

วารสาร มจร

เพชรบุรีปริทรรศน์

JOURNAL OF MCU PHETCHABURI REVIEW

P-ISSN: 2773-9295 ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2563)

E-ISSN: Vol.3 No. 1 (January - June 2020)

❧ วัตถุประสงค์

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกวัด ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

๐๓ เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

65/1 หมู่ 6 ตำบลช่องสะแก อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทร.032-400-391 โทรสาร. 032-400-391 E-mail: phetchaburi@mcu.ac.th

๐๓ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ., ดร.

พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ., ดร.

พระวิสุทธีวรกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ บรรณาธิการบริหาร

พระพิพิธพัชรโธม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระครูวัชรสุวรรณาทร,ดร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล สุธะพรหม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ใจเย็น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร. รัตนะ ปัญญาภา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร. สันญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ สุขสถิตย์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ผลเจริญ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทักษณา วรรณบวรเดช

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ประณีต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสนาะ กลิ่นงาม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรชัย เย็นเปรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ นพแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

๐๓ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระครูวิรุฬห์วัชรธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
พระสมุห์อาคม อาคมธีโร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
นายอนุชา พละกุล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
นายมะลิ ทิพย์ประจง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๔ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระใบฎีกาสุชินนะ อนินฺชิตโต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
พระยุ้งยุทธ กตธโร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
พระวรพงษ์ ธมฺมวโส มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
นางสาวอภิษฎา ฤกษ์ นางสาวอภิษฎา ฤกษ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
นางสาวนิรวรรณ ทองมี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๕ ฝ่ายกฎหมาย

นายสมโภชน์รัฐ แก้วน่วม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๘ ออกแบบปก

นางสาวนันทยา พวงไฟโรจน์

นายเอกพจน์ มหิมา

๘ จัดรูปเล่ม

นายอนุชา พลทะกุล

๘ โรงพิมพ์

บริษัท เพชรภูมิการพิมพ์ จำกัด

ถนนเพชรเกษม ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทรศัพท์: 032-425-310, Fax : 032-425-310 E-mail: petchpoom2561@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2563 เล่มนี้เป็นปีที่ 3 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index -TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จักมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระพิพิธพัชรโตม

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
พรรคการเมืองกับระบอบประชาธิปไตย	1
PARTY POLITICS AND DEMOCRACY	
มะลิ ทิพย์ประจง ,พระสมุห์อาคม อาคมธีโร และกัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์	
อำนาจบทบาทหน้าที่ของประชาชนต่อการเลือกผู้นำท้องถิ่นของตนเอง	14
ON POWER, ROLES AND DUTIES OF THE PEOPLE IN CHOOSING THEIR OWN LOCAL LEADERS	
มะลิ ทิพย์ประจง และจิตติมา ดำรงวัฒนะ	
พระพุทธศาสนากับการสร้างความปลอดภัยในชาติ	28
BUDDHISM AND CONSTRUCTION OF RECONCILIATION IN NATIONAL STATE	
กรุณา มธุลาภรังสรรค์, ทองใบ อีรณันท์ทางกูร และลำรวม อีรณันท์ทางกูร	
ธรรมาธิปไตย : แนวคิด ทฤษฎี และการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมือง	40
ระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน	
THE DHAMMADHIPATEYYA: CONCEPT, THEORY AND PROMOTION YOUTH DEMOCRACY POLITICAL AWAKENING	
อนุชา พละกุล, สุรพล สุยะพรหม, ยุทธนา ประณีต, พระสมุห์อาคม อาคมธีโร และดาวนภา เกตุทอง	
การวิเคราะห์โลกทัศน์ทางการเมืองของเยาวชนที่มีต่อรัฐบาลไทย	61
ช่วง พ.ศ. 2563	
ANALYSIS OF YOUTH POLITICAL WORLDVIEWS TOWARDS THE THAI GOVERNMENT IN 2020	
อนุชา พละกุล	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	76

พรรคการเมืองกับระบอบประชาธิปไตย*

PARTY POLITICS AND DEMOCRACY

มะลิ ทิพย์ประจง

Mali Thipprajong

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร

Phrasamu arkom Arkamathiro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phetchaburi Buddhist College, Thailand

กัญจira วิจิตรวัชรารักษ์

Kanjira Wijitwatcharak

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: thipprajongmali@gmail.com

บทคัดย่อ

พรรคการเมืองมีความสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยพรรคการเมืองมีลักษณะเป็นสถาบันทางการเมืองเกิดจากการรวมกลุ่มหรือคณะบุคคลหรือสมาคมที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีผลประโยชน์พื้นฐานร่วมกันปรารถนาจะรวมตัวกันเพื่อแสวงหาอำนาจในการปกครองประเทศ มีโครงสร้างเป็นองค์กรที่มีการจัดระบบที่ดีในการควบคุมโดยมีคณะผู้บริหารพรรคและมีสมาชิกพรรคดำเนินการตามกลไกที่รัฐธรรมนูญยอมรับให้เข้ามาทำการควบคุมดูแลกิจการของประชาชนซึ่งรัฐบาลดำเนินการอยู่เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชน การกล่อมเกลາทางการเมืองเป็นวิธีการสำคัญที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดการพัฒนา หรือการรักษาวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมการเมืองเอาไว้ นอกจากนั้นในสังคมการเมืองใด ๆ ก็ตามที่จะถือได้ว่าการพัฒนาทางการเมืองอันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ก็จะต้องเป็นสังคมที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเท่านั้น ดังนั้นการกล่อมเกลາทางการเมืองนี้เองที่จะทำหน้าที่ในโครงสร้างของระบบการเมืองเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของสมาชิกในประชาคมการเมืองให้มีวัฒนธรรมและวิถีแห่งการดำเนินชีวิตในระบอบประชาธิปไตยตามเนื้อหาสาระที่ตัวแทนของการกล่อมเกลาทางการเมืองแต่ละกลุ่มได้นำเสนอ การพิจารณาถึงนโยบายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่าจะทำอะไรซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการเสนอผู้สมัครและเสนอนโยบายคือพรรคการเมือง ดังนั้น พรรคการเมืองจึงมีบทบาทหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างรัฐกับประชาชนและเป็นผู้ร่วมสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน

* Received 12 February 2020; Revised 25 February 2020; Accepted 15 March 2020

เพื่อถ่ายทอดและเปลี่ยนแปลงไปสู่การสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของรัฐ โดยการลงเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นพรรคการเมืองเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

คำสำคัญ: พรรคการเมือง, ระบอบประชาธิปไตย, บทบาทหน้าที่

Abstract

Political parties are essential in the democratic regime. A political party is a political institution formed by a group or a group of persons or associations with shared opinions and common interests who wish to unite to seek power. In governing a country, It is structured as an organization with a well-organized system of control with a party executive committee and party members to operate according to the constitutionally accepted mechanism to regulate public affairs, which the government manages to benefit. Sharing of people Political refinement is an essential means of transmitting, developing or preserving political society's political culture. In addition, in any political organization, it can be considered that political development is a desirable trait. It must be a society with a democratic regime only, so it is this political refinement to act in the structure of the political system to support the learning of members of the political community to have a culture and way of living in the regime. Substantial democracy presented by representatives of each political tune Considering the policy of an individual or group of people what to do, the person who proposes a candidate and proposes an approach is a political party. Therefore, a political party plays the role of an intermediary between the state and the people and contributes to the political will of the people. To convey and change to create the political will of the state. Through elections, therefore, political parties are necessary for democratic government.

Keywords: political party, democracy, role

บทนำ

ความสำคัญของพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยพรรคการเมืองมีความสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยพรรคการเมืองมีลักษณะเป็นสถาบันทางการเมืองเกิดจากการรวมกลุ่มหรือคณะบุคคลหรือสมาคมที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีผลประโยชน์พื้นฐานร่วมกันปรารถนาารวมตัวกันเพื่อแสวงหาอำนาจในการปกครองประเทศ มีโครงสร้าง

เป็นองค์กรที่มีการจัดระบบที่ดีในการควบคุมโดยมีคณะผู้บริหารพรรคและมีสมาชิกพรรคดำเนินการตามกลไกที่รัฐธรรมนูญยอมรับให้เข้ามาทำการควบคุมดูแลกิจการของประชาชน ซึ่งรัฐบาลดำเนินการอยู่เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชน ซึ่งได้วิเคราะห์จากแนวคิดและเอกสารทางวิชาการประกอบบทสัมภาษณ์ของสมาชิกพรรคการเมืองต่าง ๆ สามารถอธิบายความสำคัญของพรรคการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย (วิทยานิพนธ์สิริกุล และสุรพล ราชภัฏทหารักษ์, 2539) ดังนี้

1. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนโดยพรรคการเมืองย่อมมีอุดมการณ์หลักการ และวิธีการในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้น พรรคการเมืองจึงมีหน้าที่ในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนตามแนวทางของพรรคการเมืองของตนโดยมีความเชื่อว่าแนวทางดังกล่าวจะเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหาของประเทศชาติและประชาชนได้เพื่อให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเกิดความเชื่อถือศรัทธาและเลือกพรรคการเมืองดังกล่าวเข้าไปบริหารประเทศในที่สุดซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากบทสัมภาษณ์ของสมาชิกพรรคเพื่อไทยสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยและสมาชิกพรรคประชาธิปไตยใหม่

2. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการสนับสนุนสรรหาบุคคลมาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและคัดสรรตัวแทนของพรรคการเมืองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งทางการเมืองการที่พรรคการเมืองจะมีความเข้มแข็งหรือไม่ขึ้นอยู่กับการสรรหาบุคคลที่มีคุณภาพเข้ามาเป็นสมาชิกและสามารถทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากบทสัมภาษณ์ของสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์และสมาชิกพรรคมาตุภูมิ

3. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการระดมสรรพกำลังทางการเมืองคือ การรวบรวมพลังประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้มาสนับสนุนพรรคการเมืองเพื่อให้มีโอกาสเป็นรัฐบาลหรือมีฉันทันนั้นก็เข้าไปทำหน้าที่ในการรักษาประโยชน์ของประชาชนในสภาผู้แทนราษฎรในฐานะฝ่ายค้าน พรรคการเมืองจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนทั่วไปและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อให้สนับสนุนนโยบายของพรรค พรรคการเมืองจึงต้องมีการสร้างเครือข่ายใช้ในการติดต่อประสานประโยชน์กับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ และประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งในเมืองและชนบททั่วประเทศเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการสนับสนุนทางการเงิน การประชาสัมพันธ์การออกเสียงลงคะแนนให้ผู้สมัครของพรรคการเมืองเพื่อให้พรรคการเมืองมีโอกาสชนะการเลือกตั้งและได้เป็นรัฐบาลซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากบทสัมภาษณ์ของสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์และสมาชิกพรรคประชาธิปไตยใหม่

4. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการประสานประโยชน์อันเกิดจากความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่การตกลงโดยวิถีทางประชาธิปไตย ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผลประโยชน์และ

ปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนสามารถแก้ไขได้โดยพรรคการเมืองจะทำการรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ มาศึกษาสาเหตุที่ประชาชนหรือกลุ่มที่มีความคิดเห็นแตกต่างสามารถยอมรับและสามารถตกลงกันได้จากนั้นก็จะเป็นไปกำหนดเป็นนโยบายของพรรคการเมือง (Party Platform) เพื่อใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งเมื่อพรรคการเมืองได้เป็นรัฐบาลก็จะไปเสนอการตรากฎหมายหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายตามนโยบายของพรรคการเมืองที่ได้แถลงต่อสาธารณชนไว้ต่อไปซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากบทสัมภาษณ์ของสมาชิกพรรคเพื่อไทยและสมาชิกพรรคประชาสันติ

5. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการเป็นศูนย์กลางทางการเมืองของสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนโดยปัญหาและความต้องการของสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไปอาจได้รับการแก้ไขหรือทำให้เกิดผลสำเร็จได้หากพรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการรับเรื่องราวและร้องทุกข์โดยการรับฟังข้อมูลต่าง ๆ จากสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนทั่วไปซึ่งอาจจะมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้นก็ตาม จากนั้นเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองจะทำหน้าที่ศึกษาและวิเคราะห์กรณีที่เกิดขึ้น (Case Worker) เพื่อหาทางช่วยเหลือ พรรคการเมืองจึงต้องมีสาขาพรรคการเมืองที่กระจายกันอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากบทสัมภาษณ์ของสมาชิกพรรคเสรีนิยมสมาชิกพรรคประชาสันติและสมาชิกพรรคมาตุภูมิ

6. พรรคการเมืองมีความสำคัญในฐานะฝ่ายค้านหรือผู้ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารในระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภาเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการบริหารประเทศของพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย เพื่อที่ฝ่ายบริหารจะได้มีความระมัดระวังในการใช้อำนาจและไม่นำพาประเทศชาติไปสู่การแตกความสามัคคีอันจะเป็นผลดีต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของรัฐบาลเองในขณะเดียวกันประชาชนก็จะได้รับฟังรายงานจากพรรคฝ่ายค้านหรือพรรคที่มีได้เป็นฝ่ายบริหารซึ่งถือว่าเป็นโอกาสของพรรคการเมืองดังกล่าวในการสร้างคะแนนนิยมกับประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจนอาจทำให้มีโอกาสชนะการเลือกตั้งและได้เป็นรัฐบาลในการเลือกตั้งทั่วไปคราวต่อไปก็ได้ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากบทสัมภาษณ์ของสมาชิกพรรคประชาสันติ

7. พรรคการเมืองมีความสำคัญในการสร้างผู้นำทางการเมืองในแต่ละวงการย่อมมีความต้องการผู้นำที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติที่แตกต่างกันออกไปการสร้างผู้นำทางการเมืองจึงเป็นหน้าที่ของพรรคการเมืองโดยตรงเมื่อสมัครเข้าไปเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองใดแล้วย่อมได้รับการกล่อมเกล้าทางการเมือง (Political Socialization) ผ่านกลไกการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพของพรรคการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาจากบทสัมภาษณ์ของสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์

กล่าวโดยสรุป พรรคการเมืองมีบทบาทและความสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเนื่องจากระบอบประชาธิปไตยในรัฐสมัยใหม่เป็นประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy) ไม่ใช่ประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) และการเลือกตั้งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของระบบประชาธิปไตยแบบผู้แทน ซึ่งในการตัดสินใจของประชาชนไม่ควรจะมองเป็นเรื่องตัวบุคคลว่าจะเลือกใคร สิ่งที่สำคัญ คือ การพิจารณาถึงนโยบายของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่าจะทำอะไรซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการเสนอผู้สมัครและเสนอนโยบายคือพรรคการเมือง ดังนั้น พรรคการเมืองจึงมีบทบาทหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างรัฐกับประชาชนและเป็นผู้ร่วมสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนเพื่อถ่ายทอดและเปลี่ยนแปลงไปสู่การสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของรัฐ โดยการลงเลือกตั้งเพราะฉะนั้น พรรคการเมืองเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ประเภทของพรรคการเมือง

ประเภทของพรรคการเมืองตามแนวคิดของ Maurice Duverger ได้จำแนกประเภทของพรรคการเมืองออกเป็นประเภท (วิทยา นาควศิกร และสุรพล ราชภัฏธำรงค์, 2539) ดังนี้

2.1 พรรคชนชั้นนำพรรคชนชั้นนำ (Cadre Party) หรือพรรคดั้งเดิม (Traditional Party) เป็นลักษณะของกลุ่มการเมืองของชนชั้นสูงที่บุคคลรวมกลุ่มกันโดยมีบุคคลคนเดียวมีอิทธิพลเหนือทุกคนมักจะเป็นกลุ่มขุนนางอำมาตย์ที่มีอำนาจในราชสำนักยุโรปโดยมีแม่ทัพเป็นผู้นำ ดังนั้น พรรคชนชั้นนำจึงเป็นพรรคการเมืองที่ประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีฐานะดีในสังคมมีชื่อเสียงและมีอิทธิพลในทางเศรษฐกิจเช่น ขุนนางผู้มีบรรดาศักดิ์มีเกียรติยศมีทรัพย์สินที่มีอิทธิพลในวงการค้า เป็นต้น

2.2 พรรคแบบมวลชนพรรคแบบมวลชน หรือ Mass Party ถือกำเนิดในปลายศตวรรษที่ โดยกลุ่มสังคมนิยม หรือขบวนการสังคมนิยม (Socialist Movements) จากกลุ่มและขบวนการได้พัฒนามาเป็นพรรคการเมืองชื่อว่าพรรคสังคมนิยมเป็นพรรคที่เน้นและให้ความสำคัญแก่มวลชน (Masses)

2.3 พรรคกึ่งแบบมวลชนกึ่งชนชั้นนำหรือแบบผสมพรรคแบบกึ่งมวลชนหรือแบบผสม หมายถึง มีการผสมผสานระหว่างการจัดองค์กรแบบชนชั้นและแบบมวลชน (Intermediate) มักจะปรากฏอยู่ในพรรคการเมืองซึ่งเกิดขึ้นโดยทางอ้อม (Indirect Parties) และในทางการเมืองของประเทศกำลังพัฒนาพรรคทั้งสองจะมีลักษณะใกล้เคียงกับพรรคแบบมวลชนมากกว่าแบบชนชั้น

โครงสร้างและองค์ประกอบของพรรคการเมือง

โครงสร้างของพรรคการเมือง หมายถึง การจัดองค์กรและองค์ประกอบของความ เป็นพรรคการเมืองซึ่งจะเป็นกรอบพื้นฐานให้บุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งได้ดำเนินกิจการทางการเมือง ตามแนวทางหรือนโยบายที่กำหนดไว้โดยทั่วไปพรรคการเมืองจะต้องมีการจัดองค์กรและกลไก ของพรรคการเมืองซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย (วิสุทธิ โพธิ์แท่น, 2544)

1. ความคิดความเชื่อหรืออุดมการณ์ที่คล้ายคลึงกันของกลุ่มคนที่มาร่วมกันเป็นพรรคการเมืองหรืออาจจะเรียกว่าเป็น “ผลประโยชน์” (Interest หรือ Benefits) ซึ่งเป็นคำที่ Robert Salisbury เคยขยายความว่า มีทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรมและเป็นรูปธรรม คือ ผลประโยชน์ทางวัตถุ (Material Benefits) ผลประโยชน์ทางความผูกพันแน่นเหนียว (Solidarity Benefits) และประโยชน์ทางอุดมการณ์ (Expressive or Purposive Benefits) ความเชื่อหรืออุดมการณ์ของพรรคการเมืองนั้นจะปรากฏอยู่ในนโยบายและข้อบังคับพรรค ซึ่งแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบและวิธีการดำเนินการของพรรคการเมืองตลอดจนวินัยและจรรยาบรรณของสมาชิก

2. บุคลากร ประกอบด้วย คณะผู้นำพรรคในระดับต่าง ๆ สมาชิกพรรคและเจ้าหน้าที่ของพรรคซึ่งถือว่าเป็น “คนของพรรค” โดยตรง แต่ในขณะเดียวกันโดยหลักการทุกพรรคการเมืองต้องการการสนับสนุนจากประชาชน เพราะหมายถึงการคงอยู่และอนาคตของพรรคตลอดจนความเข้มแข็งของพรรคต้องอาศัยการสนับสนุนจากประชาชน ฉะนั้น นอกจากพรรคจะได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกพรรคแล้ว พรรคยังต้องการการสนับสนุนจากประชาชนทั่วไปด้วย

3. สำนักงานใหญ่และสาขาพรรคตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งการจัดแบ่งส่วนองค์กรสำนักงานของพรรคการเมืองที่พัฒนาหรือต้องการพัฒนา คือ มีลักษณะการจำแนกแจกแจงโครงสร้างและการบรรจุบุคลากรในโครงสร้างเหล่านั้น (Differentiations Specialization) และมีการทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์กัน

4. องค์ประกอบขององค์การภายในพื้นฐาน (Basic Elements) โดยปกติจะประกอบด้วยที่ประชุมใหญ่คณะกรรมการบริหารสาขา หน่วยปฏิบัติการและอาจจะมีหน่วยย่อยต่าง ๆ ใหญ่คณะกรรมการบริหารสาขาหน่วยปฏิบัติการและอาจจะมีหน่วยย่อยต่าง ๆ

หน้าที่ของพรรคการเมือง

1. การรวบรวมความต้องการของประชาชนมากำหนดเป็นนโยบายหรือทางเลือกแห่งนโยบายที่ Gabriel A. Almond และ G. Bingham Powell Jr. เรียกว่า Interest Aggregation

2. การเสนอข้อเรียกร้องต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจทางการเมืองให้มีการตอบสนองที่ Gabriel A. Almond และคณะเรียกว่า Interest Articulation

3. การเลือกสรรผู้นำทางการเมืองทั้งในองค์กรของพรรคและทั้งการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ และในการให้เข้าไปดำรงตำแหน่งบริหารต่าง ๆ
4. การควบคุมหรือตรวจสอบรัฐบาลหากเป็นฝ่ายค้าน
5. การเชื่อมประสานระหว่างประชาชนด้วยกันเองหรือระหว่างประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ตลอดจนการปลุกเร้า (Mobilize) ประชาชนให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองและเป็นช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นระบบ
6. การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน
7. การผ่อนคลายความตึงเครียดทางการเมืองโดยเป็นช่องทางให้ประชาชนได้แสดงออกผ่านพรรคการเมืองหรือพรรคการเมืองแสดงออกแทนประชาชน

สภาพปัญหาของพรรคการเมืองไทย

รายงานของคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ ให้ความเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาของพรรคการเมืองไทย ดังนี้

1. คณะผู้ร่วมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองบางคณะขาดหรือไม่มีอุดมการณ์ร่วมกันอย่างแข็งขันที่จะดำเนินกิจการทางการเมืองแต่ร่วมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อผลประโยชน์อย่างอื่น
2. พรรคการเมืองไทยส่วนมากมักจัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนบางคนหรือคณะบุคคลที่มีอำนาจหรืออิทธิพลและบริหารเท่านั้นสมาชิกพรรคคนอื่นไม่มีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวและดำเนินกิจการ
3. สมาชิกพรรคการเมืองที่เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่อยู่ในระเบียบวินัยทำให้พรรคการเมืองขาดความเป็นเอกภาพในการดำเนินกิจการทางการเมืองสมาชิกทั่วไปไม่สนใจและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของพรรคทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่อง
4. ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบพรรคการเมืองไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการของพรรคการเมืองอย่างแท้จริงหรือพรรคการเมืองรับสมาชิกเข้าพรรคการเมืองโดยที่เจ้าตัวไม่ทราบว่ามีสิทธิและหน้าที่อย่างไร
5. พรรคการเมืองมีการดำเนินกิจการทางการเมืองเฉพาะช่วงที่มีการเลือกตั้งส่วนในเวลาปกติการดำเนินการต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับบทบาทของนักการเมืองไม่ใช่บทบาทของพรรคประชาชนไม่ให้ความสำคัญของพรรคแต่ให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่า
6. พรรคการเมืองขาดเงินทุนในการสนับสนุนต้องอาศัยพึ่งพากลุ่มทุนหรือบุคคลที่ให้การสนับสนุนพรรคการเมืองในที่สุดบทบาทของพรรคการเมืองจึงถูกกำหนดโดยกลุ่มทุน

7. พรรคการเมืองส่วนมากไม่มีความพร้อมในการดำเนินการทางการเมืองทำให้เกิดการใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไม่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพรรคการเมืองนอกจากนี้ยังมีพรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนด เป็นเหตุให้มีกรรมการบริหารพรรคการเมืองสาขาพรรคถูกดำเนินคดีเป็นจำนวนมาก

8. พรรคการเมืองไม่ให้ความสำคัญของสาขาพรรคทำให้สาขาพรรคการเมืองไม่ได้ดำเนินการทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง

9. สมาชิกพรรคการเมืองส่วนใหญ่ไม่ต้องการเป็นกรรมการบริหารพรรคเพราะเมื่อพรรคถูกยุบกรรมการต้องเสียสิทธิทางการเมืองในการลงสมัครรับเลือกตั้งทำให้กลุ่มบุคคลที่มีอำนาจทุนในพรรคไม่เข้าสู่ระบบพรรคการเมืองจะออกกฎหมายอย่างไรเพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มบุคคลหรือนายทุน

10. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคหรือจัดทำรายงานกิจการภายในรอบปีเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดพรรคการเมืองก็ถูกยุบ ดังนั้น ควรมีระบบแจ้งตัดเตือนพรรคการเมืองก่อนการลงโทษเพื่อให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่เข้มแข็งไม่ถูกยุบในเรื่องเล็กน้อยที่ไม่ควรทำให้การดำเนินการของพรรคการเมืองไม่ต่อเนื่องการยุบพรรคการเมืองควรต้องพิจารณาเป็นรายกรณีและเป็นปัญหาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่อไป

11. การป้องกันมิให้นักธุรกิจมาครอบงำพรรคการเมืองปัญหานี้แก้ไขยากต้องมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปพรรคการเมืองโดยให้พรรคการเมืองมีความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรค เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคมีการลงคะแนนโดยลับมีการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งกรรมการผู้บริหารพรรคกำหนดองค์ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองให้มีจำนวนที่เหมาะสมพรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งทุกครั้งเพราะการดำเนินการจะมีผลผูกพันกับการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง

12. การบริจาคนำพรรคการเมืองตั้งแต่หนึ่งพันบาทขึ้นไปต้องเปิดเผยชื่อบุคคลผู้บริจาคต่อสาธารณชน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็ง

การพัฒนาทางการเมือง คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ทำให้ระบบการเมืองและกระบวนการทางการเมืองสามารถเปิดกว้างให้กลุ่มบุคคลในสังคมที่ต้องการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองสามารถถือครองและใช้อำนาจนี้ รวมทั้งประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นพัฒนาการเมืองจึง

เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองโดยพลังทางสังคมและเศรษฐกิจโดยทั่วไปเป็นตัวผลักดัน (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2538)

การพัฒนาทางการเมืองคือ เป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทางการเมืองที่ปรารถนาที่พึงประสงค์ (ปฤษฎา หงส์ไกรเลิศ, 2544)

การพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของระบบกับการตอบสนองความต้องการของสังคมโดยมีส่วนประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาอยู่ 5 ประการ (วิสุทธิ โพธิ์แท่น, 2544) ได้แก่

1. ความเป็นผู้นำทางการเมือง
2. สถาบันทางการเมือง
3. อุดมการณ์ทางการเมือง
4. การสนับสนุนจากมวลชน
5. การระดมทรัพยากร

องค์ประกอบอันเป็นสาระสำคัญของการพัฒนาทางการเมือง

องค์ประกอบอันเป็นสาระสำคัญของการพัฒนาทางการเมืองจากผลงานของพาย (Pay) ออกเป็น 5 ประการ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2550) ดังนี้

1. ความเท่าเทียมกัน (Equality) มีความหมายครอบคลุมทั้งความเท่าเทียมกันทางกฎหมายความเท่าเทียมกันในสิทธิทางการเมืองและความเท่าเทียมกันที่ประชาชนจะได้รับจากการให้บริการของรัฐทั้งทางบริการด้านการศึกษาสาธารณสุขตลอดจนถึงอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity) หมายถึง ความสามารถที่ระบบการเมืองจะตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยที่ระบบการเมืองจะต้องเปิดรับการควบคุม กำกับ และตรวจสอบจากประชาชนเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจใดทางการเมืองจะเสริมสร้างให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีโดยเสมอภาคกัน

3. การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ สอดคล้องกับทัศนะของอัลมอนต์และเพาเวลล์ (Almond & Powell) ที่เห็นว่า องค์ประกอบสำคัญด้านหนึ่งของการพัฒนาการเมืองก็คือ การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ (Differentiation and Specialization) เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเฉพาะทาง ส่วนการจัดแบ่งโครงสร้างทางการเมืองออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่นฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ เป็นต้น เป็นไปเพื่อให้แต่ละฝ่าย

สามารถจัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล (Secularization of Political Culture) โดยทั่วไปนั้น สังคมแบบดั้งเดิมที่ปกครองแบบอำนาจนิยมมักจะปลูกฝังให้ประชาชนยึดมั่นในจารีตประเพณีอย่างขาดเหตุผลยึดถือเรื่องโชคกลางรวมไปถึงการปลูกฝังให้ประชาชนเห็นว่าผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบุญญาบารมีการพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นไปในทางมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีเหตุผลในการดำรงชีวิตโดยเฉพาะความเป็นเหตุเป็นผลที่ประชาชนจะต้องควบคุมกำกับและตรวจสอบการเมืองอย่างใกล้ชิด อัลมอนด์และเพาเวลล์ (Almond & Powell) กล่าวว่าวิถีลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเป็นเหตุเป็นผลนี้ มักจะพบได้ทั่วไปในสังคมอุตสาหกรรม

5. ความเป็นอิสระของระบบย่อย (Subsystem Autonomy) คือ ผลผลิตของการกระจายอำนาจทางการเมืองเพื่อให้ระบบย่อยมีอำนาจในการพิจารณาปัญหา สาเหตุความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนรวมถึงการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่พรรคการเมืองตามหลักประชาธิปไตย

การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่พรรคการเมืองในแต่ละประเทศมีลักษณะเด่นร่วมกันในประเด็นสำคัญ (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, 2543) ดังต่อไปนี้

1. พรรคการเมืองเข้มแข็งจากการจัดโครงสร้างของพรรคการเมือง กล่าวคือ การจัดโครงสร้างทางอำนาจต้องมุ่งเน้นความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรคการเมืองโดยให้ความสำคัญกับสมาชิกพรรคการเมืองและการจัดโครงสร้างทางสายงานต้องมีการกระจายอำนาจเป็นสาขาต่าง ๆ มีการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่อย่างเป็นระบบเพื่อให้พรรคการเมืองได้เข้าถึงประชาชนและประชาชนก็มีความใกล้ชิดกับพรรคการเมือง

2. พรรคการเมืองเข้มแข็งจากการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองการพิจารณาว่าดำเนินกิจการของพรรคการเมืองจะประสบความสำเร็จได้มีเงื่อนไขสำคัญที่ต้องพิจารณา ดังนี้

2.1 พรรคการเมืองต้องมีนโยบายที่ชัดเจนโดยนโยบายของพรรคการเมืองที่ดีจะต้องมีขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาของประชาชนมีความทันสมัยตามสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้านขณะเดียวกันนโยบายของพรรคต้องสามารถแก้ไขปัญหาสำคัญของประเทศและมีส่วนในการพัฒนาประเทศได้โดยพรรคการเมืองสามารถใช้นโยบายเป็นเครื่องมือในการสร้างพลังสนับสนุนทางการเมืองด้วยการแปลงนโยบายให้เป็นรูปธรรมให้สาธารณชนได้รับรู้มองเห็นและสัมผัสเข้าถึงได้

2.2 พรรคการเมืองต้องมีความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรคการเมืองโดยต้องเริ่มจากการมอบอำนาจให้แก่สมาชิกพรรคในระดับรากหญ้าหรือประชาชนในสาขาพรรคแต่ละท้องถิ่นการตัดสินใจโดยสมาชิกในสาขาพรรคจะนำไปสู่การตัดสินใจของพรรคในระดับโครงสร้างพรรคที่สูงขึ้น เพราะหากพรรคการเมืองใดละเลยความคิดเห็นของสมาชิกพรรคในระดับล่างแล้วอาจทำให้เกิดการสูญเสียแรงสนับสนุนอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญ

2.3 พรรคการเมืองต้องมีการเข้าถึงมวลชนและมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง แม้ในขณะที่มิได้อยู่ในช่วงของการเลือกตั้งพรรคการเมืองจำเป็นต้องดำเนินบทบาทเป็นผู้เร่งเร้าให้ประชาชนเกิดสำนึกในทางการเมืองและเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากที่สุดการดำเนินบทบาทดังกล่าวนี้นอกจากจะเป็นการให้ความรู้แก่ประชาชนและการสร้างรากฐานที่ดีให้แก่การปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้วยังเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามาสนับสนุนพรรคอีกด้วย

3. พรรคการเมืองเข้มแข็งจากการสนับสนุนเงินและประโยชน์อย่างอื่นการดำเนินการของพรรคการเมืองล้วนมีความจำเป็นต้องใช้เงินเป็นปัจจัยสำคัญทำให้พรรคการเมืองจำเป็นต้องแสวงหารายได้ให้มากที่สุดเพื่อเพิ่มโอกาสให้พรรคการเมืองได้รับการเลือกตั้งมากขึ้นตามไปด้วยการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยทั่วไปนั้นสามารถจำแนกได้ ลักษณะ ดังนี้

3.1 การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยเอกชนเป็นการได้มาซึ่งการสนับสนุนทางการเงินหรือประโยชน์อย่างอื่นจากบุคคลธรรมดาองค์กรธุรกิจหรือองค์กรอื่น ๆ เช่น องค์กรศาสนาสหกรณ์ตลอดจนสหภาพหรือสหพันธ์กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ รวมถึงรายได้จากค่าธรรมเนียมสมาชิกและเงินสนับสนุนจากสมาชิกพรรคการเมือง

3.2 การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ สามารถแยกพิจารณาได้ กรณี ดังนี้

3.2.1 การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐทางตรง ได้แก่ การที่รัฐจัดสรรเงินงบประมาณส่วนหนึ่งให้แก่พรรคการเมืองและสมาชิกพรรคการเมืองในฐานะสมาชิกรัฐสภาเพื่อช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งตลอดจนการดำเนินกิจกรรมทั่วไปของพรรคการเมือง

3.2.2 การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐทางอ้อม ได้แก่ การที่รัฐส่งเสริมให้เอกชนบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมืองด้วยการกำหนดมาตรการทางภาษีโดยการลดหย่อนภาษีหรือการลดฐานการคำนวณรายได้พึงประเมิน เพื่อเสียภาษีเงินได้ประจำปีเพื่อส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ผู้สนับสนุนพรรคการเมืองตลอดจนการสนับสนุนโดยการให้พรรคการเมืองใช้สื่อในด้านต่าง ๆ เช่น วิทียู หรือโทรทัศน์เพื่อการแพร่ภาพกระจายเสียงในการประชาสัมพันธ์และรายงานผลการดำเนินงานของพรรคการเมืองต่อสาธารณะ

สรุป

การกล่อมเกลາทางการเมืองเป็นวิธีการสำคัญที่ทาหน้าที่ในการถ่ายทอด การพัฒนา หรือการรักษาวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมการเมืองเอาไว้ นอกจากนั้นในสังคมการเมืองใด ๆ ก็ตามที่จะถือได้ว่าการพัฒนาทางการเมืองอันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ก็จะต้องเป็นสังคมที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเท่านั้น ดังความหมายหนึ่งของการพัฒนาทางการเมืองที่ได้กล่าวถึงมาข้างต้นแล้วนี้ ดังนั้น การกล่อมเกลາทางการเมืองนี้เองที่จะทำหน้าที่ในโครงสร้างของระบบการเมืองเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของสมาชิกในประชาคมการเมืองให้มีวัฒนธรรมและวิถีแห่งการดำเนินชีวิตในระบอบประชาธิปไตยตามเนื้อหาสาระที่ตัวแทนของการกล่อมเกลາทางการเมืองแต่ละกลุ่มได้นำเสนอแนวทางสำหรับการศึกษาวิจัย เรื่องการกล่อมเกลາทางการเมืองในสังคมการเมืองไทยในอนาคต ว่าควรจะต้องประกอบไปด้วยข้อเสนอใน 5 ประการ ต่อไปนี้ คือ ประการที่หนึ่ง ควรมีการศึกษาถึงกระบวนการหรือแบบแผนขั้นตอนของการกล่อมเกลາทางการเมือง ประการที่สอง ควรมีการศึกษาถึงตัวแทนของการกล่อมเกลາทางการเมืองในหลากหลายประเภท นอกเหนือไปจากตัวแทนโดยทั่วไปที่มีการศึกษาอย่างมากมายคือ โรงเรียน ประการที่สาม การศึกษาเรื่องการกล่อมเกลาทางการเมืองควรจะเป็นการศึกษาในลักษณะสหวิทยาการแห่งการวิจัย ประการที่สี่ ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์และกระแสของการเปลี่ยนแปลงให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยที่มีผลกระทบกับประชาชนในมุมมองของการกล่อมเกลาทางการเมืองและประการสุดท้ายควรมีการศึกษาเรื่องการกล่อมเกลาทางการเมืองในภาพรวมระดับประเทศเพื่อตอบคำถามว่าการกล่อมเกลาทางการเมืองของประเทศไทยเป็นอย่างไรการพัฒนาการเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประชาธิปไตยที่มีคุณภาพเกิดจากพลเมืองที่มีคุณภาพ และมีความอิสระในฐานะความเป็นพลเมือง (Autonomous Being) ไม่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น แต่การยึดโยงความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพกับประชาธิปไตยที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยกระบวนการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองให้พลเมืองมีสำนึกรับผิดชอบรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน การเห็นประโยชน์ของสาธารณะสำคัญโดยเฉพาะพื้นที่สาธารณะทางการเมือง (Political Public Sphere) รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาจิตสาธารณะและการเป็นพลเมืองต้องมีคุณธรรมการเมืองเมืองกับกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชนสรุปได้ว่า การเมืองการปกครองและการพัฒนามีความสำคัญหากพิจารณาในแง่ประชาธิปไตยจากบนลงล่างและประชาธิปไตยจากล่างสู่บนซึ่งต้องอาศัยการกระจายอำนาจและการจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการ ให้มีการปกครองส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหารับผิดชอบชุมชนร่วมกัน เช่น การจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น การจัดการตนเองเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของชุมชนจะทำให้การยึดโยงระหว่างอำนาจของท้องถิ่นมีความสัมพันธ์และยึดโยงกันเพื่อพัฒนาการเมือง

และกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน คุณธรรมของความเป็นพลเมืองและความเป็นพลเมืองสามารถสร้างขึ้นได้ในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน วัดและชุมชน สำหรับความเป็นพลเมืองในชุมชนตามทัศนะของชาวบ้าน พบว่า กรณีความเสมอภาคความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันตามศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ชาวบ้านพูดถึงการให้เกียรติกัน การเคารพสิทธิผู้อื่น การบอกเล่าสารทุกข์ สுகดิบ การทำมาหากินอย่างสุจริต ชาวบ้านได้ยกตัวอย่าง เช่น การไม่ปลอมเป็นพระไปขอทานไม่ลักลอบตัดต้นไม้ทำลายป่า ไม่ค้ายาเสพติด ส่วนความรับผิดชอบต่อชุมชน ชาวบ้านหมายถึงการร่วมแรงร่วมใจกันทำบุญของชุมชน (เอาบุญบ้าน) ความสมัครใจร่วมกัน กวาดขยะและทำความสะอาดบริเวณหน้าบ้านและถนน ซึ่งเน้นระบบคนมากกว่าระบบเงินที่ต้องจ้างคนเก็บขยะ ส่วนการเคารพความแตกต่างทางด้านความคิดเห็นในพื้นที่ชาวบ้านได้อธิบายในกรณีความขัดแย้งเกี่ยวกับสี่ล้อทางการเมือง (รถนิยมทางการเมือง) กลุ่มสี่ล้อและกลุ่มสีแดง ซึ่งก่อนการรัฐประหารครั้งล่าสุดชาวบ้านที่นิยมกลุ่มสี่ล้อการเมืองสีแดงมีจำนวนมากกว่า 90 % แต่ปัจจุบันความคิดเห็นและความแตกต่างดังกล่าวได้หยุดการเคลื่อนไหวลงส่วนคนที่มีความเห็นการเมืองในทางตรงกันข้ามซึ่งเป็นส่วนน้อยจะใช้วิธีการหลีกเลี่ยงไม่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองต่อหน้ากันหรืออยู่ในงานบุญประเพณีต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2543). กระบวนการยุติธรรมบนเส้นทางของการเปลี่ยนแปลง. บทบาทอัยการในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2538). อนาคตการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ประดิษฐ์ ยมนานนท์. (2559). การปฏิรูปพรรคการเมือง. ปทุมธานี: โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน.
- ปฤษฎา หงส์ไกรเลิศ. (2544). การปฏิรูปพรรคการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลิขิต อีระเวคิน. (2549). แผนแม่บทพัฒนาการเมือง. กรุงเทพมหานคร: คณะอนุกรรมการยกร่าง.
- วิทยา นภาศิริกุล และสุรพล ราชภัณฑารักษ์. (2539). พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. (2544). การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2550). ทัศนคติทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์.

อำนาจบทบาทหน้าที่ของประชาชนต่อการเลือกผู้นำท้องถิ่นของตนเอง*

ON POWER, ROLES AND DUTIES OF THE PEOPLE IN CHOOSING THEIR OWN LOCAL LEADERS

มะลิ ทิพย์ประจง

Mali Thipprajong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phetchaburi Buddhist College, Thailand

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: thipprajongmali@gmail.com

บทคัดย่อ

กิจกรรมทางการเมือง เป็นหน้าที่ของประชาชนที่ทุกคนต้องเอาใจใส่และรับผิดชอบต่อบ้านเมือง การที่จะให้ประชาชนตื่นตัวและสนใจในกิจกรรมทางการเมืองการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครองท้องถิ่นเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการเร่งรัดให้ประชาชนตื่นตัวในการอยากเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตยสิ่งสำคัญคือ "ประชาชน" และความสมบูรณ์ของระบอบประชาธิปไตยก็คือ การที่ประชาชนสามารถเข้ามามีสิทธิมีเสียงในการปกครองมากที่สุดเท่าที่จะมากได้แต่เนื่องจากความจำกัดในหลายด้าน เช่นจำนวนประชากรที่มีมากเกินไปที่จะเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้โดยตรง การเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาและมีความสำคัญกับประชาชนทุกกลุ่มดังนั้นถ้าประชาชนไม่รู้อำนาจหน้าที่และบทบาทของตนเองในทางการเมืองย่อมต้องส่งผลเสียทั้งทางตรงและทางอ้อมดังนั้นการเมืองทุกระดับหัวใจจะอยู่ที่ประชาชนเพราะประชาชนเป็นผู้ต้องใช้อำนาจของตนเองให้ครบถ้วนตามกระบวนการทางกฎหมายในฐานะที่เราเป็นพลเมืองคนหนึ่ง จากสถานการณ์ของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงและทางอ้อมต่อวิถีการดำรงชีพของประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปรับปรุงสิทธิเสรีภาพ หน้าที่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของรัฐ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งการเร่งรัดให้มีการกระจาย

* Received 23 February 2020; Revised 10 March 2020; Accepted 1 April 2020

อำนาจในการบริหารและการจัดบริการสาธารณะไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเร็วทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารงานและการให้บริการสาธารณะของรัฐเป็นไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: อำนาจ, หน้าที่, ประชาชน

Abstract

Political activity It is the duty of the people that everyone must be attentive and responsible for the country. To keep the people, alert and interested in political activities, giving people the opportunity to participate in political activities and local government is highly effective. In urging people to become more active in politics, it is important to govern democracy as the "people" and the integrity of democracy. The people could come in had the right to rule as much as possible, but due to the limitations in many areas. For example, the population is too large to be directly involved in political activities. Politics is a matter of development and is important to all groups of people. Therefore, if people do not know their powers, duties, and roles in politics, they will negatively impact both directly and indirectly. Therefore, politics at all levels will be at the heart of the people because the people are the ones who have to exercise their power to the fullest extent of the legal process as a citizen. The situation in Thailand has changed dramatically, both economically, socially, and politically. Which directly and indirectly affect the way of life of the people widely, especially the promulgation of the Constitution of the Kingdom of Thailand, BE 2540 (1997), which contained content on the improvement of rights, liberties, duties, and participation of people in the administration of the state. Improving the administrative structure of the local government organization, including expediting the decentralization of powers in the administration and provision of public services to the local government organization as soon as possible. so that the administration and public services of the state are streamlined and efficient, and can better respond to the problems and needs of the people

Keywords: power, duty, people

บทนำ

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เมื่อปี พ.ศ. 2475 มาสู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เรื่องการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนเป็นส่วนสำคัญที่สุด เพราะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นการปกครองที่ใช้เสียงส่วนใหญ่ของประชาชนการที่จะทำให้กลไกการบริหารบ้านเมืองดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (ประหยัด หงส์ทองคำ, 2526) ในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งเป็นหน้าที่ของประชาชนที่ทุกคนต้องเอาใจใส่และรับผิดชอบต่อบ้านเมืองการที่จะให้ประชาชนตื่นตัวและสนใจในกิจกรรมทางการเมืองการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครองท้องถิ่นเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการเร่งรัดให้ประชาชนตื่นตัวในการอยากเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสิ่งสำคัญคือ "ประชาชน" และความสมบูรณ์ของระบอบประชาธิปไตยก็คือ การที่ประชาชนสามารถเข้ามามีสิทธิมีเสียงในการปกครองมากที่สุดเท่าที่จะมากได้แต่เนื่องจากความจำกัดในหลายด้าน เช่นจำนวนประชากรที่มีมากเกินไปที่จะเข้ามาดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้โดยตรง จึงทำให้มีระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยอาศัยตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วมประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านกระบวนการเลือกตั้งเลือกผู้ที่จะมาทำหน้าที่แทนตนทั้งในด้านนิติบัญญัติและการบริหารเพราะความสำเร็จของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ที่การเลือกตั้ง ซึ่งมีบทบาทอย่างสำคัญ กล่าวคือ การเลือกตั้งเป็น "กลไกเชื่อมโยง" ทิศนคติต่อกิจการสาธารณะของประชาชนที่เข้ากับนโยบายของรัฐบาลความสำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่งในระบอบ ประชาธิปไตยก็คือ การกระทำของรัฐบาลต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนซึ่งการเลือกตั้งจะสร้างกลไกเชื่อมโยงส่วนสำคัญของส่วนนั้นเข้าด้วยกันในปัจจุบันปัญหาที่สำคัญของกระบวนการพัฒนาทางการเมือง คือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) (ปิยพร ถิตย์ประเสริฐ, 2548) การเลือกตั้งเป็นเสมือน "กระจกเงา" ที่สะท้อนถึงแนวคิดและทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เพราะผู้ได้รับเลือกตั้งต้องตระหนักถึงความปรารถนาของประชาชนที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเมื่อพิจารณาจากขอบเขตและความหมายของการพัฒนาทางการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องกับความเท่ากันของประชาชน ความสามารถของระบบการเมืองที่จะดูดซับกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ที่มีความต้องการเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2554) การพัฒนาประชาธิปไตยตลอดจนการเสริมสร้างระบบการเมืองสมัยใหม่ทั้งหมดนี้มีส่วนเกี่ยวพันกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสิ้นในระบบการเมืองประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายรูปแบบแต่ทุกรูปแบบเป็นเรื่องของความสมัครใจปราศจากการบังคับรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจมีตั้งแต่รูปแบบเล็ก ๆ แคบ ๆ เช่น การแสดง

ความคิดเห็น การอภิปรายทางการเมือง การเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นถึงนักการเมือง ไปจนถึงรูปแบบที่มีน้ำหนักกว้างขวางขึ้น เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยผู้สมัคร รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การชุมนุมประท้วง การเดินขบวน การวิ่งเต้นเพื่อให้ผู้นำทางการเมือง ออกกฎหมายหรือยอมรับนโยบายที่ตนเรียกร้อง (Lobbying) ตลอดจนการเข้าเป็นสมาชิก พรรคการเมือง กลุ่มหรือองค์การทางการเมืองทั้งหลาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2540 ได้มีสาระสำคัญการมีส่วนร่วม ของประชาชนซึ่งเป็นสาระประการหนึ่งที่สภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้ใช้หลักการในการจัดทำร่าง รัฐธรรมนูญฉบับปรากฏในอารัมภบทของรัฐธรรมนูญว่า “ได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีสาระสำคัญเน้น การส่งเสริมและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเพิ่มขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มี เสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นใหญ่ (กองราชการส่วนตำบล, 2543)

จากที่มาของรัฐธรรมนูญดังกล่าวถือว่า “เป็นนิมิตหมายที่ดีของภาคราชการภาค ประชาชน และภาคเอกชนในการที่จะประสานความร่วมมือกันเพื่อทำให้การเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยเข้มแข็งทัดเทียมนานาอารยประเทศได้เป็นที่ยอมรับกันว่าการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด เนื่องจากเป็น การปกครองที่ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทยทุกคนรัฐธรรมนูญ เปิดโอกาสให้ บุคคลที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนของตนด้วยความชอบธรรม การมี ส่วนร่วมถือเป็นหลักที่สำคัญตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจและในกิจการต่าง ๆ ของ รัฐบาลและในทางการเมืองหรืออาจจะเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในรัฐบาล เช่น การรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองลงแข่งขันในการเลือกตั้งเข้าเป็นรัฐบาล การมีอิทธิพลต่อรัฐบาล การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การมีส่วนร่วมในทางการเมืองและ รัฐบาล (Citizen Participation in Government and Politics) มีความสำคัญมาก สมมุติฐาน ของประชาธิปไตยมีอยู่ว่าการมีส่วนร่วมในทางการเมืองและรัฐบาลนั้น ควรจะเป็นสิ่งที่ ประชาชนทั่วไปอาจกระทำได้อย่างเต็มที่และกว้างขวาง” (สำนักงานคณะกรรมการการกระจาย อำนาจ, 2546)

ในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า “ความสำเร็จของการบริหารงานทั้งในภาครัฐบาลและ เอกชน มิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยความรู้ความชำนาญและ ความร่วมมือจากผู้ตามประกอบด้วย ฉะนั้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ตามจึงเป็นเรื่อง ที่สำคัญทั้งนี้เพราะนอกจากจะสอดคล้องกับวิถีทางของการบริหารตามปรัชญาประชาธิปไตย แล้วยังก่อให้เกิดผลดีต่อหมู่คณะ และผลงานขององค์กรด้วย นอกจากนี้ตามความเข้าใจของ นักวิชาการบางคนเห็นว่าการมีส่วนร่วมตามครรลองของประชาธิปไตยไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่

จำเป็นเท่านั้น หากยังเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เสียอีกด้วยในสถานการณ์ปัจจุบันจนทำให้คนเชื่อว่าศตวรรษแห่ง “การระเบิดการมีส่วนร่วม” (Participation explosion)” (วรทัต ถัยนันท์, 2545)

จากสถานการณ์ของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงและทางอ้อมต่อวิถีการดำรงชีพของประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปรับปรุงสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของรัฐ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการเร่งรัดให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดบริการสาธารณะไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเร็วทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารงานและการให้บริการสาธารณะของรัฐเป็นไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2542 เป็นรูปแบบของการปกครองที่เกิดจากการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่นเพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสการเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการปกครองท้องถิ่นด้วยตัวเองเพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญของการปกครองท้องถิ่น คือ

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล
2. มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง
3. มีอิสระในการปกครองตนเอง
4. มีขอบเขตของการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม
5. มีงบประมาณรายได้เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ
6. มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง
7. มีอำนาจออกข้อบังคับ ระเบียบ กฎหมายท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

แม่บท

8. มีการควบคุมดูแลของรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนร่วม

จากผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับมาตรการในการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดหมายในการพัฒนา การกำหนดภารกิจและแนวทางการดำเนินการเพื่อนำไปสู่จุดหมายอย่างเป็นระบบซึ่งจะช่วยให้การกำหนดแผนงานและโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่สอดคล้องและประสานสนับสนุนในจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหาและความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้วยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด (วรสิทธิ์ กาญจนสูตร, 2546) องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดาได้ทำการพัฒนาท้องถิ่นทั้งโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป เช่น การก่อสร้าง และซ่อมแซมถนน สะพานและแหล่งน้ำต่าง ๆ ทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การสนับสนุนและส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ การส่งเสริมผู้ด้อยโอกาสการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ ให้แก่ราษฎรโดยการเน้นการบริการให้เกิดความพอใจแก่ราษฎรอย่างสูงสุด เพื่อพัฒนาให้ มีความเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป (ถนอม กรรมใจ, 2547)

“การมีส่วนร่วมทางการเมือง” เป็นการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดโดยความสมัครใจไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ และไม่ว่าจะมีการจัดการอย่างไร เป็นระเบียบหรือไม่และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกันจะใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมายเพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ (ทรงพล ตุ่มทอง, 2557) หรือต่อการบริหารงานของรัฐหรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย กล่าวคือทำให้ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสทราบความต้องการของกันและกันอย่างแท้จริงในการที่จะทำให้การดำเนินนโยบายของรัฐสามารถตอบสนองต่อผู้เป็นเจ้าของประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจการเมืองและสังคม

ในช่วงตลอดหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีซึ่งล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมไทยซึ่งที่ผ่านมาแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1-7 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลักโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วแต่ก็ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมไทยหลายประการต่อมาได้มีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ซึ่งได้เน้น “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาแบบองค์รวมโดยมุ่งพัฒนาศักยภาพของคนและสภาพแวดล้อมทางสังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวมทั้งระดับชาติ ระดับองค์กรและระดับบุคคลเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปได้อย่างที่ต้องการ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2538)

ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าประชาชนได้ร้องเรียนเป็นหนังสือถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และท้องถิ่นเดือนละประมาณ 10 กว่าเรื่อง รวมเป็นปีละประมาณ 100 กว่าเรื่องเช่น เรื่องประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการไม่มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ท้องถิ่นและไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นอย่างจริงจัง ดังนั้น จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น เพื่อที่จะพัฒนาความคิดและพฤติกรรมของประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนี้

ทฤษฎี

แนวความคิดการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของการปกครองตนเอง (Local Self Government) ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชูศักดิ์ เทียงตรง ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจให้ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดจากหลักการกระจายอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารงานภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย” (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2518)

วิญญู อังคนารักษ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึงการปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนให้ท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและการบริหารท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน โดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้นโดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร” (วิญญู อังคนารักษ์, 2519)

ประหยัด หงส์ทองคำ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐเพราะชุมชนท้องถิ่น

มิใช่ชุมชนที่มีอธิปไตย องค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมายและมืองค์กรที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นนั่นเอง” (ประหยัด หงส์ทองคำ, 2526)

เดเนียลวิท ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้อำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริการการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน” (โกวิท พวงงาม, 2546)

อุทัย หิรัญโต ให้คำนิยามว่า “การปกครองท้องถิ่น คือการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการ เพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นการบริหารงานของท้องถิ่นที่มีองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วนทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น” (อุทัย หิรัญโต, 2523)

ศุภกิจ เบญจกัญญา กล่าวว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ

1. ต้องเป็นนิติบุคคลเอกเทศแยกจากส่วนกลางมีขอบเขตการปกครองแน่นอนมีคณะผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง

2. มีอิสระในด้านการคลัง งบประมาณในการจัดเก็บภาษีและหารายได้

3. มีอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานของตนเอง

4. อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางน้อยมาก (ศุภกิจ เบญจกัญญา, 2545)

ภาวิณี โพธิ์มัน ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยสมันี้จะต้ององค์กรทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง” (ภาวิณี โพธิ์มัน, 2543)

ประหยัด หงส์ทองคำ กล่าวว่าหลักการปกครองท้องถิ่นประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ประการคือ

1. การปกครองท้องถิ่นนั้น หมายถึง การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีลักษณะแตกต่างกันในด้านความเจริญจำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยหรือองค์การปกครองของไทยแบบนครหลวง แบบเทศบาล แบบสุขาภิบาลหรือแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็มีลักษณะแตกต่างกัน โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

2. การปกครองชุมชนที่ เรียกว่า เป็นการปกครองท้องถิ่นนั้น องค์การปกครองท้องถิ่นนั้นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม หมายความว่า อำนาจขององค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การอย่างแท้จริงถ้าองค์การท้องถิ่นมีอำนาจน้อยเกินไปก็ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และท้องถิ่นได้สมเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่นในทางกลับกันถ้าองค์การปกครองท้องถิ่นมีอำนาจมากเกินไปจนไม่มีขอบเขตอะไรมาจำกัดได้ องค์การปกครองท้องถิ่นก็จะมีสภาพเป็นรัฐที่มีอำนาจอธิปไตย อันมีผลทำให้ประเทศหรือรัฐก็จะมีสภาพแตกแยกได้

3. องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายนี้อาจจะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ด้วยกัน คือ องค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น เช่น ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น และสิทธิในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการอันเป็นหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

4. องค์การที่จำเป็นในการปกครองตนเอง (Necessary Organization) องค์การที่จำเป็นในการปกครอง โดยทั่วไปแล้วแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ด้วยกันคือองค์การฝ่ายบริหารและองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการปกครองตนเองของประชาชนเป็นหัวใจที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปท้องถิ่นของประชาชนอาจทำได้หลายแบบหลายระดับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความสามารถ ความเสียสละของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ แต่ละคนเป็นสำคัญ (ประหยัด หงส์ทองคำ, 2526)

การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการปกครองตนเองในท้องถิ่นนอกจากจะเป็นผลดีในด้านที่ต้องการให้องค์การปกครองท้องถิ่นบริหารงานโดยบุคคลที่เป็นประชาชนในท้องถิ่นเขาเห็นด้วยแล้วยังเป็นผลดีในข้อที่ว่าเจ้าหน้าที่องค์การปกครองท้องถิ่นจะได้บริหารงานในหน้าที่ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์และภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างใกล้ชิดมิใช่โดยการสั่งการหรือการบังคับบัญชาจากรัฐบาลกลาง รวมทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในกลไกการปกครองระบบประชาธิปไตยเกิดความสำนึกในความสำคัญของสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของตนตลอดจนเกิดความตื่นตัวที่จะใช้สิทธิ

ในทางการเมืองหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองด้วยความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม (ประหยัต หงส์ทองคำ, 2526)

สรุปหลักการสำคัญของการใช้อำนาจแก่ประชาชนปกครองตนเองที่เป็นระบบการปกครองท้องถิ่นต้องประกอบด้วย

1. ต้องจัดให้มีการเลือกตั้ง (Election) เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้าไปเป็นตัวแทนของประชาชนในการปกครองตนเองด้วยการเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารองค์การปกครองท้องถิ่นนั้น

2. ต้องมีองค์กรที่สำคัญ ซึ่งหมายถึงสภาท้องถิ่น (Local Council) เพื่อเป็นสถาบันในการที่จะแสดงเจตจำนงของคนในท้องถิ่น

3. ต้องมีเขตพื้นที่ (Territory) ในการบริหารและความรับผิดชอบตามที่มีหน้าที่กำหนดไว้ให้โดยกฎหมายและพื้นที่นี้จะต้องสอดคล้องกับงบประมาณหรือรายได้เพื่อการบริหารการปกครองตนเองอย่างเพียงพอ

4. ต้องให้องค์กรจัดตั้งขึ้นเพื่อการบริหารปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ มีสภาพนิติบุคคลเพื่อผลสมบูรณ์ตามกฎหมายในการปกครองตนเอง

5. ต้องให้หน่วยงานจัดตั้งขึ้นมีรายได้ (Revenue) และมีอำนาจในการจัดทำงบประมาณ (Budget) เพื่อการบริหารงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนได้

6. ต้องไม่ให้นโยบายการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ อยู่ในสายการบังคับบัญชาหรืออยู่ภายใต้อำนาจการปกครองบังคับบัญชาของนโยบายการปกครองทางราชการหรือหน่วยการปกครองท้องถิ่นด้วยกันทั้งนี้เพื่อความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง (Autonomy)

7. ต้องมีอำนาจตราข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อให้มีอำนาจการใช้ให้เป็นไปตามกฎหมาย (Law Enforcement) ของท้องถิ่นและบรรลุล่วงวัตถุประสงค์ตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่กฎหมายบัญญัติเอาไว้

8. ต้องให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เป็นสถาบันทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและจะต้องสนับสนุน (Support) และการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ของประชาชนในท้องถิ่น (ประหยัต หงส์ทองคำ, 2526)

จากนิยามของการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้น สามารถประมวลได้เป็นหลักการปกครองท้องถิ่น มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การปกครองของชุมชน ซึ่งชุมชนเหล่านี้จะมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น กรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา

2. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมอำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันตามลักษณะความเจริญ

และความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐในการกระจายอำนาจให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นตามความเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองของตนเอง สิทธิกฎหมาย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ก. หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิจะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ เป็นต้น

ข. สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นคือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

4. มืองค์กรในการบริหารและการปกครองตนเอง แบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น เทศบาล มีนายกเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือกรุงเทพมหานคร มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นเพราะประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาของตนเอง หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อสนองเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายในเขตปกครอง นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบ และกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย (โกวิทย์ พวงงาม, 2546)

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ อธิบายเกี่ยวกับแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นไว้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ให้ความสำคัญกับกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นรวมทั้งยังกำหนดว่ารัฐจะต้องให้ความสำคัญกับอิสระแก่ท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสรภาพในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ตนเองโดยเฉพาะโดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นในกรอบของกฎหมายและเพื่อกระจายอำนาจให้แก่การปกครองท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลดังกล่าวมีส่วนต้องให้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้น ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่นด้วยกันเอง แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นการยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายไม่เป็นแผนที่เบ็ดเสร็จมีกระบวนการที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์เพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ, 2546)

กรอบแนวคิดแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นนั้น ได้ยึดหลักการและสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการ คือ มีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง บริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเอง

2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น คือ ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากขึ้นโดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาคและเพิ่มบทบาทให้ส่วนท้องถิ่นเข้ามาดำเนินการแทน

3. ด้านประสิทธิภาพของการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิมมีคุณภาพมาตรฐานการจัดการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมประชาชนภาคประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน และติดตามตรวจสอบเป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น มีทั้งสิ้น 5 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ, 2546) คือ

1. ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดบริการสาธารณะของรัฐ ให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น โดยกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการบริการสาธารณะของรัฐและองค์กรปกครองท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่นด้วยกันเองให้ชัดเจนโดยให้ดำเนินการภายใน 4-10 ปี ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละองค์กรปกครองท้องถิ่น

2. กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้ให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่อย่างเหมาะสมโดยให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลในปี พ.ศ.2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในไม่เกินปี พ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยเพิ่มสัดส่วนตามระยะเวลาที่เหมาะสม

3. การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองท้องถิ่น

4. จัดระบบการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจถ่ายโอนภารกิจ

5. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนอำนาจและหน้าที่ (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ, 2546)

สรุป

การเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาและมีความสำคัญกับประชาชนทุกกลุ่มดังนั้นถ้าประชาชนไม่รู้อำนาจหน้าที่และบทบาทของตนเองในทางการเมืองย่อมต้องส่งผลเสียทั้งทางตรงและทางอ้อมดังนั้นการเมืองทุกระดับหัวใจจะอยู่ที่ประชาชนเพราะประชาชนเป็นผู้ต้องใช้อำนาจของตนเองให้ครบถ้วนตามกระบวนการทางกฎหมายในฐานะที่เราเป็นพลเมืองคนหนึ่ง

การอ้างอิง

- กองราชการส่วนตำบล. (2543). ข้อมูลสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2543. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2546). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและนิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมารธรรม.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2518). การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ถนนม กรรมใจ. (2547). สารจาก อบต.ตลาดจินดา. นครปฐม: วารสารประชาสัมพันธ์.
- ทรงพล ตุ่มทอง. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี: เทศบาลตำบลศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2526). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปิยพร ฤทธิประเสริฐ. (2548). การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน :กรณีศึกษา เฉพาะชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา รัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภาวิณี โพธิ์มัน. (2543). รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหาร ส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. ใน รายงาน การวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วรทัต ล้วนันท์. (2545). การมีส่วนร่วมการปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.
- วรสิทธิ์ ภาณุจนสูตร. (2546). คัมภีร์บริหารการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- วิญญู อังคนารักษ์. (2519). แนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภารพิมพ์.

- ศุภกิจ เบญจกัญญา. (2545). ความรู้และความเข้าใจของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้าน
กาด จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาล. ใน รายงานการวิจัย.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2554). การเมือง :แนวความคิดและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์เสมอธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ. (2546). คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

พระพุทธศาสนากับการสร้างความปลอดภัยในชาติ*
BUDDHISM AND CONSTRUCTION OF RECONCILIATION
IN NATIONAL STATE

กรุณา มธุลามรังสรรค์

Karuna Mathulapransan

ทองใบ อีรณนันทกุล

Thongbai Dhiranandankura

สำรวม อีรณนันทกุล

Samruam Dhiranandankura

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University Sirindhornrajavidyalaya Campus, Thailand

E-mail: mathulapransan@gmail.com

บทคัดย่อ

ความปลอดภัย คือ กระบวนการแห่งการดำรงไว้ หรือการรื้อฟื้นซึ่งความสัมพันธ์อันมิตรระหว่างคู่ปรปักษ์ในเหตุการณ์ความพิพาทหรือความขัดแย้งกัน อันก่อให้เกิดความทำลายล้างและความพินาศในชาตินั้น จะต้องแก้ไขด้วยการการสร้างมิตรไมตรี ความสามัคคี ความประสานไมตรีและสันติภาพให้บังเกิดขึ้น เรื่องของความพิพาทและความขัดแย้งกันเคยมีมาในสังคมต่าง ๆ และก็เคยมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลเหมือนกันซึ่งพระพุทธเจ้าได้เคยทรงมีประสบการณ์เข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงในการแก้ไขความขัดแย้ง ทั้งนี้โดยพระองค์ได้ตระหนักถึงว่าจิตใจคือสิ่งที่ความรุนแรงได้เริ่มเกิดขึ้นก่อนและจึงจะต้องเป็นสิ่งที่ต้องถูกเปลี่ยนแปลงเป็นอันดับแรก หลักปฏิบัติที่พระองค์นำมาใช้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยเกี่ยวกับความพิพาทและความขัดแย้งในหมู่สงฆ์ ได้แก่ อธิกรณสมณะ นอกจากนั้นแล้วก็ต้องมีการสร้างองค์ประกอบสำคัญเพื่อการปรองดองที่มีประสิทธิภาพ เช่น ให้มีการยอมรับในการกระทำผิดของบุคคลทำการแก้ไขและใช้ความระมัดระวังในอนาคตที่จะป้องกันมิให้กระทำความผิดอีกครั้ง ตลอดจนมีการดำเนินการตามกระบวนการที่ปราศจากอคติ 4 และเป็นไปตามหลักการสังคหวัตถุ 4 คำสอนของพระพุทธเจ้าจึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขความขัดแย้งในชาติในปัจจุบันได้และผู้ที่เคยนำมาใช้อาจได้ผลในอดีต ตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าตามที่ปรากฏในที่ต่าง ๆ ในพระไตรปิฎก ที่พระพุทธเจ้าในฐานะที่ทรงเป็นผู้นำทางศาสนาได้ทรงแสดงบทบาทของนักปฏิรูปทางสังคมด้วยการตรัสคำสอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยนี้อาไวเป็นจำนวนมาก

คำสำคัญ: พระพุทธศาสนา, ความปลอดภัย, ชาติ

* Received 25 February 2020; Revised 20 March 2020; Accepted 9 April 2020

Abstract

Reconciliation is the process of sustaining or restoring friendly relations between adversaries in the event of a dispute or conflict, which caused destruction and destruction in that nation. It must be solved by creating friendship, unity, harmony, and peace. Disputes and conflicts existed in different societies and have existed since the Buddha's time when the Buddha experienced direct involvement in resolving disputes. His Highness realized that the mind was where violence first began and had to be transformed first. The practice that His Highness adopted to bring about reconciliation concerning disputes and conflicts among the Sangha is the Supreme Sangha. The wrongdoing of a person Make corrections and take precautions in the future to prevent another offense and the implementation of the process without Akkati 4. By the Sangahavattā 4 principles, the teachings of the Buddha are suitable for resolving conflicts in the current nation. Those who have used them without having worked in the past, according to the teachings of the Buddha they appear in various places in the Tripitaka where the Buddha, as a religious leader, played the role of a social reformer by uttering many teachings about reconciliation.

Keywords: Buddhism, Reconciliation, National State

บทนำ

ความปรองดอง (Reconciliation) คือ กระบวนการแห่งการดำรงไว้ หรือการรื้อฟื้นซึ่งความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างคู่ปรปักษ์ในเหตุการณ์ของความพิพาทหรือความขัดแย้งกัน ความพิพาทและความขัดแย้งกันเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสังคมมนุษย์ในทุกยุคทุกสมัยและเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความก้าวหน้าและการพัฒนาพอ ๆ กับที่เป็นต่อก่อให้เกิดความทำลายล้างและความพินาศ เมื่อได้ตระหนักถึงความพิพาทและความขัดแย้งว่าเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เช่นนี้ ก็จึงมีความรู้สึกถึงความจำเป็นที่จะต้องพยายามให้ทั้งความพิพาทและความขัดแย้งมีความลดน้อยลงไปหากว่าเรายังไม่สามารถจัดให้ทั้งสองอย่างหมดสิ้นไปได้ อุดมคติที่จะให้บรรลุถึงสิ่งอื่นแทนความพิพาทและความขัดแย้ง ก็คือความมีไมตรี ความสามัคคีและสันติภาพ พระพุทธเจ้าในฐานะที่ทรงเป็นผู้นำทางศาสนาที่สำคัญซึ่งทรงแสดงบทบาทของนักปฏิรูปทางสังคมอย่างแท้จริงจึงทรงได้ตรัสถึงความปรองดองนี้เอาไว้เป็นจำนวนมาก

มิตรไมตรี, สามัคคี, ความประสานไมตรี และ สันติภาพ

ความสามัคคี (unity) ที่พระพุทธเจ้าทรงรับรู้ก็คือการที่คู่ปรปักษ์กันสามารถอยู่ร่วมกันโดยปราศจาก อคติ ในระดับมหัพภาคนั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้ในวาสุฏฐสูตร ว่า มนุษย์มีความแตกต่างจากต้นไม้ใบหญ้า (ดินชาติและรูกษชาติ) แมลงและสัตว์ต่าง ๆ เพราะต้นไม้ใบหญ้าและสัตว์อื่น ๆ มีหลากหลายชนิดหรือหลายสปีชีส์ แต่สำหรับมนุษย์มีเพียงชนิดหนึ่งเดียวหรือเพียงสปีชีส์เดียวเท่านั้น การจัดอันดับหรือการมีอคติเกี่ยวกับมนุษย์โดยอ้างชาติกำเนิดเป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงปฏิเสธว่าไม่สามารถยอมรับได้ หากว่าจะมีการจัดอันดับกันจริง ๆ บรรทัดฐานเดียวที่จะนำมาวัดก็คือการกระทำและการประพฤตินั้น “...บุคคลจะชื่อว่าเป็นคนชั่ว เพราะชาติก็หาไม่ จะชื่อว่าเป็นพราหมณ์เพราะชาติก็หาไม่ ที่แท้ ชื่อว่าเป็นคนชั่วเพราะกรรม ชื่อว่าเป็นพราหมณ์เพราะกรรม เป็นขาวนาเพราะกรรม เป็นคิลปินเพราะกรรม เป็นพ่อค้าเพราะกรรม เป็นคนรับใช้เพราะกรรม แม้เป็นโจรก็เพราะกรรม แม้เป็นทหารก็เพราะกรรม เป็นบุโรหิตเพราะกรรม แม้เป็นพระราชาก็เพราะกรรม...” พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงถึงความผูกพันอย่างลึกซึ้งต่อความเป็นหนึ่งเดียวของมวลมนุษย์โดยได้ทรงเปิดประตูของสงฆ์ออกให้แก่คนทุกชั้นวรรณะของสังคมอินเดียในสมัยนั้น การอยู่ร่วมกับคนที่นิยมความรุนแรง คนที่มีความเกลียดกัน และคนที่มีความโง่เขลามิได้มีถูกกระทบโดยคุณสมบัติที่ตำราของบุคคลเหล่านั้น เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศไว้ ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้พระธรรมบทที่ 197-199 ว่า “ในหมู่มนุษย์ที่จองเวรกัน พวกเราไม่จองเวรใคร เป็นอยู่สบายดีหนอ เมื่อหมู่มนุษย์จองเวรกัน พวกเราอยู่อย่างผู้ไม่จองเวรใคร” “ในหมู่มนุษย์ที่เจ็บป่วย พวกเราอยู่อย่างไม่เจ็บป่วย เป็นอยู่สบายดีหนอ เมื่อหมู่มนุษย์เจ็บป่วย พวกเราอยู่อย่างไม่เจ็บป่วย” “ในหมู่มนุษย์ที่มีความขวนขวาย พวกเราไม่มีความขวนขวาย เป็นอยู่สบายดีหนอ เมื่อหมู่มนุษย์ขวนขวายกัน พวกเราอยู่อย่างผู้ไม่มีความขวนขวาย”

หากการอยู่ร่วมกัน (Coexistence) ตามที่แสดงมา หมายถึง การอยู่ร่วมกันกับฝ่ายตรงข้าม ความสามัคคี (Unity) สำหรับพระพุทธเจ้าแล้วก็คือสภาวะที่ซึ่งความมีไมตรีหรือความมีมิตรภาพถูกขยายออกไปให้แก่ทุกคนโดยไม่มีข้อยกเว้น ข้อสำคัญคือว่าศัพท์ที่พระพุทธเจ้าใช้อยู่บ่อย ๆ ก็คือ เมตตา ซึ่งเป็นศัพท์ที่มาจากคำว่า มิตตะ คือ เพื่อน แต่นิยามความหมายของพระองค์มีเกินกว่าคำว่ามิตรภาพแต่เป็นคำที่ขยายไปถึงความรักความเมตตาที่พระองค์เปรียบเทียบกับเหมือนความรู้สึกที่มารดามีต่อบุตรคนเดียวที่นางต้องการนอนไว้ด้วยชีวิตของตนเอง ในการเปรียบเทียบกับการทำบุญในรูปแบบอื่นแล้ว (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2555) พระพุทธเจ้าตรัสว่าเมตตามีอันสงส์มากกว่าอันสงส์ของการถวายทานแก่ภิกษุหนึ่งพันรูป เมตตาเป็นสิ่งที่จะต้องขยายออกไปสู่สรรพสัตว์ทั้งปวงทั้งที่เคลื่อนที่ไม่ได้และที่เคลื่อนที่ได้ โดยไม่มีข้อยกเว้น ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ตัวยาว สัตว์ตัวใหญ่ สัตว์ตัวขนาดกลาง สัตว์ตัวขนาดเล็กมากเท่าปรมาณู ทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็น ทั้งอยู่ในที่ใกล้และอยู่ในที่ไกล ทั้งที่เกิด

แล้วหรือยังแสงหาที่เกิด คำนิยามนี้ไม่ยกเว้นสัตว์ใด ๆ ทั้งสิ้นความคิดของความมีมิตรไมตรีว่า “ขอสัตว์ทั้งหลายจงเป็นสุข ๆ เกิด” นี้ได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยสามอย่างอื่น ๆ ของพรหมวิหารธรรม (คือสภาวะอันสูงส่ง) ซึ่งชาวพุทธในนิกายฝ่ายเหนือ (มหายาน) เรียกว่า “เป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดได้” เมตตาหรือความรักในมิติที่กระฉับกระเฉงมากยิ่งขึ้นไปอีก ก็คือ กรุณา ได้แก่ความสงสาร ซึ่งจะช่วยให้บุคคลมีปฏิภิกิริยาและตอบสนองต่อความทุกข์และความเดือดร้อนของผู้อื่น มุทิตา คือความพลอยยินดี ซึ่งก็คือสิ่งที่เราจะเอาชนะต่อความริษยาและความเป็นศัตรู และการพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี หลักพรหมวิหารข้อที่ 4 ก็คือ อุเบกขา ซึ่งหมายถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน อันจะช่วยกำจัดอุปสรรคต่อทำที่ของความสามัคคีและความปรองดองกันสามัคคี ซึ่งมีความหมายว่า ความเป็นหนึ่งเดียวและความสมัครสมานกันนี้ พระพุทธเจ้าทรงสนับสนุนว่าเป็นสิ่งที่ผูกพันสมาชิกของกลุ่มให้อยู่ด้วยกันได้ พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนแก่เจ้าลิจฉวีถึงความสำคัญของการประชุมกันด้วยความสมัครสมานและพร้อมเพรียงกัน การถกแถลงอย่างสมัครสมานและพร้อมเพรียงกันและการเลิกประชุมอย่างสมัครสมานและพร้อมเพรียงกัน พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่าการพร้อมเพรียงและสมัครสมานกันของสงฆ์นำความสุขมาให้เหมือนกับการเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าทั้งหลายและการประกาศคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ดังที่พระองค์ตรัสว่า “ความพร้อมเพรียงแห่งสงฆ์ให้เกิดสุข (สุขา สงฺขสฺส สามคฺคี) และการพยายามของสงฆ์ผู้มีความพร้อมเพรียงกันให้เกิดสุข (สมคฺคานํ ตโป สุขํ)” ความมีไมตรี ความสามัคคี และความปรองดองกัน จะช่วยประกันให้บังเกิดสันติภาพและความมั่นคง พระพุทธเจ้าทรงเห็นว่าสันติภาพคือสภาวะของความไม่ใช้ความรุนแรงและความสมบูรณ์ทางศีลธรรม ในพระสูตรที่มีความสำคัญมาก 3 พระสูตร คือ ภูฏทันตสูตร อัคคัณฺณสูตร และจักกวัตติสีหนาทสูตร พระพุทธองค์ได้สืบสาวไปถึงสาเหตุของความรุนแรง อาชญากรรม และความตกต่ำทางด้านศีลธรรม ว่ามาจากความยากจน มาจากการแบ่งปันทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกัน และจากความสิ้นเนื้อประดาตัว พระองค์ตรัสว่า จากความยากจนนี้เองที่นำไปสู่การลักขโมยกัน การใช้ความรุนแรง การสังหาร การพูดเท็จ การพูดใส่ร้าย การประทุพติตติในกาม การกล่าววาจาส่อเสียด การพูดเพ้อเจ้อ การละโมภ การประสังค์ร้าย การมีความเห็นที่ผิด ตลอดไปจนถึงการไม่นับถือศาสนาและการไม่เคารพในผู้นำ ผลของการกระบวนการณ์การเสื่อมทางด้านศีลธรรมดังกล่าว ซึ่งก่อให้เกิดการเป็นศัตรูกัน การเกลียดชังกัน การเป็นศัตรูกัน และการคิดทำลายล้างกันในหมู่ประชาชน ก็จะส่งผลต่อไปให้บุตรฆ่าบิดา มารดา บิดามารดาฆ่าบุตร ญาติพี่น้องฆ่ากัน ด้วยความรู้สึกเหมือนกับว่านายพรานล่าสัตว์ พระพุทธองค์ทรงเห็นว่า ในที่สุดแล้ว ผลของความยากจนในบั้นปลายก็จะนำไปสู่สงครามทำลายล้างมวลมนุษย์ด้วยการใช้อาวุธที่มีอันตราย เป็นสงครามซึ่งมนุษย์จะมองดูกันราวกับว่าเป็นสัตว์ พระองค์ทรงย้ำอีกว่า จะมีน้อยคนเท่านั้นที่จะรอดชีวิตในท่ามกลางการขัดกันด้วยอาวุธที่มีความรุนแรงมากเช่นนี้ความยากจนมิใช่สิ่งเดียวที่พระพุทธเจ้าทรงระบุว่าทำให้เกิด

สงครามและความรุนแรง ในมหาทุกขขันธสูตร พระพุทธองค์ได้ทรงพบว่า ความเป็นปฏิปักษ์ต่อกันทั้งหลายทั้งปวงนับตั้งแต่การขาดความสามัคคีและการทะเลาะเบาะแว้งกันในประเทศเรื่อยไปจนถึงความขัดแย้งในระดับภูมิภาคและในระดับระหว่างประเทศมีสาเหตุมาจากกาม มีเงื่อนไขมาจากกาม และถูกกระตุ้นมาจากกามเนื่องมาจากกาม มีเงื่อนไขมาจากกาม ถูกผลักดันมาจากกาม และถูกเคลื่อนไหวมาจากกาม พระราชาจึงทะเลาะกับพระราชา กษัตริย์จึงทะเลาะกับกษัตริย์ พราหมณ์จึงทะเลาะกับพราหมณ์ คฤหบดีจึงทะเลาะกับคฤหบดี มารดาจึงทะเลาะกับบุตร บุตรจึงทะเลาะกับมารดา บิดาจึงทะเลาะกับบุตร บุตรจึงทะเลาะกับบิดา พี่น้องชายทะเลาะกับพี่น้องชาย พี่น้องชายทะเลาะกับพี่น้องสาว พี่น้องสาวทะเลาะกับพี่น้องชาย เพื่อนทะเลาะกับเพื่อน ด้วยเหตุที่เกิดความขัดแย้งกันนี้ การทะเลาะวิวาท และการสู้รบจึงเกิดขึ้น พวกเขาจึงทำร้ายกันด้วยหมัด ด้วยก้อนดิน ด้วยท่อนไม้ หรือด้วยอาวุธ และผลที่ตามมาก็คือพวกเขาต้องประสบกับความตายและความบาดเจ็บปางตายและยิ่งไปกว่านั้นเนื่องมาจากกาม มีเงื่อนไขจากกาม ถูกผลักดันจากกาม และถูกขับเคลื่อนจากกาม ประชาชนจึงบุกรุกเข้าไปในบ้าน ทำการปล้นสะดมบ้าน ปล้นตามทางหลวง และข่มขืนภรรยาของผู้อื่น ต่อแต่นั้น ผู้นำก็จะทำการจับกุมพวกคนเหล่านั้น นำพวกเขามาลงโทษโดยวิธีการต่าง ๆ และในที่สุดพวกเขาก็จะถึงแก่ความตายหรือความเจ็บปวดปางตายนี้แหละคือความทุกข์อันเกิดจากกาม การสะสมความทุกข์ในโลกนี้ อันเนื่องมาจากกาม อันมีเงื่อนไขมาจากกาม อันถูกผลักดันจากกาม และอันถูกให้เคลื่อนไหวมาจากกาม

ความพิพาทและความขัดแย้งในสมัยพุทธกาล

จากการวิเคราะห์ลงลึกถึงรากฐานของความมีไมตรี ความสามัคคี ความสมัคสมาน และความสันติ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้แสดงแก่ผู้ฟังที่มีชื่อเสียงเป็นจำนวนมาก พระองค์ได้ตรัสถึงยุคสมัยที่ปลอดจากความขัดแย้งและความรุนแรงไว้หรือไม่? ประวัติศาสตร์ได้บอกกับพวกเราถึงเรื่องที่แตกต่างกันออกไป อันเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงความจริงที่ว่าความพิพาทและความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แม้ว่าพระพุทธเจ้าจะทรงสั่งสอนแนวความคิดอันสูงส่งเกี่ยวกับความเมตตาและความกรุณาต่อกัน แต่กษัตริย์ก็ยังคงทำสงครามกับกษัตริย์ สหายของพระพุทธเจ้าคือพระเจ้าพิมพิสารได้ถูกจองจำและถูกทรมานโดยพระโอรสของพระองค์เองคือพระเจ้าอชาตศัตรู พระเจ้าอชาตศัตรูพระองค์นี้มีความทะเยอทะยานที่จะสร้างจักรวรรดิ และพระองค์ได้มีแผนที่จะผนวกสาธารณรัฐของกษัตริย์ชาววัชชี พระญาติของพระพุทธเจ้าเองก็เกือบจะใช้อาวุธประหารกันเองในสงคราม เจ้าชายพระองค์หนึ่ง (วิทูรณะ) ได้สังหารพระญาติฝ่ายศากยะของพระองค์ไปเป็นจำนวนมาก แม้แต่พระพุทธเจ้าเองก็ทรงตกเป็นเป้าของการพยายามสังหารหลายระลอกโดยพระเทวทัตพระญาติของพระองค์เอง แม้แต่ในวงการสงฆ์เอง ซึ่งเป็นสังคมตามอุดมคติที่มีความเสมอภาคกัน มีความยากจนเหมือนกัน

มีการตัดสินใจแบบประชาธิปไตยและมีจุดยืนทางศีลธรรมที่สูงส่งเหมือนกัน ก็ยังมีความขัดแย้งอย่างรุนแรงแม้ว่าจะปราศจากการใช้ความรุนแรงก็ตาม

การเกี่ยวข้องโดยตรงในการแก้ไขข้อขัดแย้ง

เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น พระพุทธเจ้าทรงมีปฏิกิริยาอย่างไร? และพระองค์ได้เสนอการแก้ไขไว้อย่างไรบ้าง? วิธีการต่าง ๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงยอมรับมาใช้ในโอกาสต่าง ๆ ก็จะมี ความแตกต่างกัน สำหรับในกรณีของพระเจ้าปเสนทิโกศลผู้ซึ่งมีความกระวนกระวายและเศร้าโศกหลังจากที่ได้พ่ายแพ้ต่อพระเจ้าอชาตศัตรูผู้เป็นหลานถึง 3 ครั้งนั้น พระพุทธเจ้าทรงอธิบายถึงควมไร้ประโยชน์ของการมีชัยชนะและการพ่ายแพ้ไว้ในพระธรรมบทพระคาถาที่ 201 ว่า “ผู้ชนะย่อมก่อเวรผู้แพ้ย่อมนอนนอนเป็นทุกข์ผู้ที่สละทิ้งซึ่งความชนะและความแพ้ได้แล้ว ย่อม นอนเป็นสุข.” เมื่อพระญาติของพระองค์คือพระญาติฝ่ายสาकยะและพระญาติฝ่ายโลกิยะเตรียมตัวทำสงครามเพื่อแย่งน้ำของแม่น้ำโลหิตนีอยู่นั้น พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปประทับนั่งอยู่ในท่ามกลางแนวรบและได้ถามปัญหาที่สำคัญกับพระญาติทั้งสองฝ่ายว่า “อะไรมีคุณค่ามากกว่ากัน หยดน้ำ หรือว่า ชีวิตของกษัตริย์?” พระพุทธองค์ได้ตรัสสอนพระญาติว่าให้มีชีวิตอยู่โดยปราศจากความเกลียดชังกัน (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) และได้ทรงเล่าชาดกหลายเรื่องเพื่อเน้นย้ำให้เห็นคุณค่าของความสามัคคีและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในสัมโมทนชาดก (อีกชื่อหนึ่งว่า วัฏฏกชาดก) ทรงเล่าว่าฝูงนกกระจาบสามารถปลอดภัยจากอันตรายด้วยการพร้อมเพรียงกันบินพาช่วยของนายพรานขึ้นสู่ท้องฟ้า ส่วนพวกนกที่มัวทะเลาะกันก็ไม่สามารถหลุดพ้นจากอันตรายและถูกจับได้ ในรูกขัณมชาดก ทรงได้แสดงให้เห็นว่าพวกที่สามัคคีกันย่อมปลอดภัยส่วนพวกที่แตกสามัคคีย่อมตกอยู่ในอันตราย ในวรรณกรรมของอินเดียได้กล่าวถึงความดีของความสามัคคี โดยมีเรื่องหนึ่งเล่าถึงว่าบิดาได้สอนกับลูก ๆ ว่าเมื่อนำแขนงไผ่มามัดรวมกันก็ย่อมไม่สามารถหักได้ แต่หากให้หักทีละแขนงก็จะสามารถหักได้ โดยง่ายพระพุทธองค์ได้ทรงพยายามที่จะชักนำให้เจ้าวิฑูทกะยับยั้งการสังหารหมู่ชาวสาकยะเพื่อเป็นการแก้แค้นถึง 2 ครั้ง โดยได้ไปประทับนั่งอยู่ที่ใต้ต้นไม้ที่ปราศจากเงาต้นหนึ่งแล้วตรัสบอกกับเจ้าวิฑูทกะว่า ร่มเงาของญาติทำให้พระองค์มีความรู้สึกสบาย การกระทำทั้งนี้ก็เพื่อจะแสดงความขอโทษแทนพระญาติของพระองค์มิใช่หรือ? เมื่อพระกลุ่ม 6 เข้าร่มทำร้ายพระกลุ่ม 16 พระพุทธเจ้าได้เข้าไปแทรกแซงโดยห้ามมิให้พระกลุ่ม 6 ทำร้ายพระกลุ่ม 16 โดยทรงชี้ว่าชีวิตย่อมเป็นที่รักของทุกสรรพชีวิต และทุกคนย่อมกลัวความตายทั้งนั้น (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เมื่อเกิดการถกเถียงกันจากจุดเล็กน้อยจนกลายเป็นเรื่องใหญ่ซึ่งส่งผลให้เกิดการแตกความสามัคคีในสงฆ์และรวมทั้งภคิพัสสที่ให้การสนับสนุนแต่ละฝ่ายด้วยนั้น พระพุทธเจ้าทรงเฝ้าระอาและได้เสด็จไปปลืกวิเวกอยู่ที่ป่าปาริเลยกะ เพื่อแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยและความผิดหวังของพระองค์ตลอดจนการให้ความสำคัญกับความไว้

ประโยชน์ของความขัดแย้งด้วยการทะเลาะวิวาทกันตั้งนั้น ความคิดของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับความพิพาทและความขัดแย้งนี้สามารถพบเห็นได้ในประสบการณ์ของโลกที่เป็นจริงซึ่งพระองค์ได้ประสบด้วยพระองค์เอง

จิตใจ คือสิ่งซึ่งความรุนแรงได้เริ่มขึ้นและเป็นสิ่งที่จะต้องถูกเปลี่ยนแปลง

เป็นเวลาหลายครั้งที่พระพุทธเจ้าทรงประณามการใช้ความรุนแรง โดยที่พระองค์ทรงมีหลักการสำคัญว่าใจมาก่อนการกระทำทุกอย่าง ดังที่ปรากฏอยู่ใน 2 พระคาถาแรกของพระธรรมบท แนวทางในทางป้องกันที่พระองค์ทรงเน้นย้ำก็คือการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติ กล่าวคือโดยการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจิตใจก่อน ในข้อนี้พระองค์ได้ทรงเห็นตรงกับคำขวัญของยูเนสโกที่ว่า “เราจักต้องสร้างการปกป้องสันติภาพขึ้นในจิตใจของหญิงและชาย (We must construct the defenses of peace in the minds of women and men.)” นี่คือวิธีที่พระพุทธเจ้าทรงต้องการให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น “จงชนะความโกรธด้วยความไม่โกรธ หรือด้วยความรักจงชนะความชั่วด้วยความดีจงชนะความตระหนี่ด้วยการให้จงชนะความเท็จด้วยความจริง” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ในทำนองเดียวกันนี้ พระองค์ก็ได้ทรงย้ำอีกว่า “เราไม่ระงับด้วยการจองเวรเราระงับได้ด้วยการไม่จองเวรหรือด้วยความรักนี่คือกฎอันเป็นนิรันดร์ พระพุทธเจ้าทรงเน้นย้ำซึ่งบทบาทอันจะทำให้ความพยายามในจิตใจมนุษย์ก่อให้เกิดการจองเวรโดยได้ตรัสไว้ทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบไว้ดังนี้: “ในบุคคลผู้ซึ่งไม่ผูกใจเจ็บว่า “เขาได้ว่าเรา เขาได้ทุบตีเราเขาได้เอาชนะเรา เขาได้ขโมยของของเรา” เราของผู้นั้นย่อมระงับได้ ในบุคคลผู้ซึ่งมีการผูกใจเจ็บไว้เช่นนั้นเราย่อมไม่ระงับ” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) บุคคลผู้มีความอดทน ไม่จองเวร และไม่ใช้ความรุนแรง พระพุทธเจ้าทรงตรัสบอกว่าเป็นบัณฑิต เป็นผู้ประเสริฐ และเป็นผู้มีวิภูษิต และเป็นพราหมณ์ หรือเป็นนักพรต “จงพูดความจริง ไม่เท็จโกรธ และไม่พึงทำร้ายผู้ใด ด้วยฐานะ 3 อย่างนี้ บุคคลจะบรรลุถึงซึ่งเทวโลก และจะไม่เศร้าโศกอีกเลย” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ครั้งหนึ่งพระพุทธองค์ทรงตรัสกับพระโมคคัลลานเถระไว้ดังนี้ ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลผู้ประเสริฐนั้นได้แก่: “ผู้ที่ไม่มีความโกรธ อดกลั้นต่อการด่าว่า การประหาร และการจองจำได้ และผู้ที่เป็นมิตรในหมู่ของคนที่เป็นศัตรูกัน และผู้สงบในหมู่ในหมู่ของคนที่ยืมใช้ความรุนแรง” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) “คำสอนของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ได้แก่ ความอดทนอดกลั้นเป็นตะบะอันเยี่ยมยอด และการไม่เข้าไปว่าร้าย การไม่เข้าไปทำร้ายผู้อื่น” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ความอดทนของพระพุทธองค์เมื่อถูกประณามหรือถูกด่าว่านั้นทรงเปรียบว่าเหมือนกับสัตว์ที่ถูกฝึกให้มีระเบียบวินัย เหมือนกับช้างที่เข้าสงคราม: “เราจักอดกลั้นคำล่วงเกิน เหมือนช้างอดทนลูกศรที่ยิงออกจากแล่ง เพราะคนจำนวนมากเป็นผู้ที่คลั่งที่ฝึกดีแล้วเขาจึงจะ

นำไปสู่ที่ชุมนุมชนข้างที่ฝึกแล้ว พระราชาจึงเสด็จขึ้นทรงในหม่มมนุษย์ ผู้ที่ฝึกดีแล้วคือออกถื่นต่อคำล่วงเกินของผู้อื่นได้เป็นผู้ประเสริฐ” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) บุคคลที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่องมากที่สุดคือบุคคลที่โดยการพูด การกระทำและการคิด “เป็นผู้ที่เชื่อมความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งหลายที่แบ่งแยกออกจากกัน เป็นผู้ที่ยส่งเสริมพวกรุ่นที่เป็นมิตรกัน เป็นผู้สร้างสันติภาพ เป็นผู้รักในสันติภาพ เป็นผู้ใคร่ต่อสันติภาพ และเป็นผู้พูดถ้อยคำเพื่อสันติภาพ” (ทีฆนิกาย) พระพุทธองค์ได้ทรงเน้นย้ำถึงคุณสมบัติของจิตใจไว้ในชาดกต่าง ๆ โดยกล่าวว่า เป็นคุณสมบัติ 10 อย่างที่พึงประสงค์ในพระราชา หรือที่รู้จักกันดีว่า ทศพิธราชธรรม กล่าวคือ: 1) ทาน การให้ 2) ศีล ความประพฤติดีงาม 3) ปริจจาคะ การบริจาค 4) อาชวะ ความซื่อตรง 5) มัททวะ ความอ่อนโยน 6) ตปะ ความทรงเดช 7) อักโกธะ ความไม่โกรธ 8) อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน 9) ขันติ ความอดทน 10) อวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรมดา (ชาดก) ด้วยเหตุที่ใจมาก่อนการกระทำทุกอย่าง ทุกอย่างมีใจประเสริฐที่สุดและทุกอย่างล้วนแต่สำเร็จด้วยใจ การทำใจให้บริสุทธิ์เป็นหนทางแก้ (พระธรรมบท พระคาถาที่ 1-2) และพระพุทธองค์ได้ทรงอธิบายแก่พระอานนทว่า คำสอนของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ สรุปลงในสูตรสำเร็จ คือ “การไม่ทำความชั่วทั้งปวง การทำแต่ความดี และการทำใจให้บริสุทธิ์” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

จากศีล สู่การปฏิบัติ

ในขณะที่สิ่งทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้คือเงื่อนไขอันจะนำไปสู่ความปรองดอง พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงถึงกรรมวิธีที่จะให้เกิดความปรองดองเกี่ยวกับความพิพาทและความขัดแย้งในหมู่สงฆ์ สถานการณ์ (หรืออภิกรรม) 4 อย่างที่จำเป็นต้องมีการแก้ไข (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559) มีดังนี้ คือ

1. การถกเถียงกันเกี่ยวกับธรรมวินัย (วิวาทาธิกรรม)
2. การโจทหรือการกล่าวหากันด้วยอาบัติต่าง ๆ (อนุวาทาธิกรรม)
3. การกล่าวถึงการต้องอาบัติ (อาปัตตาธิกรรม)
4. กิจธุระต่าง ๆ ที่สงฆ์จะต้องทำ (กิจจาธิกรรม) แนวทางที่ถูกกำหนดไว้ในวินัย ซึ่งเรียก อธิกรรมสมณะ มี 7 อย่าง ดังต่อไปนี้ 1) สัมมุขาวินัย เป็นวิธีที่นำมาใช้โดยการสอบสวนและตัดสินในที่ประชุมอย่างเปิดเผยโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาประชุมและมีส่วนร่วม 2) สติวินัย เป็นวิธีการที่นำมาใช้โดยให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาหากล่าวหาและยอมรับว่าตนได้กระทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ 3) อมูหหวินัย เป็นวิธีการตัดสินผู้ที่ถูกกล่าวหาที่กระทำความผิดในขณะที่เป็นบ้า 4) ปฎิณญา ตกธณะ เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อให้ผู้ที่ถูกกล่าวหาสารภาพผิดโดยไม่ต้องทำการสอบสวน 5) เญญยสิกขาเป็นวิธีการที่นำมาใช้เมื่อไม่สามารถบรรลุความมีเอกฉันท์ได้ ก็ให้ใช้เสียงข้างมาก 6) ตัสสปาปิยสิกขา เป็นวิธีการที่นำมาใช้เมื่อผู้ถูกกล่าวหาสารภาพหลังจากที่ได้ทำการสอบ

สวนอย่างเป็นทางการเป็นการเพิ่มโทษเพราะไม่ให้ความร่วมมือ 7) ตินวัตถารกวินัย เป็นวิธีการที่นำมาใช้โดยที่ทั้งสองฝ่ายในความพิพาทหรือความขัดแย้งยอมรับว่าตนได้กระทำความผิดและสารภาพต่อสงฆ์ และเพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกต่อไป ก็ตกลงกันที่จะให้เรื่องยุติและเลิกแล้วต่อกันในอธิกรณสมณะ คือการระงับข้อพิพาทหรือความขัดแย้ง 7 ประการนั้น ข้อที่ใกล้เคียงกับวิธีการปรองดองมากที่สุด ก็คือ ข้อสุดท้าย ที่เรียกว่า ตินวัตถารกวินัย (แปลว่า วิธีคลุมไว้ด้วยหญ้า) เป้าหมายสุดท้ายของการปรองดองนั้นในทางลบก็คือป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกและในทางบวกนั้นก็คือการรื้อฟื้นความเป็นมิตรไมตรี ความสามัคคี ความสมัครสมาน และสันติภาพกระบวนการจะเริ่มต้นด้วยการให้ทั้งสองฝ่ายในความพิพาทหรือความขัดแย้งได้ยอมรับความผิดของตนเอง โดยการใช้กระบวนการต่อไปของการให้อภัยด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกันนั้น ในขั้นตอนสุดท้ายก็คือการลืมความผิดเดิมนั้นเสียและไม่ผูกใจเจ็บกันอีกต่อไป

องค์ประกอบสำคัญเพื่อการปรองดองที่มีประสิทธิผล

การยอมรับในการกระทำผิดของบุคคล การทำการแก้ไข และการใช้ความระมัดระวังในอนาคตที่จะป้องกันมิให้กระทำผิดอีกครั้ง เป็นองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการเพื่อให้เกิดการปรองดองที่มีประสิทธิผล ในข้อนี้พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในสามัญญผลสูตรดังนี้ เพื่อความงอกงามแห่งธรรมะและวินัย บุคคลผู้ยอมรับความผิดจะต้องทำการแก้ไขตามธรรมะพร้อมกับระมัดระวังในอนาคต (อังคุตตรนิกาย) ในอังคุตตรนิกาย ระบุถึงบัณฑิต 2 จำพวก คือ บุคคลที่เห็นและยอมรับความผิดของตน และบุคคลที่ยกโทษให้แก่คนที่สารภาพความผิดของตนแล้ว บุคคลที่มีได้ทำตามนี้ได้ชื่อว่า คนพาล 2 จำพวก (อังคุตตรนิกาย) การกระทำดังกล่าวข้างต้นได้กระทำไปโดยปราศจากอคติ 4 คือ 1) ฉันทาคติ ลำเอียงพระชอบ 2) โทสาคติ ลำเอียงเพราะเกลียด 3) ภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว 4) โมหาคติ ลำเอียงเพราะเขลา (อังคุตตรนิกาย) ธรรมะอีกหมวดหนึ่งที่กล่าวถึงซ้ำ ๆ ในคัมภีร์ ก็คือ การกระทำ 4 อย่างที่บุคคลแสดงออกถึงท่าทีต่อบุคคลอื่น คือ 1) ทาน การเอื้อเฟื้อ 2) ปิยวาจา วาจาสุภาพหรือวาจาอ่อนหวาน 3) อัตถจริยา การประพฤติที่เป็นประโยชน์ 4) สมานัตตตา การยอมรับในความเสมอภาคกัน (อังคุตตรนิกาย, ทีฆนิกาย) (พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ, 2562)

การใช้คำแนะนำของพระพุทธเจ้ากับความขัดแย้งในปัจจุบัน

การใช้คำแนะนำทั้งปวงของพระพุทธเจ้าเพื่อสร้างความปรองดองหลังจากเกิดความขัดกันด้วยอารูซึ่งชาติต่าง ๆ ได้ประสบกันมา จะต้องดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ทั้งสองฝ่ายในความขัดแย้งต้องยอมรับที่จะยุติความเป็นศัตรูกันเพื่อผลดีของประชาคม 2) แต่ละฝ่ายต้องยอมรับในการกระทำผิดของตนและให้ผู้แทนของแต่ละฝ่ายทำการสารภาพในความผิดที่ได้กระทำไปแล้วนั้น 3) แต่ละฝ่ายพึงให้อภัยแก่กันและกัน 4) มีการแก้ไขทั้งสองฝ่ายด้วยการ

กระทำในทางบวก 5) มีการดำเนินขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดสถานการณ์แบบนั้นขึ้นในอนาคต 6) ทั้งประชาคมต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการในขณะที่สามขั้นตอนแรกเป็นสิ่งสำคัญ แต่สามขั้นตอนหลังก็เป็นตัวเสริมให้การปรีดองกระทำสำเร็จและพระพุทเจ้าได้ทรงให้นำแนะนำที่มีประโยชน์ไว้ โดยที่แต่ละประเด็นจะต้องทำการสืบสวนโดยเริ่มตั้งแต่ที่รากเหง้าของปัญหานั้น ๆ โดยให้ใช้ “โยนิโสมนสิการ” เป็นเครื่องมือ คือจะต้องสืบสาวเรื่องราวโดยแยกแยะว่า ความขัดแย้งเกิดขึ้นได้อย่างไร? อะไรคือสาเหตุของความขัดแย้ง? การกระทำอะไรหรือการไม่กระทำอะไรที่นำไปสู่ความขัดแย้งนี้? เหล่านี้คือปัญหาที่จะต้องยกขึ้นมาถามเมื่อจะให้แต่ละฝ่ายทำการแก้ไขฝ่ายตน การทำการแก้ไขนั้นจะต้องหาสาเหตุให้พบแล้วจึงทำการแก้ไข การดำรงไว้หรือการให้หลักประกันว่าจะมีสันติภาพและความมั่นคงปลอดภัยในอนาคตก็จะต้องเป็นผลสุดท้ายของการสร้างความปรองดอง ด้วยการกระทำโดยวิธีนี้เท่านั้นความขัดแย้งถึงจะ “ถูกกลบไว้ด้วยหญ้า” อย่างที่พระพุทเจ้าได้ทรงทำการเปรียบเทียบไว้

หลักการทางพระพุทธศาสนาในแง่ปฏิบัติ

กรณีที่ดีที่สุดที่จะนำมาเป็นตัวอย่างของการใช้หลักการของพระพุทธเจ้าในทางปฏิบัติก็คือ กรณีของพระเจ้าอโศกผู้ทรงธรรม (ธรรมาโศกราช) ซึ่งเป็นพระจักรพรรดิองค์ที่ 3 ของราชวงศ์เมารยะของอินเดีย (265-228 ก่อนคริสตกาล) พระเจ้าอโศกทรงก้าวขึ้นสู่อำนาจโดยผ่านสงครามแย่งชิงราชบัลลังก์เป็นเวลา 4 ปี ซึ่งในสงครามครั้งนี้ ตามข้อมูลระบุว่า พระองค์ได้สังหารพี่น้องต่างมารดาถึง 99 คน และตามข้อมูลของพุทธศาสนาฝ่ายมหายานระบุว่า พระองค์ได้ทำลายศัตรูอีกเป็นจำนวนมาก จากการโหดร้ายของพระองค์นี้เอง พระองค์จึงได้พระนามว่า จันดาโศก แปลว่า อโศก ผู้ดุร้าย ในปีที่ 4 ของการครองราชย์ พระองค์ได้ยอมรับพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของพระองค์ หลังจากที่ได้ทรงเปลี่ยนมาเป็นชาวพุทธแล้ว 4 ปี พระองค์ได้ทำสงครามเพื่อผนวกแคว้นกาลิงคะที่ยังไม่ได้ถูกผนวกให้มาอยู่ในจักรวรรดิของพระองค์ ในระหว่างสงครามอันโหดร้ายในครั้งนั้น มีประชาชนถูกเนรเทศจำนวน 1 ล้าน 5 แสนคน มีประชาชนถูกสังหารในสนามรบจำนวน 1 แสนคน และประชาชนอีกจำนวนหลายเท่าเสียชีวิตเพราะความอดอยากและโรคระบาด พระองค์ทรงรู้สึกเศร้าสลดและได้ทรงแสดงออกมาเป็นคำพูดของพระองค์ว่า “เป็นความเจ็บปวดรวดร้าวใจเป็นที่สุด” และ “ทุกวันนี้ คนที่หนึ่งพัน หรือคนที่หนึ่งพันของบุคคลที่ถูกสังหาร คนที่เสียชีวิต และคนที่ถูกเนรเทศในกาลิงคะจะเป็นข้อวิบัติที่สำคัญ” (หลักศิลาจารึกหลักที่ 13) พระองค์ไม่เพียงแต่จะทรงยกเลิกสงครามในช่วง 37 ปีแห่งการครองราชย์ที่เหลือของพระองค์เท่านั้น แต่พระองค์ยังได้สั่งสอนโอรสและนัดดาของพระองค์มิให้ใช้วิธีการขัดกันด้วยอาวุธ ด้วยเหตุที่พระองค์เป็นผู้ปกครองที่ยึดหลักสัจนิยม พระองค์จึงได้ปฏิเสธที่จะทำสงครามในอนาคตและดังนั้นจึงได้ให้คำแนะนำต่อไปดังนี้: “แม้แม้ว่าจะเป็นการใช้การพิชิตด้วยอาวุธ พวกเขาก็จะต้องมีความอดทนและมีการลงโทษ

สถานเบา”หลักการ 4 ข้อ ของพระเจ้าอโศกที่สอดคล้องกับเรื่องที่กำลังอภิปรายเกี่ยวกับการปรองดองมาจากเสาหินหมายเลขที่ 12 ว่าดังนี้ 1) ให้ปฏิบัติและให้การสนับสนุนต่อทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกันโดยปราศจากอคติที่เกิดจากสสารภายในของพวกเขา เช่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรม 2) ให้ระมัดระวังในการใช้วาจา คือ อย่าวิพากษ์วิจารณ์ฝ่ายตรงข้ามอย่างไม่เหมาะสม และแม้ว่าจำเป็นจะต้องวิพากษ์วิจารณ์ ก็ให้ใช้ภาษาของพลเมืองที่เขาใช้กัน 3) ทำความเข้าใจประเด็นความคิดของฝ่ายตรงข้าม หรือให้อาใจเขามาใส่ใจตัว 4) มาประชุมกันพร้อมกันด้วยฝ่ายตรงข้ามเพื่อปรึกษาหารือ หาความประนีประนอมและความสมานฉันท์ การมาประชุมกันเนื่อง ๆ เพื่ออภิปรายถกแถลง เป็นหนึ่งในหลักการ 7 ข้อ ที่พระพุทธเจ้าทรงวางไว้สำหรับป้องกันความเสื่อมและความตกต่ำของประชาคม ไม่ว่าจะเป็นประชาคมทางการเมือง ประชาคมทางสังคม หรือประชาคมทางศาสนาก็ตาม ในคัมภีร์พระบาลี เรียกหลักการนี้ว่า อปริหานิยธรรม (แปลว่า หลักการเพื่อป้องกันความเสื่อม) ซึ่งเป็นหลักการที่สอดคล้องกับกระบวนการปรองดองที่เรากำลังกล่าวถึงนี้ หลักการทั้ง 7 ประการ เมื่อนำมาใช้ในสถานการณ์ในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ก็ควรปรับในเรื่องสำนวนและศัพท์แสงต่าง ๆ ให้เป็นดังต่อไปนี้: 1) จงมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกิจการสาธารณะ เคารพในหลักการประชาธิปไตยที่เกี่ยวกับการประนีประนอมและการสมานฉันท์ ตลอดจนการรักษาความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวแม้ว่าจะมีความต่างกันก็ตาม 2) จงรักษาสมดุลระหว่างสิ่งโบราณและสิ่งสมัยใหม่ และทำการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ และอย่างระมัดระวังอย่าได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 3) จงรู้จักคุณค่าของภูมิปัญญาโบราณที่ถ่ายทอดกันมาหลายชั่วอายุคน 4) จงให้ความสำคัญแก่ผู้หญิงและความต้องการที่จะได้รับความคุ้มครองของพวกเขา 5) จงให้ความคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางจิตวิญญาณ 6) จงให้ความคุ้มครองและปฏิบัติตามศาสนา 7) จงเปิดกว้างที่จะยอมรับอิทธิพลทางศาสนาและทางจิตทั้งปวงด้วยจิตวิญญาณแห่งการมีใจกว้าง

สรุป

ความปรองดอง คือ กระบวนการแห่งการดำรงไว้ หรือการรื้อฟื้นซึ่งความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างคู่ปรปักษ์ในเหตุการณ์ความพิพาทหรือความขัดแย้งกัน อันก่อให้เกิดความทำลายล้างและความพินาศในชาตินั้น จะต้องแก้ไขด้วยการการสร้างมิตรไมตรี ความสามัคคี ความประสานไมตรีและสันติภาพให้บังเกิดขึ้น เรื่องของความพิพาทและความขัดแย้งกันเคยมีมาในสังคมต่าง ๆ และก็เคยมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลเหมือนกันซึ่งพระพุทธเจ้าได้เคยทรงมีประสบการณ์เข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงในการแก้ไขความขัดแย้ง ทั้งนี้โดยพระองค์ได้ตระหนักถึงว่าจิตใจคือสิ่งที่ความรุนแรงได้เริ่มเกิดขึ้นก่อนและจึงจะต้องเป็นสิ่งที่ต้องถูกเปลี่ยนแปลงเป็นอันดับแรก หลักปฏิบัติที่พระองค์นำมาใช้เพื่อให้เกิดความปรองดองเกี่ยวกับความพิพาทและความขัดแย้งในหมู่สงฆ์ ได้แก่ อธิกรณสมถะ นอกจากนั้นแล้วก็ต้องมีการสร้างองค์ประกอบ

สำคัญเพื่อการปรองดองที่มีประสิทธิภาพ เช่น ให้มีการยอมรับในการกระทำผิดของบุคคล ทำการแก้ไขและใช้ความระมัดระวังในอนาคตที่จะป้องกันมิให้กระทำความผิดอีกครั้ง ตลอดจนมีการดำเนินการตามกระบวนการที่ปราศจากอคติ 4 และเป็นไปตามหลักการสังคหวัตถุ 4 คำสอนของพระพุทธเจ้าจึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ไขความขัดแย้งในชาติในปัจจุบันได้และผู้ที่เคยนำมาใช้อย่างได้ผลในอดีต ได้แก่ พระเจ้าอโศกมหาราช แห่งราชวงศ์เมารยะของอินเดีย ซึ่งแต่เดิมพระองค์ได้รับสมญานามว่า “จันหาโคก” แปลว่า อโศกผู้ดุร้าย จนกลายมาเป็น “ธรรมาโคก” แปลว่า อโศกผู้ทรงธรรม

เอกสารอ้างอิง

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2555). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม.
- พินิจ ลาภธนานนท์ และคณะ. (2562). แนวคิดพุทธศาสนาเพื่อสังคม สังคหสูตร และสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธ. นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2559). พระไตรปิฎก สยามรัฐ ภาษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ธรรมาธิปไตย : แนวคิด ทฤษฎี และการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมือง
ระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน*

THE DHAMMAHIPATEYYA: CONCEPT, THEORY AND PROMOTION
YOUTH DEMOCRACY POLITICAL AWAKENING

อนุชา พละกุล

Anucha Bhalakula

สุรพล สุยะพรหม

Surapol Suyaprom

ยุทธนา ประณีต

Yuttana Praneet

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร

Phrasamu arkorn Arkamathiro

ดาวนภา เกตุทอง

Dawnapa Kettong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: anucha_bhala@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

สถานการณ์การเมืองการปกครองปัจจุบัน เกิดความไม่เป็นธรรมหลายด้าน ทั้งการเข้าสู่ตำแหน่งปกครองระดับต่าง ๆ การออกกฎหมายบังคับใช้ที่ไม่ชอบด้วยเจตนารมณ์ของพลเมือง การตัดสินใจที่บิดเบือนหลักกฎหมาย ส่งผลให้คู่อริไม่ได้รับความเป็นธรรมตามข้อเท็จจริง ปัญหานี้ก่อให้เกิดความการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน ที่พยายามแสดงออกทางการเมือง ด้วยวิธีการตามกฎหมายบ้างนอกกฎหมายบ้าง เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมแก่พลเมือง ที่อยู่ภายใต้โครงสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ ธรรมาธิปไตยเป็นแนวทางปกครองที่เน้นหลักความยุติธรรม ถือธรรมเป็นหลักในปกครอง ยึดถือความถูกต้องชอบธรรมเป็นเครื่องมือตัดสินใจ ใช้สนับสนุนการปกครอง ได้แก่ 1) ธรรมฐิติ ผู้ปกครองต้องทรงธรรม ประพฤติปฏิบัติตามธรรม และบริหารรัฐด้วยความถูกต้องตามอำนาจ 2) ธรรมนิติ ผู้ปกครองต้องเข้ามาสู่อำนาจ ตามแบบแผนกฎหมายที่ถูกต้องชอบธรรม เรียกว่าโครงสร้างรูปแบบ และกติกากการปกครองที่เป็นธรรม และ3) ธรรมมติ คือมติที่เป็นธรรม ปราศจาก

* Received 3 March 2020; Revised 12 April 2020; Accepted 30 April 2020

การได้มาซึ่งกลวิธีที่ผิดกฎหมาย ละเมิดจรรยาบรรณ ยึดเป้าหมายการบริหารปกครองเพื่อประชาชน ให้ได้รับสันติสุข มิตรภาพ ภารดรภาพ สิทธิเสรีภาพ ตามที่เจตนารมณ์ของพลเมืองต้องการ ส่งผลทำให้ระบบการเมืองมีการพัฒนาสูง มีการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น เพราะเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างต่อเนื่องในปริมาณที่ไม่จำกัด มีอิทธิพลส่งผลให้พลเมืองมีสิทธิ โอกาสและความเท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ระบอบการเมืองการปกครอง ทุกระบอบ ผู้ปกครองทุกประเภท ต้องปกครองรัฐเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ธรรมาธิปไตย จึงเป็นแนวทางปกครองที่เน้นหลักความยุติธรรม คือ การถือธรรมเป็นหลักในปกครอง ยึดถือความถูกต้องชอบธรรมเป็นเครื่องมือตัดสินใจ ใช้สนับสนุนการปกครอง

คำสำคัญ : ธรรมาธิปไตย, การส่งเสริม, การตื่นตัวทางการเมือง, ระบอบประชาธิปไตย, เยาวชน

Abstract

Current political situation There were many injustices. Both were entering various levels of governance Enforcement legislation is against the will of the citizen's Judgment of lawsuits that distort the principles of law. As a result, the parties do not receive fairness according to the facts. This problem first caused the youth's political awakening. Trying to express political Some legal methods, some outside the law. To demand justice for citizens Under the democratic governance structure. Hold Dharma as the principle of governing upholding righteousness as a decision-making tool Used to support the governance, namely: Dharmthiti, the ruler, must be righteous, behave according to the Dharma and administer the state with the correctness of the power. Dharmniti, the ruler, must come into force by the legitimate law called the structure, form, and rules of fair governance. Dharma consensus is a proper resolution. Without acquiring illegal tactics, violation of the code of conduct Extending the goals of government administration for the people to receive peace, friendship, brotherhood, rights, and freedoms as the will of the citizens. As a result, the political system is highly developed. More democratic development Because it is a channel to provide information continuously in an unlimited amount. Influencing citizens to have rights Opportunity and equality in accessing more information. However, all political regimes, all types of rulers Must govern the state to be fair to all parties.

Democracy is, therefore, an approach to governance that emphasizes the principles of justice. is to hold the Dharma as the principle of governing upholding righteousness as a decision-making tool used to support the rule

Keywords: Common Partnership, Termination, Political Notification, Thinking, Corruption

บทนำ

ธรรมาธิปไตยเป็นหลักที่พระพุทธเจ้า ทรงใช้ในการบริหารพุทธบริษัท คือหลักการว่าด้วยการถือเอาธรรมะเป็นใหญ่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การดำเนินชีวิต การปฏิบัติงาน การบริหารทุกระดับ พระพุทธเจ้าไม่ใช่เพียงแค่สอนเหล่าสาวก เกี่ยวกับธรรมาธิปไตย อย่างเดียวเท่านั้น พระองค์ทรงปฏิบัติอยู่ในหลักธรรมาธิปไตยด้วย หลักธรรมาธิปไตยนี้จึงสำคัญสำหรับการบริหารงาน ทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (กัลยกร สังฆาติ, 2563) ธรรมาธิปไตยจึงมีความสำคัญ ทั้งในแง่ของความเป็นหลักธรรมคุณ ในแง่ของการถือปฏิบัติที่ พระพุทธเจ้าทรงถือปฏิบัติ ทั้งยังสอนเหล่าสาวกให้ปฏิบัติตามหลักธรรมาธิปไตย ในการถือปฏิบัตินี้ไม่จำกัดว่า ผู้ถือปฏิบัติจะอยู่ในระดับใด เป็นใครมาจากไหน หากสนใจใฝ่ธรรมแล้วก็สามารถปฏิบัติได้ ดังจะเห็นได้จากการที่พระราชเจ้าผู้ทรงธรรมในสมัยพุทธกาล ก็ทรงปฏิบัติตามหลักธรรมาธิปไตยในการปกครองประเทศ พุทธศาสนิกชน พุทธบริษัทก็ปฏิบัติตามหลักธรรมาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติตามหลักธรรมาธิปไตย ในแง่ของการบริหารพุทธบริษัท 4 โดยสรุป 9 ประการ ได้แก่ 1) หลักสันติ ทรงมีเป้าหมายอันเป็นอุดมการณ์และยุทธศาสตร์ ที่มุ่งยึดเอาความผาสุกและความเป็นอยู่ของประชาชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความสงบสันติ 2) พุทธองค์การ ทรงวางหลักการบริหารจัดการงาน ต้องอาศัยการร่วมกันทำงานโดยมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อแก้ไขปัญหาหรือสร้างความเข้าใจในหมู่พระสงฆ์ 3) การวางแผนเชิงพุทธ โดยยึดหลักอริยสัจสี่ ที่เป็นการวางหลักและบวรการวางแผน ที่ชี้แนะให้แก้ไขปัญหาที่สาเหตุ 4) ความเชี่ยวชาญเชิงพุทธ “เอตทัคคะ” 5) การบริหารความขัดแย้งเชิงพุทธ เป็นการบริหารงานที่ช่วยลดความขัดแย้ง 6) พุทธบริการ ทรงได้วางหลักการให้บริการแก่ประชาชน ที่ผู้บริหารองค์การภาครัฐต้องมีพรหมวิหาร 4 และมีสังคหวัตถุ 4 7) พุทธจริยธรรมาภิบาล ทรงปกครองคณะสงฆ์โดยธรรม ตรวจสอบวัตรปฏิบัติของคณะสงฆ์ร่วมกัน 8) พุทธสัปปายะ ทรงดำรงตนตามสมควรภูมิประเทศ และ 9) สัมฤทธิ์ผลเชิงพุทธ เป้าหมายของการเป็นพุทธบริษัท คือ ความสุขสงบและปรีณิพพาน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2555)

การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนมีเพิ่มมากขึ้น หลังการรัฐประหารครั้งที่ 13 ที่นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เพราะปัจจุบันการเข้าถึงสื่อข้อมูลข่าวสาร มีความก้าวหน้ารวดเร็ว

ซึ่งแตกต่างจากอดีตเป็นอย่างมาก และมีเรื่องของเทคโนโลยีที่ทำให้คนชนชั้นกรรมาชีพสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านทางโลกออนไลน์ได้มากขึ้น (กัลยกร สังขชาติ, 2563) ความตื่นตัวทางวัฒนธรรมประชาธิปไตยในประเทศไทย เห็นได้ชัดจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาในอดีต อาทิเช่น การต่อสู้ของขบวนการนักเรียนนักศึกษา ที่เรียกร้องประชาธิปไตยคืนกลับมาจากการปกครองแบบเผด็จการของรัฐบาลในขณะนั้น ขบวนการต่อสู้ของนักเรียนนักศึกษาเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงการตื่นตัวของคนรุ่นใหม่ที่ทำให้ความสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยโดยภาคส่วนที่แสดงออกได้อย่างชัดเจนในขณะนั้นคือ ภาคส่วนของของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย ที่มีการเรียน การสอนที่ปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ ที่มีต่อวัฒนธรรมประชาธิปไตย ดังนั้น เมื่อเห็นว่า สิ่งที่เป็นอยู่ในขณะนั้นกำลังดำเนินไปในทิศทางตรงกันข้ามกับสิ่งที่ควรจะเป็นจึงนำมาสู่ขบวนการเรียกร้องให้เกิดความชอบธรรมในสังคมประชาธิปไตย โดยคนรุ่นใหม่และกลายเป็นเรื่องราวในอดีตที่ยังคงอยู่ในความทรงจำของคนในปัจจุบันและเหตุการณ์ดังกล่าว ยังถือว่าเป็นสัญญาณที่ดีที่สามารถสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเปิดรับวัฒนธรรมประชาธิปไตยจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบันเห็นได้ ว่าสมาชิกใน สังคมหันมาตื่นตัวกับวัฒนธรรมประชาธิปไตยมากขึ้น อาทิ การเข้ามามีส่วนร่วมในเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ ซึ่งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สมาชิกในสังคมทุกคนพึงมีรวมไปถึงสมาชิกในสังคมกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากขึ้นอาจจะมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือสวนทางกันขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมทางสังคมประกอบด้วยสถาบันครอบครัว ซึ่งถือเป็นสถาบันแรกที่สามารถหล่อหลอมให้บุคคล เกิดอุปนิสัยความเชื่อ หรือแนวคิดในสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถมีผลต่อไปได้ในอนาคต โดยผ่านการอบรมสั่งสอนมาจากพ่อ แม่ หรือครูญาติต่อมาเมื่อสมาชิกในสังคม เข้าสู่ วัยที่ต้องเข้ารับการศึกษาศาสนสถานการศึกษาที่สามารถปลูกฝังความรู้ เปิดโลกทัศน์ในอีกมุมมองหนึ่งให้กับบุคคล โดยจะเห็นได้ชัดว่า หากบุคคลที่มีการศึกษาสูงขึ้นการตื่นตัวหรือความตระหนักในด้านใดด้านหนึ่งจะสูงขึ้นตามไปด้วย หรือแม้แต่ในกลุ่มเพื่อนที่ส่งผลต่อความตื่นตัวเช่นเดียวกัน หากเราอยู่ในสังคมเพื่อนแบบใด มักมีแนวโน้มที่จะโน้มเอียงไปในทิศทางเช่นนั้น รวมถึงในภาคส่วนของสถาบันสื่อสารมวลชนก็มีผลต่อความตื่นตัวเช่นเดียวกันการนำเสนอข่าวของสื่อ จำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน และสื่อเป็นหนึ่งในช่องทางที่ก่อให้เกิดความตื่นตัวอย่างเห็นได้ชัด (กัลยกร สังขชาติ, 2563)

บทความนี้ต้องการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาธิปไตย ที่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน โดยอาศัยข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนการพัฒนาร่วมกันได้ โดยได้ให้โอกาสและช่องทางตามกฎหมาย ที่ให้ช่องทางกับเยาวชนแสดงบทบาททางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาธิปไตย

ความหมายของธรรมาธิปไตย

หลักธรรมาธิปไตยไม่ใช่ระบอบการปกครอง แต่เป็นรูปแบบวิธีการปกครองตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่ยึดหลักของความถูกต้องตามความเป็นจริง คำว่า “ธรรมาธิปไตย” นั้น มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ไว้ว่า “ธรรมาธิปไตย” คือ “การถือธรรมเป็นใหญ่ การถือความถูกต้องเป็นหลัก” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) โดยมุ่งความถูกต้องชอบธรรมว่า “ธรรมาธิปไตย เอาความถูกต้องของธรรมชาติ เป็นใหญ่” หรือมุ่งถึงกฎเกณฑ์ของธรรมชาติว่า “ธรรมาธิปไตยตามหลักของพุทธศาสนาซึ่งเอาธรรม หรือพระธรรมเป็นหลักเอาความจริงความถูกต้องตามธรรมคือตามกฎเกณฑ์ อันลึกซึ้งของธรรมชาติ เป็นหลักซึ่งเราเรียกได้อย่างหนึ่งว่าพระเจ้า” หรือมุ่งถึงความดีว่า สำหรับคำว่า ธรรมาธิปไตย นั้นมันเล็งถึงความดี ความงามความจริง ความยุติธรรม เรียกสั้น ๆ ว่าความดีก็แล้วกัน (พุทธทาสภิกขุ, 2531) เพื่อสร้าง “ความมีธรรมเป็นใหญ่ ถือธรรมเป็นใหญ่ กระทำการด้วยปรารภความถูกต้อง เป็นจริงสมควรตามธรรมเป็นประมาณ” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2555) ซึ่งต้องยึดถือหลักการหลักเหตุผล หลักความจริง ความถูกต้อง ความเป็นธรรมเป็นประมาณ ในการบริหารจัดการต่าง ๆ คือจะทำอะไรก็ยึดถือธรรมเป็นหลักละเว้นการยึดถือตนและกระแสเสียงคนส่วนใหญ่ที่ไม่ถูกต้องไม่เป็นธรรม” (พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตฺโต), 2547) เพราะว่า “การถือธรรมเป็นใหญ่ ให้ความสำคัญแก่ธรรม หากเป็นการบริหาร ก็เป็นการบริหารโดยการใช้ธรรมเป็นมาตรวัด ความถูกต้องความผิดของใครอะไรก็ตามนำเอาธรรมะ มาเป็นมาตรวัดต้องยุติด้วยธรรมเป็นธรรมเที่ยงธรรม ผู้ปกครอง ผู้บริหารจะต้องทรงธรรม มีธรรม” (พระเทพดิลก (ระแบบ จิตฺตยาโณ), 2550) “การยึดธรรมหรือความถูกต้องชอบธรรม ความยุติธรรม ความเหมาะสมความควรเป็นใหญ่ก็จัดเป็น “ธัมมาธิปไตย” ซึ่งก็อาจ เรียกว่า “หลักการ” ก็คงพอได้ (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2518) ดังนั้น “ธรรมาธิปไตย คือ ระบบการตัดสินใจที่ยึดเอาธรรมะ คือความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม และประโยชน์สุข ของประชาชนเป็นใหญ่ ถ้าเราเอาหลักธรรมาธิปไตยนี้มาเป็นหลักในการตัดสินใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยก็จะกลายเป็น “ธัมมิกประชาธิปไตย” หรือประชาธิปไตยในครรลองของธรรมะ”

สรุปได้ว่า ธรรมาธิปไตย คือ ระบบการตัดสินใจที่สนับสนุนการปกครองในระบบต่าง ๆ โดยยึดเอาความถูกต้อง เที่ยงธรรม เหตุผล ความจริง ความดีงาม ความเป็นธรรมในการบริหารงานต่าง ๆ อาจหมายถึงเจตคติของผู้บริหารที่มุ่งบริหารงานด้วยความดีงามชอบธรรม

ความสำคัญของธรรมาธิปไตย

หลักอธิปไตยยังสามารถปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมืองได้ ดังที่พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงธรรมาธิปไตยในแง่ของหลักธรรมที่สำคัญซึ่งพระเจ้าจักรพรรดิ และ

พระพุทธเจ้าทรงถือปฏิบัติตามข้อความว่า “พระเจ้าจักรพรรดิผู้ทรงธรรม เป็นธรรมราชาในโลกนี้ ทรงอาศัยธรรมเท่านั้นสักการะธรรม เคารพธรรม นอบน้อมธรรม เชิดชูธรรม ยกย่องธรรม มีธรรมเป็นใหญ่ ทรงจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองชนภายในโดยธรรม” (อง.ติก. (ไทย) 20/14/154; อง.ปญจก. (ไทย) 22/133/214) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) “พระตถาคต อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงธรรมเป็นธรรมราชาทรงอาศัยธรรมเท่านั้น เคารพธรรม นอบน้อมธรรม เชิดชูธรรม ยกย่องธรรม มีธรรมเป็นใหญ่ ทรงจัดการรักษาป้องกันและคุ้มครองกายกรรมโดยธรรม” (อง.ติก. (ไทย) 20/14/154; อง.ปญจก. (ไทย) 22/133/215) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

จากความในจักรกัตติสูตรและธัมมราชาสูตร ธรรมาธิปไตย คือ หลักธรรมประการหนึ่งที่พระพุทธเจ้าและพระเจ้าจักรพรรดิ ทรงถือปฏิบัติแสดงให้เห็นว่าพระเจ้าจักรพรรดิหรือแม้แต่พระพุทธเจ้าเป็นบุคคลชั้นเอกของโลกแล้วยังถือธรรมเป็นใหญ่

ประโยชน์ของธรรมาธิปไตย

ความจริงแล้วธรรมาธิปไตยมาจากหลักอธิปไตย 3 ประการ เป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการบริหารและการปกครอง ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในการปกครองทุกระบอบ โดยเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้การบริหารในระบอบนั้น ๆ เป็นประโยชน์สุขต่อประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งในปัจจุบันมักคุ้นกับคำว่าธรรมาธิปไตย เพราะประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงของพระพุทธศาสนานิยมใช้คำว่า ธรรมาธิปไตย เป็นประจำ ธรรมาธิปไตย จึงเป็นหนึ่งใน 3 ข้อ ของหลักอธิปไตย 3 ซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎกและอรรถกถา ดังความต่อไปนี้

อิตถาธิปไตยเป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้อยู่ในป่าบ้าง อยู่ตามโคนไม้บ้าง อยู่ในเรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความไม่มีเช่นนั้น อนึ่ง เราถูกชาติชรา มรณะ โสกะปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสครอบงำ เชื่อว่าถูกทุกข์ครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้าทำอย่างไร การทำที่สุดกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้จะพึงปรากฏ การที่เราละกามเช่นใดแล้วจึงออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เราพึงแสวงหากามเช่นนั้นหรือ กามที่เร็วกว่านั้นนั้นไม่สมควรแก่เราเลย” ภิกษุนั้นย่อมเห็นประจักษ์ว่า “ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อน สติตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน กายที่สงบแล้วจักไม่กระสับกระส่าย จิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอทำตนเท่านั้นให้เป็นใหญ่ ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตนให้บริสุทธิ์ ภิกษุทั้งหลายนี้เรียกว่า อิตถาธิปไตย (อง.ติก. (ไทย) 20/40/201-202.) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

โลกาธิปไตยเป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้อยู่ในป่าบ้างอยู่ตามโคนไม้บ้างอยู่ในเรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตไม่ใช่เพราะเหตุแห่งจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความมี

มีเช่นนั้น เราถูกชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสครอบงำ ชื่อว่าถูกทุกข์ครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้า ทำอย่างไร การทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้จะพึงปรากฏก็เราบวชแล้วอย่างนี้พึงคิดเรื่อง เรื่องปองร้าย เรื่องเบียดเบียน โลกสันนิवास (การอยู่ร่วมกันของสัตว์โลก) นี่ใหญ่ ก็ในโลกสันนิवासใหญ่มีสมณพราหมณ์ผู้มีฤทธิ์ มีดาตัพย์ รู้จิตของบุคคลอื่น สมณพราหมณ์เหล่านั้นมองเห็นได้แม้จากที่ไกล แม้อยู่ไกล ก็ไม่ปรากฏรู้จิต (ของบุคคลอื่น) แม้ด้วยจิต (ของตน) สมณพราหมณ์เหล่านั้นพึงรู้จักเราอย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญทั้งหลายโปรดดูกุลบุตรนี้ เพราะมีศรัทธาเขาจึงออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตเต็มไปด้วยบาปอกุศลธรรมอยู่ แม้เทวดาผู้มีฤทธิ์ มีดาตัพย์รู้จักจิตของบุคคลอื่นก็มีอยู่เทวดาเหล่านั้นย่อมปรากฏ จากที่ไกลบ้าง เข้ามาใกล้แล้วกลับมองไม่เห็นบ้าง ย่อมรู้จิตด้วยจิตบ้าง เทวดาเหล่านั้นพึงรู้จักเราอย่างนี้ว่า ท่านผู้เจริญทั้งหลายโปรดดูกุลบุตรนี้ เพราะมีศรัทธาเขาจึงออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เต็มไปด้วยบาปอกุศลธรรมอยู่ ภิกษุณ้นั้นย่อมเป็นประจักษ์ว่า ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อนสติที่ตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือนกายที่สงบแล้วจักไม่กระสับกระส่ายจิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอทำโลกเท่านั้นให้เป็นใหญ่ และอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตน ให้บริสุทธิ์ ภิกษุทั้งหลายนี้ เรียกว่า โลกาธิปไตย (อง.ติก. (ไทย) 20/40/202-203.) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ธรรมาธิปไตย เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้อยู่ในป่าบ้างอยู่ตามชนมไพรบ้าง อยู่ในเรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งจิวร บิณฑบาตเสนาสนะ เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความไม่มีเช่นนั้น อนึ่งเราถูกชาติชรามรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาส ครอบงำ ชื่อว่าถูกครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้า ทำอย่างไร การทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้จะพึงปรากฏ พระธรรมอันพระผู้มีพระภาค ตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเองไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาใส่ตน วิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน ก็เพื่อนพรหมจารีผู้รู้เห็นอยู่ มีอยู่การที่เราบวชในพระธรรมวินัยนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว อย่างนี้พึงเกียจคร้าน ประมาทอยู่นั้นไม่สมควรแก่เราเลย ภิกษุณ้นั้นย่อมเห็นประจักษ์ว่า ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อนสติที่ตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน กายที่สงบแล้วจาก ไม่กระสับกระส่ายจิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่ว เธอยกธรรมเท่านั้นให้เป็นใหญ่ ละอกุศลบำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตน ให้บริสุทธิ์ภิกษุทั้งหลายนี้ เรียกว่า ธรรมาธิปไตย (อง.ติก. (ไทย) 20/40/203.) (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

จากความข้างต้น คำว่า อธิปไตย ในอาธิปไตยสูตร บุคคลบางคน เมื่อประพฤดิธรรมสมควรแก่ธรรม ก็เพราะเห็นประจักษ์ว่า ทุกคนที่มีพื้นฐานเดียวกัน คือ ถูกชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสครอบงำ จึงเริ่มปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โดยปรารถนาเป็นใหญ่ ดังนี้ชื่อว่า ยึดหลัก อัตตาธิปไตย บุคคลบางคนเมื่อเริ่มปฏิบัติธรรมสมควร

แก่ธรรม ก็ตั้งสติปฏิบัติปฏิบัติชอบตามครองธรรมไม่ปฏิบัติตนผิดศีลผิดธรรม เพราะเกรงว่าสังคมจะติเตียนโลกจะโพนทะนา เช่นนี้ชื่อว่า ยึดหลักโลกาธิปไตย และบุคคลบางคนเมื่อปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ก็เพราะเล็งเห็นว่า ธรรมะของพระพุทธองค์มีค่า เป็นอริยทรัพย์ที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว เป็นแนวทางที่ถูกต้อง เป็นสัมมาทิฐิเป็นแนวทางที่นำไปสู่การพ้นทุกข์ จึงปฏิบัติด้วยความเพียรที่ไม่ย่อหย่อน เช่นนี้ชื่อว่า ยึดหลักธรรมาธิปไตย

แนวคิดเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมือง

การตื่นตัวทางการเมือง เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชน ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะมีรากฐานสำคัญมาจากวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย สามารถผลักดันให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือ “อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” ทั้งนี้มีนักวิชาการได้กล่าวถึง “การตื่นตัวทางการเมือง” ไว้ว่า ต้องขึ้นเชื่อมโยงกับตัวแปรที่สำคัญ (ลิขิต ชีรเวคิน, 2530) เหล่านี้

1. วุฒิภาวะทางการเมืองของผู้สมัครและผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้และจิตสำนึก ของการที่จะพยายามจรรโลงระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. วัฒนธรรมทางการเมืองที่เน้นสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม และน้ำใจนักการเมือง กล่าวคือนักแข่งขันมีอาชีพ โดยปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งของการเลือกตั้ง
3. การจัดหลักสูตรวิชาเกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มุ่งเน้นในการขัดเกลาจิตสำนึก เรื่องอุดมการณ์และจริยธรรมทางการเมือง มารยาททางการเมือง กระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ โดยนำตัวอย่างทางการเมืองที่ดีจากประเทศต่าง ๆ มาเปรียบเทียบ

กรณีประเทศไทยมีการสอนบรรยายหลักสูตร เกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ชั้นประถม มัธยม และมหาวิทยาลัย รวมตลอดทั้งโรงเรียนการเมืองทั้งหลาย ซึ่งควรจัดขึ้นโดยสภาพัฒนาการเมือง โดยเฉพาะการอบรมเรื่องความรู้ ค่านิยม และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือที่เรียกว่า “อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” (Democratic Political Self) นั้น สามารถพัฒนาให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองไทย อย่างไรก็ดีตาม ลักษณะอาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของปัจเจกบุคคล ประกอบด้วยความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังนี้

1. ตนเป็นบุคคลที่มีสิทธิเสรีภาพ มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีสิทธิที่จะดำรงตนภายใต้กรอบกฎหมายของบ้านเมือง ไม่มีใครจะมาแสดงอำนาจเหนือตนได้

2. ตนเป็นบุคคลที่มีความเสมอภาคในทางการเมือง และความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมายกับเพื่อนร่วมชาติเท่ากัน การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุความแตกต่างทางศาสนา เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เพศ ฯลฯ เป็นสิ่งที่ตนจะไม่ยอมให้เกิดขึ้น

3. สิทธิเสรีภาพของตนในฐานะประชาชนถูกรับรองไว้โดยรัฐธรรมนูญ ย่อมมีสิทธิที่จะทวงสิทธิดังกล่าว ถ้าถูกละเมิดโดยใครก็ตาม

4. ตนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น คือ มีสิทธิที่จะประท้วง คัดค้านการกระทำอันใดก็ตาม ที่มาจากหน่วยราชการหรือรัฐบาล ที่มีต่อสิทธิขั้นมูลฐานของตนในฐานะที่เป็นประชาชนผู้เสียภาษี

5. ตนมีสิทธิการเมืองที่จะลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง เลือกผู้ที่จะเป็นผู้แทนของตนให้รัฐสภา มีสิทธิในการที่จะกำหนดว่า ต้องให้ใครทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร

6. มีความเชื่อมั่นว่าทุกอย่างในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้น สามารถที่จะทำให้ดีขึ้นได้ ถ้าหากว่าสมาชิกร่วมมือผลักดันให้สิ่งเหล่านั้นเกิดขึ้น โดยผ่านกลไกของรัฐ และรัฐมีภาระหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของชุมชน ที่เรียกร้องอย่างสมเหตุสมผล

7. ในฐานะเป็นประชาชนของประเทศที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้น ตนมีสิทธิที่จะมีข่าวสารข้อมูล แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อตกลงอันใดก็ตาม ที่ประเทศของตนกำลังจะทำกับประเทศอื่น ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่สนธิสัญญาทางการค้า ภาษีอากร พันธมิตรในทางการเมือง พันธมิตรในการสงคราม ข้อตกลงแลกเปลี่ยนต่าง ๆ ซึ่งอาจจะมีผลบวกและผลลบ ในฐานะประชาชนจึงมีสิทธิที่จะติดตามหาข้อมูลและแสดงความคิดเห็น

8. ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนการเมือง ตนมีสิทธิที่จะได้เห็นสื่อมวลชนที่มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ที่จะเสนอข่าวที่ถูกต้อง เป็นการสะท้อนข้อเท็จจริง ให้กับประชาชน และสร้างมาตรฐานที่ถูกต้องและยุติธรรมต่อสังคม

9. ในฐานะที่เป็นสมาชิกและประชาชนผู้ซึ่งมีความพร้อมในแง่คุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ย่อมมีสิทธิที่จะเปลี่ยนฐานะจากประชาชนผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง สู่การเป็นผู้ปฏิบัติการทางการเมือง โดยการลงเลือกตั้งในองค์กรปกครองทุกระดับ ทั้งส่วนท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภา หรือแม้แต่การทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือหน้าที่อื่นใดที่ตนสามารถกระทำได้ตามครรลองของกฎหมาย

10. ในฐานะประชาชนของชุมชนการเมือง ตนมีสิทธิที่จะเรียกร้อง คัดหวัง และต่อสู้ให้ตนและสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งเพื่อนร่วมชาติทุกคนดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีปัจจัยสี่ มีสิทธิเสรีภาพ โดยประกันกฎหมายและบังคับโดยกฎหมาย และมีโอกาสเข้าถึงการศึกษา การประกอบอาชีพ เพื่อยกฐานะของตนในทางสังคมและเศรษฐกิจให้ดีขึ้นกว่าเดิม

อาตมสันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic Political Self) จึงเป็นเรื่องสำคัญเพราะมีส่วนผลักดันให้สังคมนั้น ๆ สามารถพัฒนาความตื่นตัวทางการเมือง ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกว่ามีสมรรถนะทางการเมือง (Political Efficacy) และที่สำคัญ เป็นพื้นฐานของการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืน ความตื่นตัวทางการเมืองจึงเป็นที่มาของการแสดงออกทางการเมือง ผ่านการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ แต่ไม่ได้มองว่าเป็นเพียง “วิธีการ” ทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็น “เป้าหมาย” สำคัญยิ่งในการพัฒนาทางการเมืองอีกด้วย เพราะหากทำให้ประชาชนได้มีความตื่นตัว หรือกระตือรือร้นเคลื่อนไหวในทางการเมืองอย่างจริงจังต่อเนื่องในทิศทางที่เหมาะสมแล้ว ก็ย่อมสามารถเข้ามาติดตามและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐให้มีความโปร่งใส และเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง (ถวิลวดี บุรีกุล และโรเบิร์ต บี อัลบริทตัน, 2543) อย่างไรก็ตาม หากกล่าวถึงกระบวนการเกิด “วัฒนธรรมทางการเมือง” มีกระบวนการ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2547) ดังนี้

1. การกล่อมเกลางานวัฒนธรรมสังคมและวัฒนธรรมทางการเมือง (Social Culture and Political Socialization) โดยเริ่มตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ที่ทำงานและจากสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งจะเกิดขึ้นทางตรงและทางอ้อม

2. ความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) จากการปลูกฝังอบรมหล่อหลอมกล่อมเกลางานทางการเมือง จะทำให้เกิดความรู้ทางการเมืองจากทั้งมุมทางกว้างและทางลึก อาทิ ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ของระบบการเมือง

3. ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง คือ เมื่อบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองกระบวนการรับรู้ (Perception Process) จะทำหน้าที่กลั่นกรองสิ่งใดดีหรือไม่ ถ้าสิ่งใดดีจะยอมรับจนกลายเป็นความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง

4. พฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) เมื่อบุคคลมีความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง อย่างไรก็ตาม บุคคลสนใจการเมืองแบบใด ย่อมส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมทางการเมืองอย่างนั้น

5. วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เมื่อบุคคลมีพฤติกรรมทางการเมืองจนกลายเป็นแบบแผน (Pattern) คือ กลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สามารถคาดหมายได้

แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

ความหมายของเยาวชน

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 (ซึ่งต่อไปจะเรียกว่า พ.ร.บ. เยาวชนฯ) ให้นิยามของคำว่า "เด็ก" และ "เยาวชน" ไว้ในมาตรา 4 ความว่า "เด็ก" หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ "เยาวชน" หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ (โครงการพัฒนา

เว็บไซต์) เด็ก จึงหมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 1 ปี ถึง 14 ปี (0 – 14 ปี) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) ส่วน "เยาวชน" ใน พ.ร.บ. เยาวชนฯ เปลี่ยนแปลงจากความหมายในกฎหมายเด็กและเยาวชนเดิม เพราะตามกฎหมายเดิม ไม่ให้หมายรวมถึง บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วด้วยการสมรส ซึ่งกฎหมายแพ่งกำหนดว่าบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบเจ็ดปีบริบูรณ์สามารถทำการสมรสได้และถือว่าเป็นผู้บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส หรือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบเจ็ดปีบริบูรณ์ทำการสมรสโดยได้รับอนุญาตจากศาล ซึ่งบุคคล เหล่านี้ถ้าได้กระทำการอันเป็นความผิด แม้อายุยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ กฎหมายเดิมไม่ถือว่าเป็นเยาวชน และต้องถูกฟ้องยังศาลธรรมดา แต่ในกฎหมายใหม่เห็นว่าบุคคลที่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรสนั้นยังมีสภาพจิตใจ และสภาพร่างกาย ที่ควรต้องได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกับบุคคลที่ยังไม่ได้สมรส จึงไม่บัญญัติยกเว้นมิให้อยู่ในความหมายของเยาวชน ดังนั้น บุคคลที่อายุยังไม่เกินสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ว่าจะบรรลุนิติภาวะโดยการสมรส แล้วจึงอยู่ในความหมายของเยาวชนตาม พ.ร.บ. เยาวชนฯ นี้ การที่กฎหมายมิได้รวมเด็กที่มีอายุไม่เกิน 7 ปีบริบูรณ์เข้าไว้ในความหมายของ "เด็ก" ด้วยนั้น เพราะเหตุว่าหลักในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 บัญญัติว่า เด็กที่มีอายุไม่เกิน 7 ปี กระทำการอัน กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ และศาลจะใช้วิธีการสำหรับเด็กไม่ได้ ซึ่งต่างจากเด็กที่มีอายุกว่า 7 ปีแต่ไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ แม้ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 74 จะบัญญัติว่าผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลอาจใช้วิธีการสำหรับเด็กได้ ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะมาดำเนินกระบวนพิจารณาแก่เด็กที่มีอายุยังไม่เกินเจ็ดปีบริบูรณ์ พ.ร.บ. เยาวชนฯ จึงมิได้รวมเด็กอายุยังไม่เกิน 7 ปีบริบูรณ์ไว้ด้วย (โครงการพัฒนาเว็บไซต์) ดังนั้น เยาวชน จึงหมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15 – 24 ปี การกำหนดอายุของเด็กและเยาวชนนี้ ตรงกับคำแนะนำขององค์การเงินทุนสหประชาชาติแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

ความสำคัญของเยาวชนกับการพัฒนาประชาธิปไตย

ตามที่บัญญัติไว้ใน หมวด 1 บททั่วไป ของมาตรา 3 ระบุไว้ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ส่วนใน มาตรา 4 ระบุว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง การมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตยของเยาวชนโดยการเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ รู้บทบาทหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตย มีคุณธรรมและจริยธรรมในระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้เป็นการปลูกฝังให้เยาวชน มีวิธีคิดและการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคมไทย วัฒนธรรมประชาธิปไตย หมายถึง วิถีชีวิตหรือแนวทางการดำรงตน ในการดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมของประเทศ ที่ปกครองโดยระบอบ

ประชาธิปไตย โดยการที่ประชาชนนำเอาหลักการ และความเชื่อของระบอบประชาธิปไตยมา ประพฤติปฏิบัติตน ทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ตลอดจนการประกอบอาชีพ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้ การประพฤติตนจะต้องสอดคล้องกับหลักการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย โดยปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ตามที่กฎหมายกำหนด และเข้ามามี ส่วนร่วมในการปกครองระดับต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง อาทิ การเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่ละเมิดร่างกาย ชีวิตสิ่งของของผู้อื่น ให้ความเคารพกฎเกณฑ์ของสังคมทุกระดับ รู้จัก รู้ผิด รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย มีจิตใจเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงต่อผู้อื่นและมีจิตสำนึกในกิจกรรมของส่วนรวม ช่วยกันพัฒนาครอบครัวชุมชน หมู่บ้านของตนให้น่าอยู่และช่วยกันทำสิ่งเจริญให้เกิดขึ้นใน ประเทศและท้องถิ่นของตน เป็นต้น และหากเยาวชนได้มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้คนใน สังคมหรือชุมชนนำ เอาหลักการของประชาธิปไตย มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต จน กลายเป็นเรื่องปกติหรือความเป็นนิสัยในชีวิตประจำวัน จะเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรม ประชาธิปไตยในสังคมไทยให้เข้มแข็งมากขึ้น

วัฒนธรรมประชาธิปไตยยังช่วยส่งเสริมการสร้างสังคมประชาธิปไตย เป็นสังคมที่ ปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตย และเชื่อมั่นในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ มีความไว้วางใจซึ่งกันและ กันประชาชนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความเต็มใจที่จะประนีประนอมผ่อนปรนให้กันและ กัน มีน้ำใจเป็นนักกีฬา และพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเสมอ ซึ่งสังคมประชาธิปไตยจะมี ขึ้นหลายระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับสถานศึกษาระดับหน่วยงานหรือองค์กร ระดับ ชุมชน ระดับสังคม และระดับประเทศชาติ

การดำเนินชีวิตให้สอดคล้องตามหลักการประชาธิปไตยยังทำให้การปกครองระบอบ ประชาธิปไตย ที่หมายถึงอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เพื่อประชาชน และโดยประชาชน ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองและชุมชน สังคม ที่ตนอาศัยอยู่ ด้วยความรับผิดชอบ ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศได้อย่างเสมอภาคเท่า เทียมกันมีความเข้มแข็งเป็นจริงมากขึ้น เพราะเยาวชนได้เรียนรู้และเข้าใจ ถึงสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ ความเสมอภาคของตนและของผู้อื่นอย่างสมดุล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งยังทำให้เยาวชนได้เรียนรู้และเข้าใจว่า ประชาธิปไตย คือ ชีวิตประจำ วันเป็นเรื่องใกล้ตัว ไม่ใช่เรื่องของการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญ รัฐสภาและพรรคการเมืองเท่านั้นประชาธิปไตย คือ การที่คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ภายใต้สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันภายใต้กฎกติกาของสังคม มีความ สามัคคีเอื้ออาทรและมีน้ำใจต่อกัน มีการประนีประนอม พึ่งพาอาศัยเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกัน อย่างสงบสุข ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ ภายใต้กรอบความคิดที่มี หลักการและเหตุผลมีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความพอเพียงไม่เอาเปรียบ เคารพในสิทธิเสรีภาพ ยอมรับในความแตกต่างหลากหลายตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน

และผู้อื่น ดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วม พัฒนาประชาธิปไตยของเยาวชนเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนมีวิถีคิดและการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ซึ่งจะสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย พร้อมทั้งสังคมประชาธิปไตย และยังทำให้อำนาจอธิปไตยของประชาชนมีความเข้มแข็งเป็นจริงมากขึ้นสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยให้เข้มแข็งและดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

บทบาทของเยาวชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

เยาวชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย สามารถทำได้หลายรูปแบบ อาทิ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่น เมื่ออายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ในวันออกเสียงเลือกตั้ง การใช้สิทธิดังกล่าว เป็นการแสดงออกทางการเมืองด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยแบบง่ายที่สุด เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงเจตนารมณ์ของประชาชน ต่อการตัดสินใจเลือกตัวแทนเข้าสู่สภา โดยการลงคะแนนเสียงตามความเห็นชอบของตนว่าจะเลือกผู้ใดเข้าไปทำหน้าที่ ตรากฎหมายและบริหารประเทศ การเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับประเทศ หรือการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น หากเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและตระหนัก ถึงความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเลือกคนที่ชอบและคนที่ใช่ เข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหารประเทศ เยาวชนคนรุ่นใหม่ก็จะเป็นพลังขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยให้เกิดการพัฒนาก้าวหน้ามั่นคงต่อไป

การออกเสียงประชามติของเยาวชนที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ในวันออกเสียงประชามติ สามารถใช้สิทธิในการออกเสียงประชามติได้ การออกเสียงประชามติเป็นกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองรูปแบบหนึ่ง ที่ให้สิทธิแก่ประชาชนในการแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ของประเทศ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนทั่วประเทศ และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความต้องการที่แท้จริงของตนให้รัฐบาลทราบ

นอกจากนี้การเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง หรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเมือง ในสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม สร้างสรรค์สังคมเป็นส่วนหนึ่ง ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบกับประเทศไทยมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 โดยมีจุดมุ่งหมายให้มีการพัฒนาเด็กและเยาวชนในวิถีทางประชาธิปไตย รู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น เคารพกฎกติกาของสังคม รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้ และการอาสาสมัคร มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ โดยคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาคมท้องถิ่น รวมทั้งยังส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด กรุงเทพฯ และระดับประเทศ ซึ่งการส่งเสริมการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน เป็นส่วนหนึ่งที่เยาวชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผ่าน

โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของสภาเด็กและเยาวชน ตามกรอบและภารกิจ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว นอกจากนี้สภาเด็กและเยาวชน ยังเป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมระหว่างรัฐกับเยาวชน โดยจะเป็นศูนย์กลางรับข้อมูลจากจังหวัดต่าง ๆ นำมาสะท้อนไปสู่ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ในระดับนโยบายแล้วขยายผลต่อไป รวมทั้งยังทำงานร่วมกันกับหลาย ๆ องค์กร อาทิ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมอนามัย คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือแม้กระทั่งองค์กรเอกชน เพื่อสาธารณประโยชน์

ดังนั้น เยาวชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้วยการติดตามข้อมูลข่าวสารการเมือง การตรวจสอบการทำงานและพฤติกรรมของนักการเมือง สนับสนุนผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ดี ต่อต้านนักการเมืองที่ไม่ดี รวมทั้งให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาประเทศ อาทิ เสียภาษี ปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี คัดค้านนโยบายที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวม โดยศึกษาข้อเท็จจริงให้ถี่ถ้วน นำเสนอปัญหาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ชุมชนคัดค้านโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ร่วมกันปกป้องสิทธิของตนไม่ให้ถูกละเมิด และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องทางการเมือง ให้กับประชาชนหรือเยาวชนในท้องถิ่นของตน

ทฤษฎีประชาธิปไตย

ความหมายของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย (Democracy) ในภาษาอังกฤษเริ่มใช้ครั้งแรกประมาณ 400 ปว คือร่วมสมัยกับยุคกรุงศรีอยุธยา โดยการแปลเทียบเคียงกับภาษาฝรั่งเศส คือ เดโมกราตี (Democratie) ย้อนไปถึงศัพท์เริ่มแรกในภาษากรีก คือ “เดโมคราเตีย” (Demokratia) กรีกโบราณเมื่อ 2400 ปีมาแล้ว (Williams R., 1983) คือ การผสมระหว่าง 2 คำ ได้แก่ “เดมอส (Demos) หมายถึง “ประชาชน” กับ เครตอส (Kratos)” หมายถึง การปกครอง เมื่อนำ 2 ศัพท์ผนวกเข้าด้วยกัน จึงสื่อความหมายว่า เป็นการปกครองของประชาชน (rule by the people) ดังที่ อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ประธานาธิบดีคนที่ 16 ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวสุนทรพจน์ไว้ที่เมืองเกตตีสเบิร์ก ในมลรัฐเพนซิลวาเนีย ในวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ.1863 (พ.ศ. 2406) ตอนหนึ่งความว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน จะไม่มีวันสูญสลายไปจากผืนพิภพนี้” (Government of the people, by the people, for the people, shall not perish from the Earth) (Lewis Copeland and Lawrence Lamm eds, 1985) วลีนี้สื่อถึง “เนื้อแท้ของประชาธิปไตย คือ ความปรารถนาของมนุษย์ ที่จะยอมรับนับถือและรักษาไว้ซึ่งความสำคัญของตนเอง รวมตลอดถึงความเสมอภาคระหว่างบุคคลในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง” เป็นแนวคิดและการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่

ความผาสุกร่วมกันของประชาชน โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชนเป็นเครื่องนำทาง” เพราะ “ประชาชน” ย่อมมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ในการปกครองแผ่นดินอย่างเสมอภาคกัน ซึ่งมีรากฐานเคารพความเป็นธรรม (Justice) เหตุผล (Reason) เมตตาธรรม (Compassion) ความศรัทธาในมนุษยชาติ (faith in man) และเคารพในเกียรติภูมิแห่งมนุษยชน (Human dignity) (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2518) ถือเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคน เพื่ออยู่ร่วมกันโดยสันติ ภายใต้ความเชื่อพื้นฐานว่า มนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกันโดยการเกิด คือ ได้รับการคุ้มครองจากรัฐตามกฎหมาย และโอกาสที่จะได้รับบริการต่าง ๆ โดยเสมอภาคกัน มีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ซึ่งจะกำหนดไว้อย่างแน่นอนในกฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักการขั้นพื้นฐานของประชาธิปไตย คือ การยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ความเสมอภาคและเสรีภาพของบุคคลในการดำเนินชีวิต (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2540) ประชาชนจะมีโอกาสเลือกผู้ที่จะมาปกครองโดยอิสระ (Stephen D., 2004) ประชาธิปไตยเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยกรีก ซึ่งมีความแตกต่างจากประชาธิปไตยในสมัยปัจจุบัน กล่าวคือ การปกครองโดยประชาชน (rule by people) หรือ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน นักวิชาการทั้งหมดมีแนวคิดที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับประชาธิปไตยว่า “ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ หรืออำนาจเป็นของประชาชน” (ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร, 2550) ซึ่งต้องสอดคล้องกับ รูปแบบการปกครองพื้นฐาน 4 ประการ (บุญอริ ยีหมะ, 2550) ดังนี้

1. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน คือ อำนาจสูงสุดในการตัดสินใจเป็นของประชาชนทุกคนไม่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
2. หลักความเสมอภาคทางการเมือง พลเมืองทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมหรือตัดสินใจทางการเมือง
3. หลักการฟังความคิดเห็นของประชาชน คือ การตัดสินใจของรัฐบาลมาจากการรับฟังหรือคำนึงถึงความต้องการของประชาชนทุกคน ไม่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ว่าต้องการสิ่งใด ไม่ต้องการสิ่งใด
4. หลักเสียงข้างมาก เป็นการตัดสินใจทางการเมืองของรัฐบาล หากกรณีใดความต้องการของประชาชนมีความแตกต่างกัน ไม่เป็นเอกฉันท์ รัฐบาลต้องตัดสินใจบนพื้นฐานของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมาก

รูปแบบของประชาธิปไตย

พัฒนาการเมืองการปกครองทั่วโลก เฉพาะระบอบประชาธิปไตยพบว่ามี 4 รูปแบบ ดังนี้

5.2.1 ระบอบประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม (Liberal democracy)

ลัทธินี้ต้องการให้ปัจเจกบุคคลมีสิทธิเสรีภาพ รัฐบาลต้องไม่แทรกแซง ควบคุม หรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในทรัพย์สิน เสรีภาพทางการเมือง เนื่องจากเห็นว่า รัฐบาลไม่ควรจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับประชาชนนัก รัฐบาลควรเปิดโอกาสให้กับประชาชนดำเนินกิจการของตนเองอย่างเต็มที่ เป็นลัทธิที่ยึดหลักว่า “รัฐบาลที่ดี คือ รัฐบาลที่แทรกแซงประชาชนน้อยที่สุด”

5.2.2 ระบอบประชาธิปไตยแบบสังคมนิยม (Socialist democracy)

สังคมนิยมเป็นลัทธิที่ต้องการให้เฉลี่ยรายได้ หรือลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนในสังคม กล่าวคือ รัฐบาลจะเข้าไปดำเนินกิจการสำคัญสำคัญบางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านสาธารณูปโภค เมื่อรัฐบาลดำเนินการได้ผลกำไร ก็จะนำมาจัดสวัสดิการให้กับประชาชนที่ยากจน เพื่อลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนให้น้อยลง ด้วยการเก็บภาษีอย่างยุติธรรม ซึ่งคนรวยมากก็เก็บมาก เพื่อนำไปสงเคราะห์คนจน ลัทธิสังคมนิยมนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

5.2.2.1 สังคมนิยมแบบประชาธิปไตย (Democratic socialism) ให้เสรีภาพแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ ยังยกย่องรักษาสีทธิทางการเมืองของบุคคล แต่ว่าในทางเศรษฐกิจต้องมีการปรับปรุง คือ การเฉลี่ยรายได้ของคนรวยให้เป็นธรรมแก่คนจน เพื่อนำให้สังคมมีความเสมอภาค ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบกันและกัน การแสวงหากำไรในกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินของบุคคล รัฐบาลเปิดโอกาสให้กระทำได้อย่างเสรี ในขณะเดียวกัน รัฐบาลก็จัดเก็บภาษีรายได้ที่หาได้ แล้วเฉลี่ยคืนแก่ประชาชนที่ยากจน เป็นลัทธิที่ป้องกันการเกิดลัทธิคอมมิวนิสต์ขึ้นมา

5.2.2.2 สังคมนิยมแบบคอมมิวนิสต์ (Communist socialism) ด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ รัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการศึกษาแต่เพียงผู้เดียว ขนชั้นนายทุนถูกกำจัดออกไป เหลือเพียงชนชั้นเดียว คือ “ชนชั้นกรรมาชีพ และมีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์” ผูกขาดการบริหารการปกครองประเทศเพียงกลุ่มเดียว และมีอำนาจตลอดไป กิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ ถูกเฉลี่ยแก่ประชาชน

5.2.3 ระบอบประชาธิปไตยแบบอนุรักษนิยม (Conservative democracy)

ลัทธิอนุรักษนิยมต้องการรักษามรดกธรรมเนียมประเพณี ที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน การเปลี่ยนแปลงอาจกระทำได้ แต่ต้องค่อยเป็นค่อยไป ไม่นิยมความรุนแรง ดังนั้นแนวอนุรักษนิยมทางการเมืองสมัยใหม่ เริ่มต้นขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ซึ่งเป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อการปฏิวัติฝรั่งเศสและการปฏิวัติอุตสาหกรรม อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนพรรคการเมืองที่มีแนวคิดอนุรักษนิยม ดังนั้นแนวคิดอนุรักษนิยมจึงสอดคล้องกับลักษณะดังนี้

5.2.3.1 ประเพณี (Tradition) เป็นความคิดหรือกิจกรรมใด ๆ ที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนแปลง โดยสะท้อนให้เห็นการสั่งสมในอดีต ประเพณีเป็นสิ่งดีงาม

5.2.3.2 การปฏิบัตินิยม (Pragmatism) โดยเห็นว่า เหตุผล (Reason) มีข้อจำกัดในการดำรงชีวิตของมนุษย์ แต่จะนิยมประสบการณ์ (Experience) ประวัติศาสตร์ (History) และสิ่งที่ปฏิบัติได้

5.2.3.3 ความไม่สมบูรณ์มนุษย์ (Human Imperfection) เป็นความคิดพิจารณามนุษย์แง่ร้าย/ลบ (Pessimistic) หรือมนุษย์มีข้อจำกัด (Limited) ต้องพึ่งผู้อื่น เห็นแก่ตัว กระจายอำนาจ จะอาศัยรัฐที่เข้มแข็ง เข้มงวดกฎหมายและลงโทษเด็ดขาด

5.2.3.4 อินทรีย์ภาพ (Organicism) เป็นความคิดที่ว่า จะไม่มีมนุษย์สามารถอยู่นอกสังคม เพราะมนุษย์มีข้อจำกัดและต้องพึ่งผู้อื่น จึงต้องรวมกลุ่ม อาทิ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ฯลฯ โดยกลุ่มเกิดเองตามธรรมชาติ มองเป็นสิ่งมีชีวิต

5.2.3.5 ระดับต่ำสูง (Hierarchy) องค์ประกอบสังคม/อวัยวะมีความหมายและความสำคัญไม่เท่ากัน เน้นย้ำความไม่เสมอภาค

5.2.3.6 อำนาจหน้าที่ (Authority) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ไม่ใช่การตกลงรวมกัน ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำและการมีระเบียบวินัย

5.2.3.7 ทรัพย์สิน (Property) ทรัพย์สินสะท้อนถึงความสามารถของปัจเจกชน ผู้ที่ฉลาดและทำงานหนักจะมีความร่ำรวยได้ ทรัพย์สินยังทำให้ผู้ครอบครอง รู้สึกเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสังคมชัดเจนขึ้น

5.2.4 ระบอบประชาธิปไตยแบบทุนนิยม (Capitalist democracy)

ลัทธิทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจยึดหลักให้บุคคลมีทรัพย์สินส่วนตัวและมีเสรีภาพที่จะทำมาหากินอย่างสุจริตแต่ใจรักเพื่อประโยชน์และความอยู่ดีกินดีของตนเองรักที่นี้ ถือว่าปัจจัยในการผลิตการจำหน่ายแจกเป็นเรื่องของเอกชนรัฐไม่ต้องเข้ามายุ่งเกี่ยวเว้นแต่ว่าเอกชนจะไปละเมิดของของคนอื่นเท่านั้น

นอกจากในความหมายของระบอบการปกครองแล้ว ประชาธิปไตยยังมีนัยในแง่อุดมการณ์ที่เน้นสิทธิเสรีภาพและหลักความเสมอภาคควบคู่กัน ซึ่งไม่ใช่เฉพาะในเรื่องการเมืองแต่ยังรวมถึงแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ (economic democracy) ที่เริ่มเป็นที่กล่าวถึงมากขึ้นในระยะหลัง ในฐานะทางเลือกของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ซึ่งถูกมองว่าแม้จะเป็นระบบที่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ ให้สามารถเติบโตขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่ก็มีบทบาทสำคัญในเรื่องการเป็นปัจจัยเร่งความเหลื่อมล้ำในสังคม และความเสื่อมโทรมของสินค้าสาธารณะ (public goods) อาทิ สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังเริ่มมีผู้ตั้งคำถามเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ซึ่งแม้จะมีภาพลักษณ์ว่าเป็นระบบที่เสรีและเปิดกว้าง แต่แท้จริงแล้วอาจไม่ได้ส่งเสริมประชาธิปไตยเสมอไป ทั้งในบริบทของสากลและบริบทของ

ประเทศไทย เนื่องจากเครือข่ายความสัมพันธ์ใกล้ชิด ระหว่างกลุ่มทุนกับภาครัฐซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย ทำให้กลุ่มทุนใหญ่เข้ามามีอิทธิพลต่อฝ่ายการเมือง และมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ที่อาจเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มตน แทนนโยบายที่สะท้อนผลประโยชน์ของสาธารณะในภาพรวม อาทิ การกระจายรายได้และการสร้างระบบสวัสดิการสังคมที่ดี ซึ่งอาจก่อให้เกิดต้นทุนหรือเป็นภาระแก่กลุ่มของตน

บทวิเคราะห์การส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน

สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนก่อนรัฐประหาร 2557 มีการตื่นตัวทางการเมืองสูง แต่หลังการรัฐประหาร 2557 มีความเฉื่อยชาทางการเมือง ประเด็นการตื่นตัวทางการเมืองที่มีความโดดเด่นและประชาชนให้ความสนใจมากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทุกประเภท กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ มีการนำเสนอข้อเท็จจริง มีการคัดกรองข้อมูล จัดการความคิดเห็นของผู้ใช้ ประสานงานตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ และเปิดช่องทางให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อข่าวการเมือง โดยส่วนใหญ่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตย แสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนทางการเมือง รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองอันช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย ส่วนปัจจุบันอิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางการเมืองเป็นอย่างมาก โดยทำให้โครงสร้างสังคมเปลี่ยนไปมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาในชีวิตประชาชนมากขึ้นส่งผลทำให้ระบบการเมืองมีการพัฒนาสูง มีการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น เพราะเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างต่อเนื่องในปริมาณที่ไม่จำกัด มีอิทธิพลส่งผลให้พลเมืองมีสิทธิ โอกาสและความเท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากขึ้น กลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ คนรุ่นใหม่ในสังคมปัจจุบันตื่นตัวกับการเมืองมากขึ้น อนึ่งเพราะความก้าวไกลของเทคโนโลยี การเปิดประตูไปสู่โลกภายนอกหรือสังคมสาธารณะมากขึ้น ตลอดจนการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น จึงส่งผลให้เกิดความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ที่สูงขึ้นความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่นั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย เพราะคนรุ่นใหม่เหล่านี้จะเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยต่อไปในอนาคต คลื่นความตื่นตัวของคนรุ่นใหม่เหล่านี้คือกลไกหลักในการพัฒนาประชาธิปไตยอันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติต่อไป นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของระบบการเมืองไทยที่ดีขึ้น มุมมองประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคตของคนรุ่นใหม่ก็คือการสร้างสังคมใหม่โดยการก้าวข้ามผ่านคนรุ่นเก่า โดยที่สังคมใหม่ของพวกเขาก็อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ที่รวมถึงการสร้างการเมืองใหม่ภายใต้แนวคิดเรื่องประชาธิปไตยใหม่ คนรุ่นใหม่จึงนับเป็นตัวแปรสำคัญ ที่จะผลักดันให้สังคมตื่นตัวทางการเมือง เพื่อนำไปสู่การเป็นประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคตอย่าง

แท้จริง เพราะธรรมาธิปไตย คือ การถือธรรมเป็นหลักในปกครอง ยึดถือความถูกต้องชอบธรรม เป็นเครื่องมือตัดสินใจ ใช้สนับสนุนการปกครอง โดยองค์ประกอบของธรรมาธิปไตย ประกอบด้วย 1) ธรรมฐิติ ผู้ทรงธรรม แนวคิดนี้ผู้ปกครองต้องเป็นผู้มีคุณธรรม หรือเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมโดยการประพฤติปฏิบัติตามธรรม หรือที่เรียกว่าธรรมราชา 2) ธรรมนิติ ระบบที่เป็นธรรม กล่าวคือผู้ปกครองต้องเข้ามาสู่อำนาจตามแบบแผนที่สังคมได้วางเอาไว้ ซึ่งระบบดังกล่าว ต้องเป็นธรรม หรือธรรมาธิปไตยในรูปแบบการปกครอง และ 3) ธรรมมติ มติที่เป็นธรรม กล่าวคือเป้าหมายของการบริหารปกครองต้องอยู่ที่ประชาชน คนใต้การปกครองที่จะได้รับการดูแลเอาใจใส่ โดยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีมิตรภาพ ภารดรภาพ สติเสรีภาพ ซึ่งผู้ปกครองสามารถสร้างวัฒนธรรมแบบแผนให้เกิดขึ้นด้วยธรรม หรือเรียกว่า ธรรมาภิบาล (ประณต นันทียกุล, 2525)

สรุป

การรัฐประหาร พ.ศ.2557 สร้างความเสียหายทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตย ไประยะหนึ่ง ความสนใจในกิจกรรมทางการเมืองถูกระงับ เนื่องจากมีการบริหารราชการแผ่นดิน โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) (National Council for Peace and Order (NCPO)) ซึ่งทำหน้าที่เป็นรัฐบาลในขณะนั้น แต่ภายหลังกระแสการตื่นตัวทางการเมืองมีความน่าสนใจ ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทุกประเภท หลังจากรัฐจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ประกาศใช้ แม้จะไม่ใช่ที่พอใจของทุกฝ่าย แต่ก็ยอมรับเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมของประเทศชาติต่อไปเยาวชนเป็นกลุ่มที่ตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น ก่อปรกับสิทธิ อำนาจ บทบาท และการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ ที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ การแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรของชาติ ด้วยกระบวนการที่มีความชอบธรรม ทั้งจากกฎหมาย ผู้มีอำนาจรัฐ และหลักการกระจายผลประโยชน์จากนโยบายรัฐ แสดงความเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตย แสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนทางการเมือง รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง อันช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย อิทธิพลของสื่อออนไลน์จึงส่งผลต่อการพัฒนาทางการเมืองเป็นอย่างมาก โดยทำให้โครงสร้างสังคมเปลี่ยนไป มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาในชีวิตประชาชนมากขึ้น ส่งผลทำให้ระบบการเมืองมีการพัฒนาสูง มีการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น เพราะเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างต่อเนื่องในปริมาณที่ไม่จำกัด มีอิทธิพลส่งผลให้พลเมืองมีสิทธิ โอกาสและความเท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมากขึ้น อย่างไรก็ตามระบอบการเมืองการปกครอง ทุกระบอบ ผู้ปกครองทุกประเภทต้องปกครองรัฐเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย ธรรมาธิปไตย จึงเป็นแนวทางปกครองที่เน้นหลักความยุติธรรม คือการถือธรรมเป็นหลักในปกครอง ยึดถือความถูกต้องชอบธรรมเป็น

เครื่องมือตัดสินใจ ใช้สนับสนุนการปกครอง ประกอบด้วย 1) ธรรมฐิติ ผู้ทรงธรรม แนวคิดนี้ ผู้ปกครองต้องเป็นผู้มีคุณธรรม หรือเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมโดยการประพฤติปฏิบัติตามธรรม หรือที่เรียกว่าธรรมราชา 2) ธรรมนิติ ระบบที่เป็นธรรม กล่าวคือผู้ปกครองต้องเข้ามาสู่อำนาจ ตามแบบแผนที่สังคมได้วางเอาไว้ ซึ่งระบบดังกล่าวต้องเป็นธรรม หรือธรรมาธิปไตยในรูปแบบ การปกครอง และ 3) ธรรมมติ มติที่เป็นธรรม กล่าวคือเป้าหมายของการบริหารปกครองต้อง อยู่ที่ประชาชน คนใต้การปกครองที่จะได้รับการดูแลเอาใจใส่ โดยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มี มิตรภาพ ภารดรภาพ สิทธิเสรีภาพ ซึ่งผู้ปกครองสามารถสร้างวัฒนธรรมแบบแผนให้เกิดขึ้น ด้วยธรรม หรือเรียกว่า ธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- กัลยกร สังขชาติ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อความตื่นตัวทางวัฒนธรรมประชาธิปไตยของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 3(2), 21-34.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2540). หลักรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. (2550). รัฐศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ถวิลวดี บุรีกุล และโรเบิร์ต บี อัลบริทตัน. (2543). ความต่อเนื่องของประชาธิปไตยในประเทศไทย : การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา 2543. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2518). ระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร.
- บุญอริ ยี่หะ. (2550). ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์. สงขลา: สามลดา.
- ประณต นันทียกุล. (2525). การเมืองเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร: สารมวลชน.
- พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). (2550). พระพุทธศาสนากับรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2555). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม.
- พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตโต). (2547). พุทธศาสตร์ร่วมสมัย 1. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2531). การเมืองคือธรรมะ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อรุณ วิทยา.

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2530). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ อารังญวงศ์. (2547). การเมือง: แนวความคิดและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- Lewis Copeland and Lawrence Lamm eds. (1985). The World's Great Speeches. New York: Dover.
- Stephen D. (2004). Politics: The basics. London: Routledge.
- Williams R. (1983). Keywords. London: Fontana Books.

การวิเคราะห์โลกทัศน์ทางการเมืองของเยาวชนที่มีต่อรัฐบาลไทย

ช่วง พ.ศ. 2563*

ANALYSIS OF YOUTH POLITICAL WORLDVIEWS TOWARDS THE THAI GOVERNMENT IN 2020

อนุชา พละกุล

Anucha Bhalakula

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: anucha_bhala@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

ระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักนิติธรรม หลักเสียงข้างมาก ซึ่งต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นข้อตกลงร่วมกัน การบริการราชการแผ่นดินของรัฐบาลช่วง พ.ศ.2563 มีความด้อยประสิทธิภาพมาก เยาวชนจึงออกมาประท้วงขับไล่ด้วยข้อเสนอว่า หยุดการคุกคามเสรีภาพประชาชน เปิดทางให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 และขอให้ยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่โรคระบาดโควิด-19 แพร่เชื้ออย่างรวดเร็วโดยไม่มียารักษาที่ได้ประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนทั้งหมด สะท้อนความไม่โปร่งใสของรัฐบาล รัฐมนตรีและข้าราชการบางคนไม่มีความสุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งหมดถูกสะท้อนออกมาทางด้านสังคม อาทิ อาชญากรรมเพิ่มขึ้น ยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น เยาวชนเข้าถึงสิ่งเสพติดได้ง่าย ด้านเศรษฐกิจ บริษัทและโรงงานประกาศปิดกิจการ เกิดการเลิกจ้างงานจำนวนมาก ส่งผลให้มีผู้ตกงานทันทีหลายแสนคน ประชาชนวัยทำงานหลายประเภทกลับภูมิลำเนา ด้านการเมือง เกิดการก่อกวนขัดแย้งทางความคิดอย่างมาก ซึ่งกระทำการละเมิดกฎหมายที่รัฐบาลประกาศ นักวิชาการบางคนวิเคราะห์ว่า เป็นยุคเผด็จการทหารอีกครั้งหนึ่งของไทย ด้านศาสนา รัฐบาลดำเนินการจับกุมพระเถระหลายรูป ซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีทุจริตเงินอุดหนุนวัด รวมทั้งการดำเนินคดีกับพระสงฆ์และสามเณรที่ออกไปร่วมเดินขบวนขับไล่รัฐบาล ทั้งที่ผิดตามพระธรรมวินัยและกฎหมาย ด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ของรัฐบาล ถูกมองว่าไม่มีความสุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีและข้าราชการบางคน หากแม้มีความผิด ก็มีได้ลงโทษตามความผิดอย่างเด็ดขาด แต่กลับปกป้องให้พ้นผิด หรือได้รับการลงโทษสถานเบา

คำสำคัญ: โลกทัศน์ทางการเมือง, เยาวชน, รัฐบาลไทย

* Received 30 January 2020; Revised 15 February 2020; Accepted 5 April 2020

Abstract

Democracy values the principle of sovereignty, freedom, equality, rule of law, majority principle. Which must be stipulated in the constitution as a joint agreement The government sheet services in 2020 are very inefficient. The youths protested the eviction with the proposal that Stop the threat of civil liberties Open the way for amendments to the 2017 constitution and request the dissolution of the parliament for new elections. Which is the time when the COVID-19 epidemic It spreads the infection quickly without effective drugs. It affects the lifestyles and occupations of all citizens. It reflects the lack of transparency in the government. Some ministers and government officials have no integrity in the performance of their duties. All were reflected in social aspects such as increased crime. More and more drugs young people have easy access to medicines. Economically, companies and factories have announced closures. There were many layoffs. As a result, hundreds of thousands of people lost their jobs immediately. Many types of working-age people have returned to their domiciles. Politics has resulted in the elimination of conflicting opinions, which violates the law announced by the government. Some scholars argue that It was another era of Thailand's military dictatorship. Religious, the government conducted the arrest of several elderly monks. Which is accused of being involved in a temple subsidy corruption case, Including the prosecution of monks and novices who went out to join the march to oust the government both in violation of the rules and regulations in terms of transparency and accountability of the government It was seen as dishonest in the performance of the duties of some ministers and government officials. Even if there is a fault was not punished according to the absolute offense but to protect them from guilt or received a light punishment

Keywords: Political Worldview, Youth, Thai Government

บทนำ

ระบอบประชาธิปไตยสำคัญต่อโครงสร้างสังคมไทย เป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาเป็นระยะเวลากว่า 88 ปีแล้ว การจะพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้เกิดความยั่งยืน ต้อง

การประท้วงกลับมาอุบัติขึ้นอีกครั้งในวันที่ 18 กรกฎาคม 2563 ในรูปแบบการเดินขบวนซึ่งจัดระเบียบภายใต้กลุ่ม "เยาวชนปลดแอก" ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นับเป็นการชุมนุมใหญ่สุดในรอบ 6 ปี มีการยื่นข้อเรียกร้อง 3 ประการต่อรัฐบาล ได้แก่ ให้ยุบสภาผู้แทนราษฎร ยุติคุกคามประชาชน และร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ การประท้วงดังกล่าว เกิดจากผลกระทบทางเศรษฐกิจของโควิด-19 และการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (พ.ร.ก.ฉุกเฉิน) จากนั้นเป็นต้นมาทำให้การประท้วงได้ลามไปอย่างน้อย 44 จังหวัดทั่วประเทศ จนวันที่ 3 สิงหาคม 2563 กลุ่มผู้ประท้วงจัดปราศรัยเกี่ยวกับประเด็นพระราชอำนาจ และเพิ่มข้อเรียกร้องในการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ หลังจากนั้นประเด็นพระราชอำนาจดูเหมือนเข้ามารวมอยู่ในเป้าหมายการประท้วงด้วย กลุ่มประชาชนที่สนับสนุนรัฐบาลจัดการชุมนุมตอบโต้ โดยกล่าวหาผู้ประท้วงว่า ถูกยุยงปลุกปั่นมีเจตนาแฝงล้มสถาบันพระมหากษัตริย์ การประท้วงในวันที่ 19 กันยายน 2563 มีผู้เข้าร่วม 20,000–100,000 คน หลังรัฐสภาลงมติเลื่อนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในปลายเดือนกันยายน ทำให้เกิดการแสดงออกนิยมนาถราษฎรอย่างเปิดเผยครั้งแรกในประเทศไทย นายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในกรุงเทพมหานครระหว่างวันที่ 15–22 ตุลาคม 2563 โดยอ้างเหตุขวางขบวนเสด็จฯ แต่ก็ถูกกล่าวหาว่า ทางกรจงใจจัดขบวนเสด็จฯ ฝ่าผู้ชุมนุม

สมัยประชุมวิสามัญได้ข้อสรุปว่า จะมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญและตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาการเมือง การประชุมในเดือนพฤศจิกายน 2563 มีการรับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2 ฉบับ ซึ่งยังคงมีวุฒิสภา และห้ามแก้ไขรัฐธรรมนูญหมวด 1 และหมวด 2 การประท้วงในเดือนพฤศจิกายน จึงมุ่งเป้าไปยังพระมหากษัตริย์มากขึ้น และมีการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประท้วงและกลุ่มคนเสื้อเหลืองควบคู่กันตลอดมา

บทความนี้ต้องนำเสนอโลกทัศน์ทางการเมืองของเยาวชนที่มีต่อรัฐบาลไทยช่วง พ.ศ. 2563 เกี่ยวข้องหลายประเด็นทั้งปัญหาโรคระบาด Covid-19 ปัญหาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน COVID-19 ที่มีนัยยะทางการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจไทย พ.ศ.2563 และปัญหาการเมืองไทย พ.ศ. 2563 ปัญหาข้างต้นสะท้อนถึงความด้อยประสิทธิภาพของรัฐบาล สิ่งที่ปรากฏชัดคือการผูกขาดอำนาจ ผูกขาดความชอบธรรม ผูกขาดกฎหมาย และผูกขาดผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มอำนาจและบทบาททางสังคม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมือง

ทฤษฎีความขัดแย้งทางการเมือง

มนุษย์ขัดแย้งกันเกิดจากความแตกต่างของบุคคล ความต้องการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดต้องการผลประโยชน์ของตนเอง และกลุ่มทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนความคิดเห็นและแนวทางปฏิบัติ วิธีการที่แตกต่างกัน และมีสาเหตุของความขัดแย้ง 3 ลักษณะ (จารึก ถาวร, 2556) ได้แก่ 1) ความขัดแย้งระดับบุคคล มีสาเหตุมาจากความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายในลักษณะที่ปรากฏ อาทิ รักที่เสียดย่นอง เกิดจากความต้องการเท่าเทียมกัน (Approach Conflict) หนีเสือปะจระเข้หรือไม่ต้องการทั้งสองอย่าง (Avoidance Conflict) หรือเกลียดตัวกินไข่ หรือความขัดแย้งที่เกิดจากความจำใจ (Approach-Avoidance Conflict) 2) ความขัดแย้งระหว่างบุคคล มีสาเหตุมาจากความแตกต่างของบุคลิกภาพ ความแตกต่างของค่านิยม ความแตกต่างของการรับรู้ความแตกต่างของเป้าหมาย การแข่งขันเพื่อจะได้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด การพึ่งพาอาศัยกันของบุคคล ความกดดันต่อบทบาทหรือความแตกต่างของสถานภาพ และ 3) ความขัดแย้งภายในองค์การ มีสาเหตุมาจากเป้าหมายไม่สอดคล้องกัน (Incompatible Goals) ความเชื่อและค่านิยมต่างกัน (Different Values Beliefs) การอิงอาศัยกันในการทำงาน (Task Interdependence) ทรัพยากรอันจำกัด (Scarce Resources) กฎระเบียบกำกวม (Ambiguous Rules) หรือปัญหาด้านการสื่อสาร (Communication Problems)

ความขัดแย้งตามแนวคิดทางการเมือง เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ตามทัศนะทางการเมืองอาจมองเห็นเป็นกระบวนการสองอย่างที่คาบเกี่ยวกัน กระบวนการทั้งสองอย่างก็คือ ความขัดแย้งและความกลมเกลียว อาทิ ความร่วมมือ การสนับสนุนส่งเสริมกันหรือ

ความเห็นสอดคล้องกัน เป็นต้นกระบวนการทั้งสองอย่างนี้จะปรากฏอยู่นานเท่าที่คนยังติดต่อพบปะกันอยู่ เมื่อคนตั้งแต่สองคน (หรือกลุ่มคน) หรือมากกว่าสองคนที่ต้องมาติดต่อพบปะกัน แต่ละฝ่ายอาจสร้างความสัมพันธ์เบื้องต้นด้วยความขัดแย้ง หรือความกลมเกลียว ถ้าหากความสัมพันธ์เบื้องต้นเป็นความขัดแย้งก็อาจมีความกลมเกลียวในระยะเวลาสั้น ๆ เกิดขึ้นได้ (จารึก ถาวร, 2556)

ปธาน สุวรรณมงคล กล่าวว่า มุมมองนักรัฐศาสตร์ “การเมือง (Politic)” หมายถึงอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับกิจการของรัฐ ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจที่ประกอบไปด้วยอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ กลุ่มที่ 2 การเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่างกลุ่มการเมืองเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ของรัฐ อาทิ กลุ่มผลประโยชน์ของสถาบัน กลุ่มผลประโยชน์ที่ตั้งขึ้นในรูปของสมาคม เป็นต้น กลุ่มที่ 3 การเมืองเป็นเรื่องของความขัดแย้ง ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมชาติของการเมืองและเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมการเมือง กลุ่มที่ 4 การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรทรัพยากร หรือการแบ่งปันส่วนสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม กลุ่มที่ 5 การเมืองเป็นเรื่องของการบริหารของรัฐในเชิงนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงเจตนารมณ์ของผู้ที่มีอำนาจรัฐ โดยเฉพาะฝ่ายบริหาร (ปธาน สุวรรณมงคล, 2552) แต่ในขณะเดียวกัน ผู้ที่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรงกลับมองว่า การเมือง ก็คือ นักการเมือง โดยเฉพาะสาเหตุที่มาจากแนวคิดการกระจายอำนาจ ความแตกต่างทางการเมืองเฉพาะบุคคล การไม่ได้รับการตอบสนองต่อผลประโยชน์ส่วนตน การใช้อำนาจทางการเมือง และข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จารึก ถาวร, 2556)

สำหรับ ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย เป็นความขัดแย้งที่มีพื้นฐานมาจากความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์ ประสบการณ์และความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน รวมทั้งความไม่สมดุลระหว่างความต้องการของประชาชนกับการใช้อำนาจของรัฐ โดย 8 ทศวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความขัดแย้งทางการเมืองไทยได้พัฒนาและขยายวงกว้างขึ้น จากความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนำทางการเมืองเป็นความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับประชาชนด้วยกันและนำไปสู่การใช้กำลัง ความรุนแรงและความแตกแยกกันในสังคม แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะอยู่สถานะสงบ ไร้การชุมนุมและการเดินขบวนประท้วงของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ แต่ก็ไม่มีอะไรสามารถรับประกันได้ว่าเหตุการณ์ความรุนแรงที่เคยเกิดขึ้นในอดีตจะปรากฏอีกครั้งหรือไม่ ดังนั้น ครู อาจารย์ นักการศึกษาและผู้จะเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่จึงจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปให้มีความพร้อมต่อการจัดการความขัดแย้งทางการเมือง โดยการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองนั้นสามารถดำเนินการผ่านการศึกษาเพราะการศึกษาเป็นวิธีการที่อบรม ขัดเกลาและถ่ายทอดองค์

ความรู้ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองและยังพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมทั้งมีความสำคัญต่อการเตรียมคนให้พร้อมต่อการเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งในอนาคต การจัดการศึกษาเพื่อฝึกฝนให้นักเรียนเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สามารถดำเนินการสอนได้ในทุกระดับทั้งในระดับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนสันติศึกษาในชั้นเรียน 2) การสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ 3) การจัดการศึกษาพัฒนาคนกลางในการไกล่เกลี่ยเจรจาในมหาวิทยาลัย การศึกษาจึงไม่เพียงแต่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นในการจัดการความขัดแย้ง เกิดความเข้าใจ ความเคารพและเห็นคุณค่าของความเป็นปัจเจกบุคคลและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการเรียนรู้วิธีการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองด้วยสันติวิธี เพื่อให้คนในสังคมสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันอย่างยั่งยืนต่อไป (วรุตม์ อินทฤทธิ์, 2559)

แนวคิดเกี่ยวกับอนุรักษนิยม

อนุรักษนิยมตั้งอยู่บนหลักการสามประการหนึ่งความเป็นประเพณีนิยม (traditionalism) ที่ให้ความสำคัญกับอดีตที่มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องมีอิทธิพลต่อปัจจุบันสองแนวคิดในเชิงกังขาคติ (skepticism) ในลักษณะของการตั้งข้อสงสัยเกิดความไม่แน่ใจและการตั้งคำถามกับความเปลี่ยนแปลงหรือแม้แต่ในนามของความก้าวหน้า (progress) ในแง่นี้แนวคิดอนุรักษนิยมจึงต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ดำเนินการล้าหลังและตัดขาดจากอดีตในลักษณะของการปฏิบัติแต่ยังเห็นด้วยกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไปทีละน้อย อยู่ในรูปของการปฏิรูป และประการสุดท้ายแนวคิดอนุรักษนิยมให้ความสำคัญกับความเป็นชนชั้นนำ (elitism) บนฐานคติความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์โดยพิจารณาว่าสังคมการเมืองจะต้องถูกปกครองด้วยชนชั้นสูงที่มีพื้นฐานและภูมิหลังจากชาติตระกูลผ่านการอบรมและการศึกษาที่ดีตัวอย่างที่ชัดเจนคือการเสนอระบอบการปกครองและผู้ปกครองของเพลโต (พิศาล มุกตาร์ศรี, 2551) สรุปได้ว่า อนุรักษนิยม (Conservatism) หมายถึง อุดมการณ์หรือความคิดทางการเมืองที่สนับสนุนคุณค่าดั้งเดิม โดยมุ่งหมายที่จะรักษาระเบียบสังคมที่มีอยู่เดิมหรือการนำระเบียบสังคมในอดีตกลับมาใช้อีก

แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยแบบเสรีนิยม

หลักการระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) หลักการนี้ให้ความสำคัญกับอำนาจอธิปไตยที่จะต้องเป็นของประชาชนเพื่อให้การปกครองเป็นของประชาชนอย่างแท้จริงโดยประชาชนมีอำนาจในการเลือกผู้แทนที่จะเข้าไปปกครองและรวมไปถึงอำนาจในการถอดถอนผู้แทนที่ตนเองเลือกเข้าไปอีกด้วย 2) หลักเสรีภาพ (Liberty) ต้องมีการกำหนดขอบเขตประชาชนที่ชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ความเสมอภาคของประชาชน 3) หลักความ

เสมอภาค (Equality) มนุษย์เราจะเกิดมามีความแตกต่างกัน แต่ความแตกต่างเหล่านี้เป็นเพียงความแตกต่างกันทางกายภาพ ระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางโอกาส ที่เท่ากันในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา 4) หลักนิติธรรม (Rule of Law) คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนโดยมีความชอบธรรม บังคับใช้กับประชาชนอย่างยุติธรรม และมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติว่าจะใช้กับบุคคลใดหรือชนชั้นใด ผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใด ๆ ลิดรอนเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ และไม่สามารถใช้อิทธิพลอยู่เหนือกฎหมายหรือเหนือกว่าประชาชนคนอื่น ๆ ได้ และ5) หลักเสียงข้างมาก (Majority Rule) ปัจจุบันประชากรของรัฐแต่ละรัฐนั้นมีจำนวนมาก ซึ่งเป็นการที่จะให้ทุกคนในรัฐมีความคิดเห็นเหมือนกัน ดังนั้น ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยหลักการเสียงข้างมาก เพราะเสียงเอกฉันท์คงจะเป็นไปได้ยาก ส่วนการใช้เสียงข้างมากแค่ไหนเป็นเกณฑ์นั้นขึ้นอยู่กับความสำคัญของปัญหา หากสำคัญมาก คงต้องใช้เสียงข้างมากที่มากกว่าครึ่งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม หลักการเสียงข้างมากนั้นก็ไม่ว่าจะละเลยสิทธิของเสียงข้างน้อยได้ทั้งนี้จะต้องมีหลักประกันที่ให้ความคุ้มครองกับเสียงข้างน้อยเพื่อป้องกันไม่ให้เสียงส่วนใหญ่กดขี่ข่มเหงเสียงส่วนน้อยและเป็นหลักประกันว่าฝ่ายเสียงข้างมากจะไม่ใช้วิธีการพวกมากลากไปตามผลประโยชน์ความเห็นหรือกระแสความนิยมของพวกตนอย่างสุดโต่ง แต่ต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งหมด เพื่อสร้างสังคมที่ประชาชนเสียงข้างน้อย รวมทั้งชนกลุ่มน้อย ผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2554)

โดยสรุป ประชาธิปไตยจึงหมายถึงการปกครองโดยประชาชน ประชาชนเป็นผู้ถืออำนาจสูงสุดของรัฐ เป็นผู้ทรงอำนาจอธิปไตย โดยอาจเป็นการปกครองตนเองหรือเป็นการปกครองโดยรัฐบาลที่มาจากตัวแทนของประชาชนก็ได้โดยเป็นการปกครองโดยอาศัยเสียงข้างมาก แต่ก็ต้องมีหลักประกันที่จะเคารพและให้ความคุ้มครองแก่เสียงข้างน้อยด้วย และต้องดำเนินการควบคู่ไปกับหลักนิติธรรม กล่าวคือ ต้องปกครองโดยยึดถือกฎหมายเป็นใหญ่ จะมีใครอยู่เหนือกฎหมายไม่ได้อันเป็นไปเพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั่นเอง

การวิเคราะห์ทัศนะทางการเมืองของเยาวชนที่มีต่อรัฐบาลไทย พ.ศ.2563

ทัศนะเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

หลังจากรัฐบาลประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้อนุญาตให้มีการดำเนินการทางเมือง และสามารถจัดตั้งพรรคการเมืองได้ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ประกาศกำหนดวันเลือกตั้ง พร้อมทั้งอนุญาตให้คณะบุคคลยื่นจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ในจำนวนหลายพรรคที่ยื่นจดทะเบียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีพรรคไทยรักษาชาติ และพรรคอนาคตใหม่

ซึ่งต่อมาถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่าขัดต่อกฎหมาย หรือจารีตประเพณีหรือไม่ โดยมีรายละเอียดวินัยยุบพรรคการเมืองทั้ง 2 พรรค ดังนี้

กรณียุบพรรคไทยรักษาชาติ "เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2562 ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ได้มีประกาศเรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ 24 มกราคม 2562 โดยข้อ 3 กำหนดให้พรรคการเมืองใด ประสงค์จะแจ้งรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองมีมติจะเสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ให้แจ้งรายชื่อพร้อมหนังสือแสดงความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกิน 3 รายชื่อ ต่อผู้ร้อง และในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562 พรรคไทยรักษาชาติ ผู้ถูกร้อง ได้ยื่นหนังสือต่อผู้ร้องแจ้งรายชื่อทุลกระหม่อมหญิง อุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เป็นบุคคลที่ผู้ถูกร้องมีมติจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี พร้อมด้วยหนังสือยินยอม หลังจากที่ถูกผู้ร้องได้ยื่นหนังสือดังกล่าว ในวันเดียวกันได้มีพระราชโองการประกาศสถาบันพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ทั้งนี้ผู้ร้องเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่แจ้งรายชื่อทุลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เป็นการนำสมาชิกชั้นสูงในพระบรมราชวงศ์มาเกี่ยวข้องกับระบบการเมืองไม่ว่าจะโดยทางใดก็ตาม จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อโบราณราชประเพณี ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมของชาติ ถือเป็นการกระทำที่มีบังคับไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากพระบรมราชวงศ์ทุกพระองค์ทรงอยู่ในหลักการเกี่ยวกับการดำรงอยู่เหนือการเมือง เป็นกลางทางการเมือง และไม่สามารถดำรงตำแหน่งใด ๆ ในทางการเมืองได้ การกระทำของผู้ถูกร้องดังกล่าวถือเป็นปฏิกิริยาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 ผู้ร้องจึงมีมติในการประชุม ครั้งที่ 18/2562 เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562 ให้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง จากนั้น "ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยรักษาชาติ ผู้ถูกร้อง เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง" (ดิเรก สุขสว่าง, 2562) ในวันที่ 7 มีนาคม 2562

กรณียุบพรรคอนาคตใหม่ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามข้อเท็จจริงของเอกสาร โดยสรุปความว่า ผู้ถูกร้องโดยมติของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ได้ทำสัญญากู้ยืมเงินจาก นายธนารักษ์ จีรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ในขณะนั้น จำนวน 2 ฉบับ รวมจำนวน 161,200,000 บาท (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) ผลการตัดสินวินิจฉัยว่า "อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสั่งให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคหนึ่ง (3) และวรรคสองประกอบมาตรา 72 เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ 2 มกราคม 2562 หรือวันที่ 11 เมษายน 2562 ซึ่งเป็นวันที่มีการกระทำความผิดให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคสอง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 94 วรรคสอง" (ราชกิจจานุเบกษา, 2563)

คำสั่งยุบพรรคการเมืองทั้ง 2 พรรค ซึ่งเป็นพรรคการเมืองสมัยใหม่ มีกระแสความนิยมทั้งในระดับตัวบุคคลและระดับพรรค จากเยาวชนและคนหนุ่มสาวตลอดจนผู้สนใจประเด็นการเมืองแนวใหม่จำนวนมาก นำมาสู่การตั้งคำถามต่อฝ่ายรัฐบาลว่า เป็นการกลั่นแกล้งและก้าวก่ายตรงข้ามหรือคู่ขัดแย้งทางการเมืองของรัฐบาลหรือไม่ ประเด็นดังกล่าวนำไปสู่การอภิปราย สัมมนา หือข้อการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการชุมนุมทางการเมืองที่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดในขณะนั้น

ทัศนะเกี่ยวกับโรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 เกิดโรคระบาด ในชื่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นไวรัสอุบัติใหม่ โดยรายงานครั้งแรกที่มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน เชื้อไวรัส COVID-19 สามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนผ่านทางไอ จาม สัมผัสโดยตรงกับสารคัดหลั่ง อาทิ น้ำมูก น้ำลายของคน ผู้ติดเชื้อจะมีอาการหลากหลายแบบตั้งแต่ติดเชื้อไม่มีอาการ อาการเล็กน้อยคล้ายเป็นไข้หวัดธรรมดา อาการปานกลางเป็นปอดอักเสบ และอาการรุนแรงมากจนอาจเสียชีวิต

สำหรับประเทศไทยได้มีมาตรการในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคตั้งแต่เริ่มพบการระบาดในประเทศจีน ตรวจพบผู้ป่วยรายแรกเป็นผู้เดินทางจากประเทศจีนในวันที่ 8 มกราคม 2563 ได้รับการตรวจยืนยันผลและแถลงสถานการณ์ในวันที่ 14 มกราคม 2563 ผู้ป่วยช่วงแรกเป็นผู้เดินทางจากพื้นที่เสี่ยง การขยายพื้นที่ระบาดในต่างประเทศเกิดขึ้นอย่าง

ต่อเนื่อง ประกอบกับผู้ติดเชื้อจากการเดินทางไปยังพื้นที่ระบาดอาจมีอาการเล็กน้อยทำให้ไม่มีการตรวจหาการติดเชื้อ การพบผู้ป่วยกลุ่มถัดมาคือผู้ประกอบอาชีพสัมผัสกับนักท่องเที่ยว จากนั้นพบการติดเชื้อในกลุ่มนักท่องเที่ยวไทยที่นิยมไปกินดื่ม การระบาดที่เป็นกลุ่มก้อนใหญ่คือการระบาดในสนามมวยลุมพินี สนามมวยราชดำเนิน ซึ่งทำให้มีผู้ติดเชื้อจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จนต้องมีการประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563 และต่อมาเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 นายกรัฐมนตรีได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และวันที่ 26 มีนาคม 2563 ได้ประกาศข้อกำหนดตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1) โดยได้ออกข้อกำหนดและข้อปฏิบัติแก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้ยุติลงได้โดยเร็วและป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงมากขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

ทัศนะเกี่ยวกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีนัยยะทางการเมือง

ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ติดต่อได้ง่ายและเป็นอันตรายต่อชีวิตของผู้ได้รับเชื้อ ประกอบกับช่วงแพร่ระบาดยังไม่มียาวัคซีนป้องกันโรค ทั้งยังไม่มียารักษาโรคโดยตรง จึงมีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากทั่วโลก จนองค์การอนามัยโลก (WHO) ต้องประกาศให้การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการระบาดใหญ่ และขอให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนบังคับใช้มาตรการที่เข้มงวดเด็ดขาด การระบาดของโรคจึงเป็นสถานการณ์อันกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชนซึ่งต้องใช้มาตรการเข้มงวดและเร่งด่วน เพื่อควบคุมมิให้โรคแพร่ระบาดออกไปในวงกว้าง ทั้งยังมีการกักตุนสินค้า จึงจำเป็นต้องการเฝ้าระวังและควบคุมติดตามการระบาด การป้องกัน และการรักษาโรค ตลอดจนการกักตุนเครื่องอุปโภคบริโภค และสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งต้องป้องกันมิให้เกิดภาวะขาดแคลนอันจะเป็นการซ้ำเติมความเดือดร้อนของประชาชน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการเร่งด่วน เพื่อรักษาความปลอดภัยและการดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) ประกาศฉบับนี้หลายฝ่ายต้องการให้รัฐบาลออกประกาศภาวะฉุกเฉิน เพื่อเป็นการระงับการระบาดจากประเทศสู่ประเทศและจากจังหวัดสู่จังหวัด

ต่อมา พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 2) บัญญัติว่า ข้อ 1 ห้ามบุคคลใดที่ฝ่าฝืนข้อห้ามออกนอกเคสสถานระหว่างเวลา 22.00 นาฬิกา ถึง 04.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้น เว้นแต่มีความจำเป็นหรือเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์ การค้า การขนส่งสินค้าอุปโภคบริโภค ผลผลิตการเกษตร ยา เวชภัณฑ์ เครื่องมือแพทย์ หนังสือพิมพ์ การขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง การขนส่งพัสดุภัณฑ์ การขนส่งสินค้าเพื่อการนำเข้าหรือ

ส่งออก การขนย้ายประชาชนไปสู่ที่เอกเทศ เพื่อกักกันตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ การเข้าออกโรงงานผลิตกลางคืนตามปกติ หรือการเดินทางมาจากหรือไปยังท่าอากาศยาน โดยมีเอกสารรับรองความจำเป็น หรือเอกสารเกี่ยวกับสินค้าหรือการเดินทาง และมีมาตรการป้องกันโรคตามข้อกำหนด (ฉบับที่ 1) หรือเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งต่าง ๆ ของทางราชการ หรือมีเหตุจำเป็นอื่น ๆ โดยได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) ผู้ใดฝ่าฝืนข้อนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามมาตรา 18 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ราชกิจจานุเบกษา, 2548)

หากพิจารณาตามประกาศที่มีความเข้มงวดจนอาจดำเนินการอะไรได้มากนักในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะผู้มีภาระหน้าที่นอกเหนือจากประกาศ ส่งผลให้นายกรัฐมนตรีออกประกาศฉบับที่ 3 เชิงผ่อนคลาย แต่ให้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องดูแลอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 5) ได้ออกข้อบังคับอันเป็นข้อห้าม (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) ในข้อ 2 (1) ห้ามการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภท เพื่อจัดการเรียนการสอนการสอบ การฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมใด ๆ ที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมากเว้นแต่เป็นการดำเนินการสื่อสารแบบทางไกลหรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ (2) ห้ามผู้ใดจัดให้มีกิจกรรมซึ่งมีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมากในลักษณะมั่วสุมประชุมกันหรือมีโอกาสติดต่อสัมผัสกันได้ง่าย เช่น การประชุม การสัมมนา การแจกจ่ายอาหารหรือสิ่งของการจัดเลี้ยง เว้นแต่เป็นการจัดโดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องเว้นระยะห่างทางสังคมระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยหนึ่งเมตร...และ (6) ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการจังหวัดอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 มีคำสั่งปิดสถานที่ซึ่งมีโอกาสเสี่ยงต่อการแพร่โรค ดังนี้ โรงมหรสพ สถานบริการ ผับ บาร์ สถานบันเทิง สวนน้ำ สนามเด็กเล่น สวนสนุก สวนสัตว์ สถานที่เล่นสเก็ต หรือโรลเลอร์เบรด หรือการละเล่นอื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน สนุกเกอร์ บิลเลียด สถานที่เล่นโบว์ลิ่งหรือตุ้เกม ร้านเกมและร้านอินเทอร์เน็ต สระว่ายน้ำสาธารณะ สนามไก่ชน ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานที่ออกกำลังกาย ฟิตเนส คลินิกเวชกรรมเสริมความงาม ศูนย์แสดงสินค้า ศูนย์ประชุม สถานที่จัดนิทรรศการ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดสาธารณะ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานดูแลผู้สูงอายุสนามมวย โรงเรียนสอนศิลปะการต่อสู้ (ยิม) สถานที่สักหรือเจาะผิวหนังหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย สถานบันลีลาศหรือสอนลีลาศ สนามม้า สถานประกอบกิจการอาบน้ำ อบไอน้ำ อบสมุนไพร สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สถานประกอบการนวดแผนไทย นวดฝ่าเท้าและสถานประกอบการอาบน้ำ อบ นวด ในพื้นที่รับผิดชอบเป็นการชั่วคราว จนกว่าจะได้ประเมินสถานการณ์และมีข้อกำหนดให้ผ่อนคลายต่อไป ส่วน ข้อ 5 ให้ประชาชนงดหรือชะลอการเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัด เว้นแต่มีความ

จำเป็นซึ่งต้องแสดงเหตุผลและหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งต้องรับการตรวจคัดกรอง และต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคตามที่ทางราชการกำหนด อันอาจทำให้การเดินทาง ต้องใช้เวลามากกว่าปกติและไม่ได้รับความสะดวกในการเดินทาง (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) จนทั้งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 6) จึงมี คำสั่งเชิงผ่อนคลายเป็นต้นเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิต อาทิ ร้านจำหน่ายอาหารต้องสั่งซื้อกลับ บ้าน สถานที่ราชการต้องสวมผ้าปิดปากและจมูกตามระเบียบ ร้านความสวยงามต้องจัดลำดับ คิวให้บริการโดยต้องมีนั่งรอในร้าน (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) ดังนั้นประกาศฉบับนี้ถือผ่อน คลายตามสถานการณ์การลดลงของผู้ติดเชื้อ เนื่องจากมีมาตรการควบคุมได้ระดับที่น่าพอใจ ภายในประเทศ ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับที่ 7) จึงระบุใน ข้อ 1 การห้ามออกนอกเคสสถาน ห้ามบุคคลใดทั่วราชอาณาจักรออกนอกเคสสถานระหว่างเวลา 23.00 นาฬิกา ถึงเวลา 04.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้น และให้ช้อยกเว้นการห้ามออกนอกเคสสถานตามข้อกำหนด (ฉบับที่ 3) ยังคงใช้บังคับต่อไป (ราชกิจจานุเบกษา, 2563)

สรุปโลกทัศน์ทางการเมืองของเยาวชนที่มีต่อรัฐบาลไทยช่วง พ.ศ. 2563

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 เป็นผลลัพธ์จากการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ที่ต้องการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ให้มีความชอบธรรม ตามโครงการสร้างปึกครองประเทศ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป และจัดรัฐบาลตาม เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ประเด็นสำคัญที่เยาวชนเห็นว่า เป็นฉบับที่สนับสนุนฐานอำนาจ รัฐบาล คสช. คือ การแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) จำนวน 250 คน โดยมีสิทธิยกมือเลือก นายกตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยังถูกบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ด้วย ซึ่งกำหนดแผนพัฒนาด้านต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบ รวมถึงการศึกษาของเยาวชนในช่วง เวลาดังกล่าว จึงเกิดความไม่เป็นธรรมตามสิทธิและเสรีภาพของพลเมือง โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งเป็นบุคคลยุคใหม่ ด้านยุคเทคโนโลยี ด้านลักษณะการดำเนินชีวิต ด้านความเป็นอิสระในการ ประกอบอาชีพ จึงนำมาสู่การร้องต่อรัฐบาลใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) หยุดการคุกคามเสรีภาพ ประชาชน 2) เปิดทางให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 และ3) ขอให้ยุบสภาฯ เลือกตั้ง ใหม่ แต่ไม่ได้รับตอบการสนองจากรัฐบาล หากกลับดำเนินคดีต่อเยาวชนที่ร่วมเดินขบวน ประท้วงและขับไล่รัฐบาลตามกฎหมาย

โรคระบาดโควิด-19 เป็นเชื้อไวรัสชนิดใหม่ที่เกิดขึ้นจากมรทลหุเปยของประเทศจีน จากนั้นก็แพร่ขยายภายในประเทศและต่างประเทศ จากผู้ติดเชื้อทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว ที่สำคัญคือ มีผู้เสียชีวิตจากเชื้อไวรัสดังกล่าว เนื่องจากยังไม่มีวัคซีนรักษาผู้ป่วยจากการติดเชื้อ ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่มีผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคระบาด รัฐบาลจึงออกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 โดยมี

มาตรการต่าง ๆ อาทิ สวมใส่หน้ากากอนามัยขณะออกจากบ้าน หากสงสัยว่าติดเชื้อให้กักตนเอง 14 วัน หากฝ่าฝืนจักถูกดำเนินคดีตามการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งในช่วงแรกของโรคระบาดประชาชนและเยาวชนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรรับผิดชอบร่วมกัน จึงยุติการชุมนุมประท้วงขับไล่รัฐบาล แต่ประกาศการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฉบับต่อมา มีมาตรการเข้มงวดขึ้น อาทิ ห้ามออกจากเคหสถานหลังเวลา 22.00 น. ถึง 05.00 น. ของวันต่อมา หลายฝ่ายก็ร่วมมือปฏิบัติตามด้วยดี แต่การออกมาตราการบังคับประชาชนอย่างมาก จนมีอาจประกอบอาชีพได้ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตหลายด้าน ผนวกกับเจ้าหน้าที่รัฐละเมิดมาตรการควบคุมโรคระบาดเสียเอง ประชาชนและเยาวชนจึงเห็นว่า รัฐบาลหวังผลประโยชน์ทางการเมืองจากราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน จึงออกมาชุมนุมประท้วงขับไล่รัฐบาล แต่กลับถูกตั้งข้อหาฝ่าฝืนคำสั่งห้ามชุมนุมเกิน 5 คนในที่สาธารณะ เยาวชนจึงถูกดำเนินคดีตามกฎหมายควบคุมโรคระบาด กฎอัยการศึก และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลช่วงปี พ.ศ.2563 เป็นช่วงเวลาที่มมีปัญหาต่อรัฐบาลหลายด้าน มีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งรัฐมนตรี การชักฟอรัฐบาล ความขัดแย้งระหว่างชั่วคราวภายในรัฐบาล การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ การประพตมิชอบของรัฐมนตรีบางคน ทั้งหมดถูกสะท้อนออกมาทางด้านสังคม อาทิ อาชญากรรมเพิ่มขึ้น ยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น เยาวชนเข้าถึงสิ่งเสพติดได้ง่าย ด้านเศรษฐกิจ บริษัทและโรงงานประกาศปิดกิจการ เกิดการเลิกจ้างงานจำนวนมาก ส่งผลให้มีผู้ตกงานทันทีหลายแสนคน ประชาชนวัยทำงานหลายประเภทกลับภูมิลำเนา ด้านการเมือง เกิดการก่อกำจัดคู่ขัดแย้งทางความคิดอย่างมาก ซึ่งกระทำการละเมิดกฎหมายที่รัฐบาลประกาศ นักวิชาการบางคนวิเคราะห์ว่า เป็นยุคเผด็จการทหารอีกครั้งหนึ่งของไทย ด้านศาสนา รัฐบาลดำเนินการจับกุมพระเถระหลายรูป ซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีทุจริตเงินอุดหนุนวัด รวมทั้งการดำเนินคดีกับพระสงฆ์และสามเณรที่ออกไปร่วมเดินขบวนขับไล่รัฐบาล ทั้งที่ผิดตามพระธรรมวินัยและกฎหมาย ด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ของรัฐบาล ถูกมองว่าไม่มีความสุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีและข้าราชการบางคน หากแม้มีความผิด ก็มีได้ลงโทษตามความผิดอย่างเด็ดขาด แต่กลับปกป้องให้พ้นผิด หรือได้รับการลงโทษสถานเบา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2563). แนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุข เพื่อการจัดการภาวะระบาดของโรคโควิด-19 ในข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

- กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559).
เยาวชนกับการมีส่วนร่วมพัฒนาประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- จาริก ถาวร. (2556). ความขัดแย้งทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารสห
วิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, 2(1),118-120.
- ณฐมน หมวกนิม และ จิรเดช ทั้งสุขตร. (2563). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
เยาวชนไทย เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 3(1),21-34.
- ดิเรก สุขสว่าง. (2562). สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2562 เรื่อง คณะกรรมการการ
เลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคไทยรักษาชาติ.
เรียกใช้เมื่อ 31 ธันวาคม 2562 จาก <https://bit.ly/381OEpt>
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2552). การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิศาล มุกตารัศมี. (2551). การเมือง ปรัชญาทางการเมืองคลาสสิก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
วิภาษา.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2548). พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.
2548 เล่ม 122 ตอนที่ 58 ก (16 กรกฎาคม 2548).
- _____. (2563). ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหาร
ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 2) เล่ม 137 ตอนพิเศษ 76 ง (2
เมษายน 2563).
- _____. (2563). ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหาร
ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 5) เล่ม 137 ตอนพิเศษ 102 ง (1
พฤษภาคม 2563).
- _____. (2563). ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหาร
ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 6) เล่ม 137 ตอนพิเศษ 102 ง (1
พฤษภาคม 2563).
- _____. (2563). ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหาร
ราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 7) เล่ม 137 ตอนพิเศษ 114 ง (15
พฤษภาคม 2563).
- _____. (2563). คำวินิจฉัยที่ 5/2563 เรื่องพิจารณาที่ 37/2562, เรื่อง คณะกรรมการการ
เลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่ เล่ม
137 ตอนที่ 21 ก (18 มีนาคม 2563).

- _____. (2563). ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร เล่ม 137 ตอน พิเศษ 69 ง (25 มีนาคม 2563).
- วรุตม์ อินทฤทธิ์. (2559). การศึกษากับการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 3 (ฉบับที่ 1). สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2554). การเมือง :แนวความคิดและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะ และข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3. การจัดเตรียมบทความต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่างพิมพ์เป็นตัวหนาเช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวน 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 - 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข ค่าย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับเนื้อหาสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) **องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge)** ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) **สรุป (Conclusion) และข้อเสนอแนะ (Recommendation)** ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) **กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)**

9) **บรรณานุกรม (References)** ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) บรรณานุกรม (Reference)

4. รูปแบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

การอ้างอิงในบทความ เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง โดยการกรอกข้อมูลอ้างอิงในฟังก์ชันการอ้างอิง ของโปรแกรม Microsoft Word 2010 เป็นต้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

4.1.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น “บัดนี้ เรายังไม่ควรประกาศธรรมที่เราได้บรรลุด้วยความลำบาก เพราะธรรมนี้ไม่ใช่ธรรมที่ถูกราคะและโทสะครอบงำจะรู้ได้ง่าย แต่เป็นธรรมพาทวนกระแส ละเอียด ลึกซึ้ง รู้เห็นได้ยาก ประณีต ผู้กำหนดด้วยราคะถูกกองโมหะหุ้มห่อไว้ จักรู้เห็นไม่ได้” (ที.มหา. 10/65/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น
- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2550)
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (สวนันทน์ แดงประเสริฐและธีรพงษ์ วิริยานนท์, 2564)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สุภาพร สิทธิโกศล และคณะ, 2564)
- 5) พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย ให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (กฎกระทรวง กำหนดหน่วยงานของรัฐที่สามารถขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับทางปกครอง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564, 2564)
- 6) ออนไลน์ ให้ระบุชื่อผู้เขียน หรือชื่อหน่วยงานหรือองค์กร หรือระบุชื่อเว็บไซต์ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (กรรณิการ์ คงทอง, 2561) (กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2562) (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)
- 7) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

4.1.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Mohamed, A., 2019)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Mutlu, M. & Hasan, H., 2010)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Francis, J. et al., 2004)

4.2 เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). คู่มือการดูแลสุขภาพใจสำหรับผู้สูงอายุ สูงวัยด้วยใจสุข. กรุงเทพมหานคร: เรือนปัญญา.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า 21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มเนติธรรม.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธาริน สุขอนันต์ และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, 41(3), 240-249.

Bandura, A. (1977). Self - efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. Journal of Psychological review, 84(2), 191-215.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ/ใน ชื่อสารานุกรม/(หน้า). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ในบทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เสกสรรค์ กิติหวิสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์./ใน/ (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา)./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

อุทัย จันทรรัตน์กานต์. (2554). การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริรัตน์ ขาวนา. (2555). การประเมินของครูเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้วิธีการแบบเปิด. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2550). อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ใน (ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2560). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการ. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

สุเชาว์ พลอยชุม. (16 มีนาคม 2563). หลักธรรมประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีสาเหตุจากปัจจัยธรรม. (อัญญา พูลทัศนฐาน, ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ไกรสิทธิ์ นฤตพิชัย. (2553). จิตแพทย์แนะวิธีอยู่อย่างเข้มแข็งในสังคมที่แข่งขัน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/56905>.

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ. หน้า 1 (12 พฤษภาคม 2522).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). คู่มือการดูแลสุขภาพใจสำหรับผู้สูงอายุ สูงวัยด้วยใจสุข. กรุงเทพมหานคร: เรือนปัญญา.

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า 21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มเนติธรรม.

ธาริน สุขอนันต์ และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, 41(3), 240-249.

- ประเสริฐ ญ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ญ นคร ในบทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- เสกสรร กิติวิสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.
- อุทัย จันทรรัตน์กานต์. (2554). การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริรัตน์ ชวนา. (2555). การประเมินของครูเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้วิธีการแบบเปิด. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2550). อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ใน (ดัชนีนิพนธ์การศึกษาคุณูปการบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2560). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการ. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุขะวาร์ พลอยชุม. (16 มีนาคม 2563). หลักธรรมประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีสาเหตุจากปัจจัยธรรม. (อัญญา พูลทศฐาน, ผู้สัมภาษณ์).
- ไกรสิทธิ์ นฤตพิชัย. (2553). จิตแพทย์แนะวิธีอยู่อย่างเข้มแข็งในสังคมที่แข่งขัน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/56905>.
- พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ. หน้า 1 (12 พฤษภาคม 2522).
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.
- Isoda, M. & Katagiri, S. (2012). Mathematical Thinking: How to Develop it in the Classroom. Japan: World Scientific.
- Pizzini, E. L. et al. (1989). A rationale for and the development of a problem solving model of instruction in science education. Science Education, 73(5), 523-534.
- Markus, et al. (2012). Development of Edutainment Content for Elementary School Using Mobile Augmented Reality. Retrieved December 7, 2020, from <http://www.ipcsit.com/vol39/003-D00016.pdf>

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JPR> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : phetchaburi@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

บทความต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร ให้นำส่งในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า ความยาวของบทความต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงคุณภาพหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิขสิทธิ์นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16.pt).....ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย.....ระเบียบวิธีวิจัย.....และผลการวิจัย
ที่พบตามวัตถุประสงค์ สั้น ๆ ได้ใจความ.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16.pt) แปลเนื้อความให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมา โดยกว้าง ๆ พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ) พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา (พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล)

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

ระเบียบวิธีวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอธิบายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

[illegible]

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

.....

บรรณานุกรม (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt).....

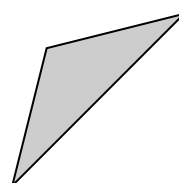
.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

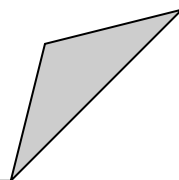
บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บรรณานุกรม (18 pt)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....